İSTANBUL

OCAK 2025, SAYI: 24

ANADOLU

İSTANBUL ANADOLU ADLİYESİ DERGİSİ

istanbulanadolucbs AnadoluCBS Anadolu Adalet TV

Adalet Bakanı Yılmaz TUNÇ:

"Yargı Reformu Strateji Belgesi Adalet Sistemini Daha İleri Taşımayı Hedefleyen Bir Yol Haritasıdır."

KÜNYE

İmtiyaz Sahibi
Zafer KOÇ
İstanbul Anadolu Adliyesi Adına
Cumhuriyet Başsavcısı

Genel Yayın Yönetmeni
İsmail DEĞiRMENCi
Cumhuriyet Başsavcı Vekili

Editör
Ömer POLAT - Cumhuriyet Savcısı

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Selçuk KÖSE

Grafik Tasarım
Ahmet ÇEViK

Fotoğraf
Ömer KARA

Yayın Türü
Yaygın Süreli Yayın,
Yılda Bir Ücretsizdir

Baskı Tarihi
Ocak 2025

Basım Yeri
Bilnet Matbaacılık ve Ambalaj A.Ş.
Esenşehir Mah. Dudullu OSB
1. Cad. No: 16 Ümraniye / İstanbul

Yönetim Yeri
İstanbul Anadolu Adliyesi
Esentepe Mah. E5 Yanyol Cad.
No: 39 Kartal / İstanbul

İstanbul Anadolu Dergisi'nde yer alan eserlerin hukuki sorumluluğu eser sahiplerine aittir.

Zafer KOÇ - C. Başsavcısı
İsmail DEĞiRMENCi - C. Başsavcı Vekili
Ömer POLAT - C. Savcısı • İsmail TEKER - C. Savcısı
Taner GÜL - C. Savcısı • Burhan ERGAR - C. Savcısı • A. Furkan BARUTÇU - C. Savcısı

İsmail DEĞİRMENCİ / Cumhuriyet Başsavcı Vekili
(Genel Yayın Yönetmeni)

Ömer POLAT / Cumhuriyet Savcısı
(Editör)

Kıymetli okurlarımız;

İstanbul Anadolu Adliyesi Dergisi'nin 24. sayısıyla yeniden sizlerle buluşmanın sevinç ve gururunu yaşamaktayız.

Her sayısında içeriğini zenginleştirmeye ve estetik kalitesini artırmaya gayret ettiğimiz dergimiz aracılığıyla 2025 yılına girmenin heyecanını siz değerli okurlarımızla paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz. Bu yılın, meslektaşlarımız, çalışma arkadaşlarımız, ülkemiz ve aziz milletimiz için başarı, barış ve esenlik getirmesini temenni ederiz.

Elinizdeki sayıda kıymetli hukuk insanları tarafından kaleme alınan güncel hukuki meselelere dair makaleler ve edebi yazılar ile Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanı Sayın Yılmaz Tunç ile gerçekleştirdiğimiz röportaj yer almaktadır.

T.C. Cumhurbaşkanlığı ile Adalet Bakanlığına, Türkiye'de faaliyet gösteren adliyelere, yüksek yargı organlarına, barolara, mülki amirliklere, hukuk fakültelerine ve muhtelif kamu kurumlarına ulaştırdığımız dergimizin tüm okurlarımıza faydalı olmasını temenni eder, yayınımıza yazı ve görüşleriyle katkı sunan herkese ve siz değerli okurlarımıza ayrı ayrı şükranlarımızı sunarız.

İÇİNDEKİLER

SAYI 24 / Ocak 2025

Röportaj
T.C. Adalet Bakanı Yılmaz TUNÇ

06

26

Olay Yeri İncelemesine Dair Pratik Notlar

Ahmet ASLAN
Avukat

20 **Avukatın Görev Suçu Kapsamında "Ön İnceleme İşlemleri" ve "Soruşturma İzni"**
Selman BACAKSIZ
Cumhuriyet Savcısı

34 **Türk Hukukunda Dernek Üyeliği**
Mehmet Hulusi ÖZYİĞİT
Hâkim

42 **Doğa, Tarih ve Huzurun Buluştuğu Yer: ŞİLE**
Burhan ERGAR
Cumhuriyet Savcısı

48 **Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kuruluşu - Hukuki Statüsü ve Personeli**
Yavuz Selim KANKAL
Uzman Yardımcısı

54 **Bölge Adliye Mahkemesi Başkanlar Kurulu Yapısının AYM, AİHM ve Yargıtay Kararlarıyla İncelenmesi, Karşılaştırılması**
Bülent CANSU
Cumhuriyet Savcısı

60 **Tabuttaki Yolcu**
Mustafa Cevad TELLİ
Cumhuriyet Savcısı

64 **Kasten Öldürmenin İhmali Davranışla İşlenmesi**
Doç. Dr. Cengiz APAYDIN
Cumhuriyet Savcısı

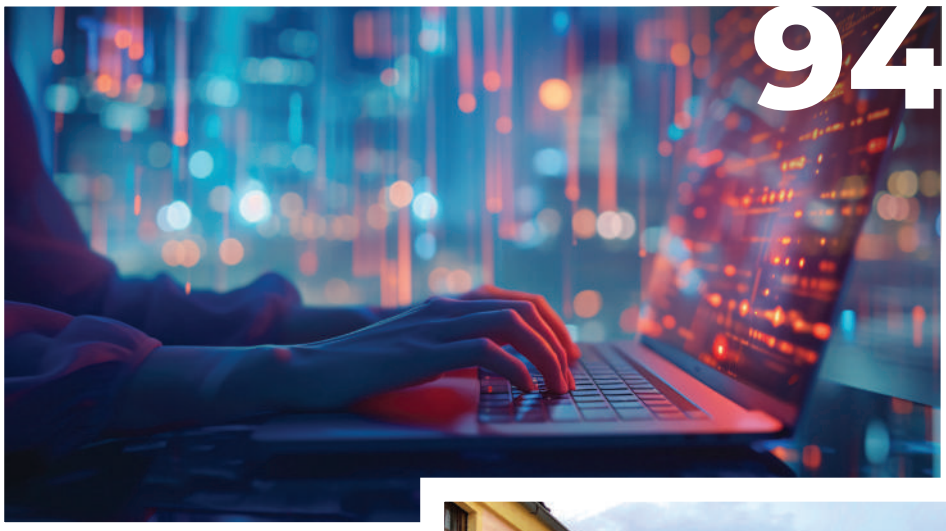

94 Bilişim Çağında Zararlı Yazılımlardan Korunma Yöntemleri

M. Gökay ÇALIŞKAN
Cumhuriyet Savcısı

96 Üsküp Türk Çarşısı: Tarihten Günümüze Kültür ve Lezzet Durağı

İsmet SAÇLI
Cumhuriyet Savcısı

100 Malpraktis Kavramı

Akın USTA
Doç. Dr.

Duygu LAFCI
Asistan Hekim

70 **Bathonea Antik Kenti veya Bir Zamanlar Küçükçekmece**

Muhammet Fatih UĞURLU
Cumhuriyet Savcısı

72 **7499 Sayılı Kanun İle Tazminat Komisyonuna Verilen Yetki ve Görevler**

Eyüp KARA
Cumhuriyet Savcısı

80 **Velayetin Kaldırılması: Ebeveyn İlgisizliğinin Yargıtay Kararları İle İncelenmesi**

Kardelen ATEŞCİ
Avukat

86 **6706 Sayılı Kanuna Göre Yabancı Devletlerde Yürütülen Soruşturma ve Kovuşturmanın Devralınması**

Mehmet Furkan YURTNAÇ
Avukat

90 **Kravatın Bulunuşu ve Tarihçesi: Bir Moda Devrimi**

Ömer POLAT
Cumhuriyet Savcısı

93 **Sarı Bıyık**

Erdi ÖZMEN
Hâkim

104 **Etrafı Denizlerle Çevrili Bir Hukuk Sistemi: İngiltere**

Mehmet Efe ZENGİN
Hukuk Fakültesi Öğrencisi

Zafer KOÇ
İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcısı

İstanbul Anadolu Adliyesi Dergisinin Saygıdeğer Okurları;

Dergimizin 24. sayısıyla sizlerle bir araya gelmenin heyecanı içerisindeyim. Bu vesileyle yeni yılınızı tebrik eder, 2025 yılının aziz milletimiz, vatanımız ve yargı teşkilatımız için hayırlara vesile olmasını temenni ederim. Ayrıca vefat eden meslektaşlarımızı rahmetle anar, emeklilik ya da tayin sebebiyle aramızdan ayrılan meslektaşlarıma da esenlikler dilerim.

Yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının korunup güçlendirilmesi, adalet hizmetlerinin çağın gereklerine uygun hale getirilmesi, kaliteli bir yargı sisteminin sunulabilmesi, adalete ulaşmayı hedefleyen vatandaşlarımızın hukuki mücadelesinin hızlı bir şekilde hakkaniyetle neticelendirilmesi ve yargıya olan güvenin artırılması için gerekli her türlü önlemlerin alınması hepimizin temel görevleri arasındadır.

İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcısı olarak geçmişten gelen bilgi, birikim ve tecrübeler doğrultusunda adalet hizmetinin tesisi hususunda üzerimize düşen sorumluluğu yerine getirmeye, adalet hizmetlerinin hukuka uygun, etkin ve vatandaşlarımızı maksimum düzeyde memnun edecek biçimde gerçekleşmesini sağlamaya gayret göstereceğiz. Hâlihazırda 1 Cumhuriyet Başsavcısı, 23 Cumhuriyet Başsavcı Vekili ve 273 Cumhuriyet Savcısıyla adli hizmetlerin aksamadan yürütülmesi noktasında gayret ve azimle çalışmalarımıza devam edeceğimizi bildirir, çalışmalarıyla adaletin tecellisine hizmet ederek görevini yerine getiren çalışma arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Cumhuriyet Savcılarının mesleki bilgi, birikim ve tecrübesiyle, insan haklarına saygılı bir şekilde maddi gerçeğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için soruşturmaları zamanında, etkin, eksiksiz, süratli ve düzenli bir şekilde ceza muhakemesi usulüne uygun yürüteceklerine, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığını koruyup güçlendireceğine, adil ve makul sürede yargılanma hakkına önem ve özen göstereceklerine dair güvenim tamdır.

Son olarak, yayın hayatına devam ederek yurdun dört bir yanında bulunan adliyelerimize ve çeşitli kamu kurumlarına dağıtımı yapılan dergimizi, mesleki bilgi birikimlerinin ülke çapında paylaşılmasına ve ayrıca ülkemizin her bir köşesinde azimle görev yapan kıymetli meslektaşlarımızla aramızda bir gönül bağı oluşmasına vesile kılmak gayesiyle hazırlıyoruz. Dergimiz bu yönüyle adliyemizin sesi olmaya da devam etmektedir.

Bu sayımızı hazırlarken yazılarıyla dergi içeriğimizi zenginleştirerek katkı sağlayan tüm meslektaşlarıma teşekkür eder, ayrıca dergimize röportajlarıyla değerli görüşlerini bizlerle paylaşma inceliğini gösteren Adalet Bakanımız Sayın Yılmaz TUNÇ'a teşriflerinden ötürü en derin şükranlarımı sunarım.

Ahmet KAYA
İstanbul Anadolu Adalet Komisyonu Başkanı

Kıymetli okurlarımız;

Öncelikle, 2025 yılına girmiş olmanın mutluluğu ve heyecanı içerisinde tüm hâkim, Cumhuriyet savcısı ve adliye personelimize sağlık, mutluluk ve başarı dolu bir yıl temenni ediyorum. Adaletin tesisi uğruna hayatını kaybeden yargı mensuplarımızı rahmet ve minnetle anıyor; emanetlerine sahip çıkan meslektaşlarımıza gönülden teşekkür ediyorum. Emeklilik ve diğer sebeplerle aramızdan ayrılan kıymetli meslektaşlarımıza da yeni yaşamlarında sağlık, huzur ve esenlikler diliyorum.

2025 yılı itibarıyla, İstanbul Anadolu Adliyesi'nde görev yapan 522 hâkim, 4456 adliye personelimizle birlikte, yaklaşık 6 milyonluk nüfusa hitap eden adliyemizin yoğun iş yüküne rağmen çağın standartlarına uygun, etkin ve adil bir şekilde faaliyetlerini sürdürmesi için kararlılıkla çalışmaya devam ediyoruz. Bu süreçte yüksek gayret ve özveriyle görev yapan tüm meslektaşlarıma ve personelimize teşekkürü bir borç bilirim.

Dergimizin bu özel sayısında, teşkilatımıza verdiği destek ile adalet sistemimizin güçlenmesinde büyük rol oynayan Adalet Bakanımız Sayın Yılmaz TUNÇ ile gerçekleştirdiğimiz değerli bir röportajı siz okurlarımızla buluşturmanın gururunu yaşıyoruz. Sayın Bakanımızın, adalet hizmetlerinde 2025 yılına dair hedefleri, vizyonu ve önemli değerlendirmelerini içeren bu röportajın sizler için ilham verici olacağına inanıyoruz.

Ayrıca dergimizin içeriğini zenginleştiren ve hukuk dünyasına önemli katkılar sunan değerli hukukçular tarafından kaleme alınan kapsamlı yazılardan faydalanacağınızı ümit ediyor, yeni sayımızın hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

2025 yılının ülkemiz, milletimiz ve tüm insanlık için adalet, barış, huzur ve sağlık getirmesini diler; tüm okurlarımıza sevgi ve saygılarımı sunarım.

RÖPORTAJ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ADALET BAKANI
YILMAZ TUNÇ

İsmail DEĞİRMENCİ (C. Başsavcı Vekili) - Ömer POLAT (C. Savcısı) Ömer KARA

Sayın Bakanımız, bildiğiniz gibi modern hukuk sistemine geçiş sürecinde pek çok yeni düzenleme hayata geçirildi. Yakın geçmişte anayasamız da dahil olmak üzere mevzuatımız bünyesinde sayısız değişiklik vücuda geldi. 30 Mayıs 2019 tarihinde Cumhurbaşkanımızca ilan olunan Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde yer bulan hedefler doğrultusunda bu yöndeki dönüşümün aralıksız olarak devam ettiğine, bilhassa yargının iş yükünü hafifleten ve vatandaşlarımızın dâhil oldukları hukuki uyuşmazlıkların uzun yargılama süreçlerine maruz kalmaksızın çözümünü amaçlayan uzlaştırma, arabuluculuk vb. alternatif çözüm yollarının aktif hale getirildiğine şahit oluyoruz. Söyleşimize, Yeni Yargı Reformu Strateji Belgesi'nin temel hedefleri nelerdir ve bu reformun Türkiye'nin hukuk sistemi üzerindeki sağlayacağı etkiye dair genel görüş ve izlenimlerinizi öğrenerek başlamak isteriz.

Yeni Yargı Reformu Strateji Belgesi, Türkiye'nin adalet sistemini daha ileri taşımayı hedefleyen bir yol haritasıdır. Temel hedefimiz, toplumun adalete olan güvenini artırmak, bireylerin haklarını korumak ve etkin bir yargı sistemi inşa etmektir. Reform kapsamında özellikle ceza adaleti sisteminin etkinliğini artırmak, uzun yargılama süreçlerini kısalta-

rak vatandaşlarımızın haklarına daha hızlı ulaşmasını sağlamak için kapsamlı çalışmalar yürütüyoruz.

Denetimli serbestlik ve koşullu salıverme gibi uygulamalar reform sürecinde yeniden ele alınacak. Bu düzenlemeler, hem cezaların caydırıcılığını artırmak hem de toplumda oluşan huzursuzlukları gidermek için kapsamlı bir şekilde gözden geçirilecektir. Ayrıca, iyi hal indirimine yönelik düzenlemeler toplumsal beklentiler doğrultusunda değerlendirilecektir.

Yargının iş yükünü hafifletmek ve hukuki uyuşmazlıkların daha hızlı çözümünü sağlamak adına uzlaştırma ve arabuluculuk gibi alternatif çözüm yollarını yaygınlaştırmayı sürdürüyoruz. Örneğin, 2018'den itibaren belirli alanlarda zorunlu hale getirilen arabuluculuk, vatandaşlarımızın dostane bir şekilde anlaşmaya varmalarına olanak tanımış ve 4 milyondan fazla uyuşmazlık bu yöntemle çözüme kavuşturulmuştur. 1 Eylül itibarıyla komşuluk hukuku, kira hukuku ve tarımsal hizmet sözleşmeleri gibi yeni alanlarda da zorunlu arabuluculuğa geçilmiştir.

Bunun yanı sıra, adli süreçlerin daha öngörülebilir hale gelmesi ve etkin bir şekilde yürütülmesi için adli kolluk sisteminin yeniden düzenlenmesi ve delil toplama süreçlerinin geliştirilmesi konularında çalışmalar devam ediyor. Amacımız, suçun işlenmesini önleyici tedbirlerle toplumu korumak ve etkin soruşturma ile adaletin hızlı bir şekilde tesis edilmesini sağlamaktır.

Teknolojik altyapının geliştirilmesi de reformun önemli ayaklarından birini oluşturuyor. UYAP sistemi, elektronik duruşma ve tebligat projeleriyle yargı süreçlerini hızlandırmayı ve vatandaşlar için daha erişilebilir kılmayı hedefliyoruz. Ayrıca, yeni anayasa çalışmalarımız, toplumun tüm kesimlerinin görüşlerini içeren, demokratik ve sivil bir yapıyı hayata geçirme hedefimizi yansıtmaktadır. Bu çerçevede, hukukun üstünlüğünü pekiştiren, temel hak ve özgürlükleri güçlendiren bir anayasa hazırlığı içerisindeyiz.

Cezaevlerinde bulunan bireylerin tahliyeden sonra topluma yeniden kazandırılmaları amacıyla meslek edindirme ve eğitim programlarına da ağırlık vereceğiz. Böylece ceza sistemi, sadece cezalandırıcı bir yapı olmaktan çıkıp bireyleri topluma yeniden kazandırmayı amaçlayan bir işlev üstlenecektir.

Yeni Yargı Reformu Strateji Belgesi, sadece ceza hukuku alanında değil, aynı zamanda İnsan Hakları Eylem Planı'yla uyumlu olarak temel hak ve özgürlüklerin güçlendirilmesine de odaklanmaktadır. Reformlarımızın nihai amacı, adil, şeffaf, etkin ve vatandaşlarımıza daha hızlı hizmet sunan bir yargı sistemi oluşturmaktır. Türkiye Yüzyılı vizyonumuz doğrultusunda bu reformların toplumsal huzuru ve refahı pekiştireceğine inanıyoruz.

> **"Yeni Yargı Reformu Strateji Belgesi, Türkiye'nin adalet sistemini daha ileri taşımayı hedefleyen bir yol haritasıdır."**

Sayın Bakanımız, yeni yasama döneminde, yargı reformu ve anayasa değişiklikleri üzerine yaptığınız çalışmaların temel hedefleri nelerdir? Özellikle, mevcut yargı sisteminin etkinliğini artırmak için somut adımlara dair değerlendirmelerinizi öğrenmek isteriz.

Yeni yasama döneminde yargı reformu ve anayasa değişikliği çalışmalarımızın temel hedefi, hukuk devletini güçlendirerek vatandaşlarımızın adalete hızlı, etkin ve eşit bir şekilde erişimini sağlamaktır. Bu çalışmalar, demokratik, sivil ve katılımcı bir anayasa inşa etme amacımızın yanı sıra yargı sistemimizi uluslararası standartlara uygun şekilde modernize etme vizyonumuzla şekillenmiştir.

Anayasa Değişikliği Çalışmaları

Demokratik ve kuşatıcı bir anayasa hedefi doğrultusunda, mevcut anayasanın vesayetçi ruhunu tamamen ortadan kaldıra-

rak, toplumun tüm kesimlerinin görüşlerini kapsayan bir metin oluşturmayı amaçlıyoruz. Bireysel hak ve özgürlükleri genişleten, hukuk devleti ilkesini sağlamlaştıran, yasama, yürütme ve yargı erkleri arasındaki kuvvetler ayrılığını gözeten bir anayasa, Türkiye Yüzyılı vizyonumuzun temel taşlarından biridir. Darbecilerin yargılanamaması, sıkıyönetim ilanı gibi vesayetçi unsurların anayasadan çıkarılması ve anayasal kurumların daha şeffaf, demokratik ve hesap verebilir hale getirilmesi, bu kapsamda attığımız önemli adımlardır.

Yargı Reformu ve Somut Adımlar

Yargı sisteminin etkinliğini artırmak için birçok yeniliği hayata geçirdik. Öncelikle, adil yargılanma hakkı ve makul sürede yargılanma konularında somut düzenlemeler yaptık. Alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerini teşvik ederek, arabuluculuk ve uzlaştırma mekanizmalarını daha etkin hale getirdik. Aile arabuluculuğu gibi yeniliklerle özellikle aile içi uyuşmazlıklarda dostane çözümleri destekliyoruz. Arabuluculuk süreçlerine katılımı teşvik ederek ve bu süreçlerden çıkan kararların icrasını kolaylaştırarak, mahkemelerin iş yükünü azaltmayı hedefliyoruz.

Modern adalet sarayları inşası, dijital yargı çözümleri ve yapay zeka destekli projelerle yargının fiziki ve teknolojik altyapısını güçlendirdik. Elektronik ortamda açık artırma sistemlerini daha şeffaf hale getirerek, icra ve iflas süreçlerinde vatandaşların mülkiyet haklarını daha güçlü bir şekilde korumayı sağladık. İhtisas mahkemelerinin sayısını artırarak karmaşık davaların hızlı ve uzmanlıkla çözüme kavuşturulmasını amaçlıyoruz.

Hukuk mesleklerine giriş sınavlarının kapsamını genişleterek, nitelikli hukukçular yetiştirmeye yönelik adımlar attık. Çocuk Koruma Kanunu çerçevesinde sosyal çalışma görevlilerinin atanmasını uzmanlaşmış birimler aracılığıyla gerçekleştirdik, böylece çocukların korunmasında daha etkili bir sistem kurduk.

Toplumsal Güven ve Şeffaflık

Yargıya olan güvenin artırılması için doğru bilgilendirme mekanizmalarını güçlendirmeye ve dezenformasyonla mücadeleye önem veriyoruz. Cumhuriyet başsavcılıkları ve medya iletişim büroları aracılığıyla yargıya yönelik bilgi kirliliğini önleyerek, toplumsal güveni pekiştirecek çalışmaları sürdürüyoruz.

Bu reformlarla amacımız, adaletin tecellisini hızlandırmak, bireylerin hak ve özgürlüklerini koruyan, toplumun ihtiyaçlarına hızla yanıt veren bir yargı sistemini tesis etmektir. Türkiye Yüzyılı vizyonumuz çerçevesinde, milletimizin adalet beklentilerini karşılayarak güçlü ve modern bir hukuk düzeni inşa etme irademizi kararlılıkla sürdüreceğiz.

> **Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı (HMGS) adaletin daha hızlı, etkin ve doğru bir şekilde tecellisine katkı sağlayacaktır.**

Yakın geçmişte yargı mensuplarının özlük haklarının iyileştirilmesi, adliye binalarının yeniden yapımı, adli faaliyetlerde ileri düzeyde teknolojik imkânlardan yararlanılmasına yönelik altyapı temini vb. çok önemli gelişmeler yaşandı. İlerleyen süreçte benzer düzenlemelerle ilgili planlanan ya da öngörülen gelişmelere dair bilgi almak isteriz.

Adliye binalarının yeniden yapımı ve teknolojik altyapının güçlendirilmesi, yargı teşkilatımızın hem fiziki hem de teknolojik imkanlarını önemli ölçüde ileriye taşımış durumda. 2002 yılında sadece 78 müstakil adliyemiz varken, bugün bu sayıyı 377'ye çıkarmış bulunuyoruz. Kapalı alan miktarını ise 569 bin metrekareden 6 milyon metrekareye ulaştırdık. Bu, vatandaşlarımızın yargı hizmetlerine erişimini kolaylaştırmak için attığımız önemli adımlardan sadece biri.

2024 yılı yatırım programında toplam 73 yeni inşaat projesi yer almakta. Bu yıl içerisinde 23 hizmet binasının yapım ihalesini gerçekleştirdik ve hâlihazırda 34 inşaat projesi devam ediyor. Ayrıca, 2025 yılı yatırım programında 68 adliye binası, 2 adli tıp binası, 20 ceza infaz kurumu, 3 personel eğitim merkezi ve 896 dairelik adalet personeli konutunu içeren projeler için teklif verdik. Özellikle deprem gibi afetlerden etkilenen bölgelerde adliye binalarını yeniden inşa ediyoruz. Örneğin, Malatya'da istinaf mahkemesi kurulması da gündemimizde yer alıyor.

Teknolojik altyapıya da büyük önem veriyoruz. Hâkim ve savcı sayısını 2002'deki 9 bin seviyesinden 25 bine yaklaştırdık. Bu artış, teknolojik gelişmelerle desteklenerek yargı süreçlerinin hızlanmasına ve vatandaş memnuniyetinin artmasına katkı sağlıyor. Son bir yılda 20 bin yeni personel sistemimize dahil oldu ve toplam personel sayımız 180 bine ulaştı. Bu sayede vatandaşlarımız, yargı hizmetlerinden daha hızlı ve etkin bir şekilde faydalanabiliyor.

Hâkim ve savcılarımızın özlük haklarının iyileştirilmesine yönelik olarak da önemli düzenlemeler hayata geçirildi. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 27 Temmuz 2024 tarihinde kabul ettiği düzenlemeyle, hâkim ve savcı maaşlarında artış sağlandı. Ayrıca, onların barınma ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Türkiye'nin çeşitli illerinde lojman alımları gerçekleştiriyoruz. Bu kapsamda 30 farklı mahalde toplam 896 dairelik adalet personeli konutu yapılması için teklifte bulunduk. Son iki yılda özellikle deprem bölgelerine öncelik vererek teşkilatımıza 1675 konut kazandırdık.

Tüm bu projeler, hem fiziki hem de teknolojik anlamda yargı teşkilatımızın büyük bir dönüşüm yaşadığını ve yargı hizmetlerinin vatandaşlarımıza daha etkin bir şekilde sunulması adına önemli adımlar atıldığını göstermektedir.

Sayın Bakanımız, yargı sistemimizin gelişimi ve hukuk eğitiminin kalitesini artırmak amacıyla bu yıl ilk kez Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı (HMGS) ve İdari Yargı Ön Sınavı (İYÖS) uygulamaya konuluyor. Bu sınavların mesleki yeterliliğin ölçülmesi ve hukuk mesleklerinin niteliğinin artırılmasında nasıl bir katkı sağlayacağını düşünüyorsunuz? Ayrıca, bu sınavların uzun vadede adaletin tecellisine ve hukuk sistemimizin güçlenmesine olan etkileri neler olabilir? Eğitim alanındaki diğer reformlarla birlikte bu sınavların, mesleki süreçlerde kaliteyi artırmaya yönelik hedeflerinize nasıl hizmet edeceğini değerlendirir misiniz?

Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı (HMGS) ve İdari Yargı Ön Sınavı (İYÖS), hukuk mesleklerinde kaliteyi artırmak ve mesleki yeterlilikleri ölçmek amacıyla uygulamaya koyduğumuz önemli reformlardandır. Bu sınavlarla, hâkim, savcı ve avukat adaylarının meslek öncesi bilgi düzeylerini objektif bir şekilde ölçmeyi ve eksikliklerini tespit ederek onları daha donanımlı hale getirmeyi hedefliyoruz. Bu süreç, adaletin daha hızlı, etkin ve doğru bir şekilde tecellisine katkı sağlayacaktır.

Sınavların temel amacı, hukuk mesleklerine girişte standartları yükseltmek ve liyakate dayalı bir seçim sistemi oluşturmaktır. Bu sayede, yargıya nitelikli insan kaynağı kazandıracak, meslek

süreçlerinde kaliteyi artıracak ve hukukçularımızın mesleki bilgi ve donanımlarını en üst seviyeye taşıyacağız. Ayrıca, yeni hâkim ve savcı yardımcılığı sisteminde adayların mesleğe kabul edilmeden önce üç yıl boyunca eğitim ve görev sürecinden geçmeleri, hukuk mesleklerinin her aşamasında kalite standartlarını yükseltecek önemli bir adımdır.

Hukuk eğitiminin kalitesini artırmaya yönelik diğer reformlarımız da bu süreci desteklemektedir. Örneğin, hukuk fakültelerinin kontenjanlarının 190 binden 120 bine düşürülmesi, daha seçkin ve nitelikli öğrencilerin kabul edilmesini sağlarken; Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ile yaptığımız çalışmalar sayesinde müfredatta yapılan düzenlemeler, adaylarımızın mesleki donanımlarını artırmaya yönelik önemli bir zemin hazırlamıştır.

Uzun vadede bu sınavların etkisi, sadece bireysel mesleki gelişimle sınırlı kalmayacak; aynı zamanda, adalet sistemimizin bütünsel kalitesini artıracaktır. Daha nitelikli hâkim, savcı ve avukatlarımız, adaletin zamanında ve etkili şekilde tecelli etmesini sağlayacak, vatandaşlarımızın yargıya olan güvenini ve memnuniyetini artıracaktır.

Bu sınavların, hukuk sistemimizin geleceğini şekillendiren bir dönüm noktası olduğuna inanıyorum. Eğitim reformlarımızla birlikte bu uygulamalar, hem

adalet sistemimizin güvenilirliğini hem de etkinliğini güçlendirme hedefimize hizmet edecektir.

Sayın Bakanımız, Adalet Bakanlığı'ndaki görevinize başladıktan sonra yürüttüğünüz çalışmalara dair bilgi alabilir miyiz? Bu süreçte öncelik verdiğiniz projeler ve önemli gelişmeler hakkında bizleri bilgilendirir misiniz?

Göreve başladığım ilk günden itibaren Adalet Bakanlığı olarak temel hedefimiz, adalet sistemimizin etkinliğini artırmak, vatandaşlarımızın hak ve özgürlüklerini güvence altına almak ve toplumsal huzuru sağlamaktır. Bu doğrultuda, etkin, erişilebilir ve insan odaklı bir hukuk sistemi inşa etmek için kapsamlı reformları hayata geçirdik ve önemli projelere öncelik verdik.

Çocukların Korunması ve Dijital Güvenlik

Öncelikli çalışma alanlarımızdan biri, çocukların korunması ve haklarının güvence altına alınması olmuştur. Dijital dünyanın sunduğu fırsatların yanı sıra barındırdığı risklere karşı kapsamlı bir mücadele başlattık. 5651 sayılı Kanun'da yaptığımız düzenlemelerle internet ortamında çocukların cinsel istismarı ve kötüye kullanımını önlemeye yönelik etkili tedbirler geliştirdik. Sosyal ağ sağlayıcılarını, çocuklara yönelik zararlı içerikleri engelleme ve onlara özgü güvenli hizmet sunma konularında daha sorumlu hale getirdik. Suç teşkil eden içeriklerin derhal erişiminin engellenmesi ve sorumluların cezalandırılmasına yönelik süreçleri daha etkin hale getirdik.

Toplumun her kesimine hitap eden eğitim programları ve farkındalık kampanyalarıyla aileleri, öğretmenleri ve çocukları dijital dünyanın tehlikelerine karşı bilgilendirdik. Uluslararası işbirliği çerçevesinde, Abu Dabi'de düzenlenen "WeProtect Küresel Zirvesi 2024'e katılarak Türkiye'nin bu alandaki kararlılığını ve deneyimlerini uluslararası platformda paylaştık.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele ve Hukuki Düzenlemeler

Kadına yönelik şiddeti toplumu yaralayan köklü bir sorun olarak değerlendiriyoruz. Şiddetin her türlüsüne karşı sıfır tolerans politikamız doğrultusunda, Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu ve diğer ilgili yasalarda önemli değişiklikler yaptık. Kasten yaralama suçunun cezasını artırdık, ısrarlı takip eylemini müstakil bir suç olarak düzenledik ve cinsiyet temelli ayrımcılığı suç haline getirdik. 6284 sayılı Kanun'un daha etkin uygulanması için yeni mekanizmalar oluşturduk.

Adliyelerde özel tedbir mahkemeleri ve Özel Soruşturma Büroları kurarak, şiddete uğrayan veya risk altında bulunan

kadınların haklarını hızlı ve etkin bir şekilde koruyoruz. Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüklerimiz aracılığıyla mağdurlara psiko-sosyal destek sunarak adli süreçlerde yanlarında oluyoruz.

Kadınların Güçlendirilmesi ve Fırsat Eşitliği

Kadınların toplumsal hayata katılımını güçlendirmek ve fırsat eşitliğini sağlamak için Yargı Reformu Stratejisi, İnsan Hakları Eylem Planı ve Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi gibi çerçeve belgelerle hareket ediyoruz. Adalet teşkilatımızda kadınların oranını artırmaya yönelik adımlar attık; bugün hâkim ve savcılarımızın yüzde 38'i kadındır. Ayrıca, kadın Cumhuriyet başsavcılarının ve ağır ceza merkezlerinde görev yapan kadın savcılarımızın sayısını da artırıyoruz.

Çocuk Hakları ve Koruma Mekanizmaları

Çocukların üstün yararını gözeten bir anlayışla adalet sistemine yönelik özel uygulamalar geliştirdik. Çocuk İzlem Merkezleri ve yeni başlattığımız Çocuk Adalet Merkezleri ile çocukların hassasiyetlerini dikkate alarak onlara özel hizmetler sunuyoruz. Erzurum, Bursa ve Eskişehir'de açılan bu merkezleri tüm büyük şehirlerde hayata geçirmeyi planlıyoruz.

Teknoloji Odaklı Çözümler ve Elektronik Uygulamalar

Adalet sistemimizi teknolojiyle güçlendirdik. Kadına karşı şiddeti önlemede elektronik kelepçe uygulamasını ülke geneline yaygınlaştırdık. "BİOSİS" projesi ile denetimli serbestlik yükümlülerini elektronik yöntemlerle izleyebilecek bir altyapıyı hayata geçirmeyi hedefliyoruz. UYAP, e-Duruşma ve SEGBİS gibi uygulamalarla elektronik ortamda adalete erişimi kolaylaştırdık. E-Tebligat uygulamasıyla hem zaman ve maliyet tasarrufu sağladık hem de çevreyi koruduk; 2019'dan bu yana 247 milyonun üzerinde elektronik tebligat yaparak 147 bin 316 ağacın kesilmesini önledik.

Adli Süreçlerin Hızlandırılması ve Mağdur Destek Hizmetleri

Adaletin gecikmeden sağlanması için yargı süreçlerini hızlandırmaya yönelik çalışmalar yaptık. İstinaf süreçlerinin hızlandırılması, duruşma tarihleri arasındaki sürelerin kısaltılması ve aile hukukuna ilişkin davaların hızlı bir şekilde sonuçlanması için somut adımlar attık. Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlükleri aracılığıyla vatandaşlarımızı bilgilendiriyor, psiko-sosyal destek sağlıyor ve adli süreçlerde yalnız olmadıklarını hissettiriyoruz. Şu ana kadar 1.5 milyondan fazla vatandaşımıza bu kapsamda destek sağladık.

Eğitim ve Farkındalık Çalışmaları

Hâkim, savcı ve adalet personeline yönelik eğitim programları düzenleyerek, kadın hakları, aile hukuku ve kadına yönelik şiddetle mücadele konularında farkındalıklarını artırıyoruz. 2024 yılında 2.525 hâkim ve savcıya yönelik kapsamlı eğitimler düzenledik. Kamuoyunda kadına yönelik şiddetin önlenmesine dair farkındalık oluşturacak kampanya ve projelere de destek veriyoruz.

Yargı Sisteminin Etkinliğinin Artırılması ve Reformlar

Yargı sistemimizin etkinliğini artırmak için stratejik adımlar attık. "Türkiye Yüzyılı Yargı Reformu Strateji Belgesi"ni hazırladık. 2028 yılına kadar sürecek bu reform programıyla, temel hak ve özgürlükleri daha da güçlendirmeyi ve toplumda adalet duygusunu pekiştirmeyi amaçlıyoruz. Hâkim ve savcı sayısını artırarak yeni hâkim ve savcı yardımcılığı sistemiyle mesleğe hazırlık sürecini daha etkin hale getirdik.

Fiziki Altyapının Güçlendirilmesi

Adliyelerimizin fiziki altyapısını güçlendirdik; müstakil adalet sarayı sayısını 2002 yılında 78 iken bugün 379'a çıkardık. 2024 yılı yatırım programımızda 38 yeni adliye binası, 30 ceza infaz kurumu ve çeşitli adli tıp merkez-

> **"Türkiye Yüzyılı Yargı Reformu Strateji Belgesi ile temel hak ve özgürlükleri güçlendirirken, toplumda adalet duygusunu pekiştirmeyi hedefliyoruz."**

> **Çalışmalarımızı yasal düzenlemelerin ötesine taşıyor, toplumsal farkındalığa önem veriyoruz. Adaletin herkes için erişilebilir olduğu bir Türkiye için çalışmaya devam edeceğiz.”**

leri ile çocuk adalet merkezleri inşa etmeyi hedefliyoruz.

Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri

Arabuluculuk ve uzlaştırma yöntemleriyle yargı sistemine yenilikler kazandırdık. Yüz binlerce uyuşmazlık mahkemeye taşınmadan çözüldü, böylece vatandaşlarımızın adalete erişimini kolaylaştırdık ve mahkeme yükünü azalttık. Özellikle kira uyuşmazlıklarının yarısında anlaşma sağlanması, bu alandaki başarımızın göstergesidir.

Aile Hukuku Çalışmaları

Aile hukuku alanında önemli çalışmalar yürüttük. Türkiye Adalet Akademisi çatısı altında oluşturduğumuz Aile Hukuku Değerlendirme Kurulu ile aile hukukundaki mevcut sorunları tespit etmek ve çözüm önerileri geliştirmek için adımlar attık. Sempozyumlar, çalıştaylar ve eğitim programları düzenleyerek aile hukukuna dair farklı yaklaşımlar ortaya koyduk. Uluslararası uygulama örneklerini inceleyerek bu alandaki eksikliklerimizi giderme yolunda somut adımlar attık.

Tüm bu çalışmalar, vatandaşlarımızın adalete erişimini kolaylaştırmak, toplumsal huzuru korumak ve daha güçlü bir hukuk devleti inşa etmek amacıyla hayata geçirilmiştir. Çalışmalarımızı sadece yasal düzenlemelerle sınırlı tutmayıp, toplumsal farkındalık oluşturmaya da önem veriyoruz. Gelecek dönemde de çocuklarımızın ve kadınlarımızın haklarının güvende olduğu, adaletin herkes için erişilebilir ve etkili olduğu bir Türkiye hedefiyle çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

Sayın Bakanımız, bu söyleşinin yer alacağı dergimiz, Türkiye’de faaliyet gösteren tüm adliyeler ile yüksek yargı kurumlarına dağıtılmaktadır. Bu vesileyle sizden, yargı camiamıza yönelik bir mesaj alarak sohbetimizi sonlandırmak istiyoruz.

Öncelikle böyle anlamlı bir platformda adalet camiamıza hitap etme fırsatı sunduğunuz için teşekkür ediyorum. Yargı, bir toplumun omurgasını oluşturan adaletin tesisinde hayati bir rol oynar. Adalet sistemimizin tüm bileşenleri; hâkimlerimiz, savcılarımız, avukatlarımız ve adalet çalışanlarımız, toplumun vicdanını temsil eden çok kıymetli bir misyon üstleniyor.

Türkiye Yüzyılı Vizyonu, adalet anlayışımızın temel taşlarını oluşturuyor. Bu vizyon, “Güç değil, haklılık hak sebebidir” ilkesi etrafında şekillenen bir anlayışı hayata geçirmeyi amaçlıyor. Bu bağlamda, adalet camiası olarak bizlerin görevi, bu ilkenin toplumun her kesiminde en güçlü şekilde hissedilmesini sağlamaktır.

Yargı süreçlerimizi daha da hızlandıracak, etkinleştirecek ve

vatandaşlarımızın adalete erişimini kolaylaştıracak reformları bir bir hayata geçirmeye devam edeceğiz. Teknolojinin, özellikle yapay zekâ ve dijital dönüşümün, adalet hizmetlerimizde yaygın olarak kullanılması bu süreçte temel önceliklerimizden biri olacak. Adliye kapılarının, adaletin ve güvenin kapıları olduğuna dair toplumdaki inancı güçlendirmek için azimle çalışmaya devam edeceğiz.

Bununla birlikte, insan haklarına dayanan, demokratik, özgürlükçü ve kuşatıcı bir hukuk sisteminin temel taşı olan sivil bir anayasa hazırlama hedefimiz de yargı camiamız için önemli bir dönüm noktası olacaktır. Bu hedef doğrultusunda siz değerli yargı mensuplarının katkıları ve destekleri, başarımızın anahtarı olacaktır.

Yargı teşkilatımızın her bir üyesine, milletimizin vicdanını temsil ettikleri bu kutlu görevi yerine getirirken gösterdikleri özveri için teşekkür ediyorum. Görevleri başında hayatını kaybeden şehit yargı mensuplarımızı ve 6 Şubat depremlerinde yitirdiğimiz kıymetli meslektaşlarımızı bir kez daha rahmet ve minnetle anıyorum.

Son olarak, yeni yılın milletimize, adalet teşkilatımıza ve aziz vatanımıza hayırlı olmasını temenni ediyor, tüm yargı camiamıza başarılar diliyorum. Hepinizi en derin saygılarımla selamlıyorum. ■

Avukatın Görev Suçu Kapsamında "Ön İnceleme İşlemleri" ve "Soruşturma İzni"

Selman **BACAKSIZ**
Cumhuriyet Savcısı
İstanbul Anadolu Adliyesi

Avukatların görevlerinden doğan veya görevleri sırasında işledikleri suçlardan dolayı haklarında doğrudan doğruya soruşturma yürütülememekte, Adalet Bakanlığı'nın vereceği soruşturma izni üzerine suçun işlendiği yer Cumhuriyet Başsavcılığınca soruşturma işlemleri için harekete geçilmektedir. 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'un 61. maddesi bu durumun istisnasını oluşturmakta olup, düzenlemeye göre ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren suç üstü halinde ilgili avukat hakkında özel soruşturma usulü uygulanmaksızın genel hükümler uyarınca yargılama yapılabilecektir.

Avukatın görev suçu kapsamındaki bir eylemi ile ilgili Cumhuriyet Başsavcılıklarına yapılan ihbar veya şikayet başvuruları ya da kolluk görevlileri üzerinden intikal eden olaylar için soruşturma safhası öncesinde, ön inceleme (ihzari inceleme) işlemleri yürütülmektedir. Avukatın "şüpheli" sıfatıyla ifadesinin alınamadığı, iddianame veya kovuşturmaya yer olmadığına dair kararlar gibi soruşturma safhasını neticelendiren kararların doğrudan verilemediği bu safhada, Cumhuriyet Savcısı tarafından öncelikle şikayetin ve somut olayın niteliğine göre delillerin toplanması gerekmektedir. Şikâyet dilekçesinde gösterilen ya da müştekinin ifadesinde belirtmiş olduğu tanıkların dinlenmesi, delil olarak ibraz edilen belgelerin Suç Eşyası Yönetmeliği hükümlerine göre emanete alınması ve somut olayın özelliğine göre gerekli görülen söz gelimi bilirkişi incelemesine esas olmak üzere şikayetçiden yazı ve imza örneklerinin

alınması, şikayetçinin sunmuş olduğu ses veya görüntü kayıtlarının temin edilerek çözümünün yapılması, kamera kayıtlarının temin edilmesi için ilgili kolluk görevlilerine talimat verilmesi gibi tüm delillerin eksiksiz olarak toplanması için gerekli işlemler yerine getirilmelidir. Şikayet edilen avukatın kendi isteğiyle açıklama yapmak veya dosyaya yazılı belge sunmak istediği takdirde, ihzâri mahiyetteki incelemeye esas olmak üzere "beyanda bulunan" sıfatıyla açıklamalarının tutanağa kaydedilmesi ve ibraz ettiği belgelerin ise dosya arasına alınması gerekmektedir. İhzari inceleme safhasında deliller toplanırken avukatın henüz "şüpheli" sıfatı bulunmadığından 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yer alan "şüpheli" veya "sanık" sıfatı için öngörülen örneğin; CMK'nın 116 vd. maddeleri kapsamında suç delili elde etmek amacıyla arama-elkoyma koruma tedbirine başvurulması, CMK'nın 91. maddesi uyarınca şikayet edilen avukat hakkında "gözaltı" kararı verilmesi gibi usullere başvurulamayacağı gözden kaçmamalıdır.

Cumhuriyet Savcısı tarafından ihzari inceleme işlemleri neticesinde, ortaya konulan tüm iddialar açıklığa kavuşturulacak şekilde "soruşturma izni verilip verilmeme" konusundaki kendi düşüncesini de içeren evrak fezlekeye bağlanarak Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'ne gönderilmektedir. Bu aşamadan sonra Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü tarafından "soruşturma izni verilmesine" ya da "soruşturma izni verilmesine yer olmadığına" dair karar şeklinde bir idari işlem tesis edilmektedir. Soruşturma izni verilmemesi halinde; Adalet Bakanlığı tarafından ilgilisine bu karar tebliğ edilmekte, idari işlemin iptali amacıyla menfaati ihlal edilenler tarafından idare mahkemesine iptal davası açılabilmektedir. İdare mahkemesinde yapılan yargılama sonunda idari işlemin iptaline karar verildiğinde 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 28. maddesi uyarınca idare tarafından yargı kararı uyarınca işlem tesis edilmesi zorunlu olduğundan Adalet Bakanlığı tarafından "soruşturma izni verilmesine" dair karar tesis edilmesi zorunludur. Adalet Bakanlığı tarafından soruşturma izni verilmesi halinde ise; soruşturmanın suçun işlendiği yer Cumhuriyet başsavcılığınca yürütülmesi amacıyla soruşturma iznini içeren düşünce örneği ilgili yere gönderilmekte ve soruşturma safhasına geçilmektedir.

Bu yazımızda avukatların görevleri sebebiyle sıklıkla şikayet konusu yapılan ve Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü tarafından bildirilen bazı örnek düşünce yazılarına yer vereceğiz.

Duruşmaya Mazeretsiz Katılım Sağlamama (Zorunlu Müdafii)

-Avukat M...'ın;

"İstanbul Anadolu 4. Çocuk Mahkemesinin 2022/... esasına kayden görülen kamu davasında suça sürüklenen çocuk Y.K'ya İstanbul 1 Nolu Barosu Başkanlığı'nca 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 150/3. maddesi uyarınca müdafii tayin edildiği, aynı Kanunun 188/1 maddesi gereğince de zorunlu müdafîliğin kabul edildiği hâllerde müdafinin tüm oturumlara katılma zorunluluğu bulunduğunu bildiği hâlde, 15.03.2023 ve 28.04.2023 tarihli duruşmalara mazeret bildirmeksizin katılmadığı gibi, bir sonraki duruşmada hazır bulunmaması hâlinde sorumluluğunun doğacağı hususunu içeren ihtarlı davetiyeyi usulüne uygun olarak tebellüğ etmesine rağmen, 02.06.2023 tarihli celseye de mazeret bildirmeksizin katılmayarak, suça sürüklenen çocuğa baro başkanlığınca yeniden müdafiî görevlendirilmesine, bu suretle de yargılamanın uzamasına sebebiyet verdiği.. " (Soruşturma izni verilmesi)

Duruşmaya Mazeretsiz Katılım Sağlamama

-Avukat B...'ın;

"Davalı müşteki Y.T. vekili sıfatıyla takip ettiği, İstanbul Anadolu Asliye 9. Hukuk Mahkemesi'nin 2019/... esas sayılı elatmanın önlenmesi ve tazminat davasının ....2019 tarihli duruşmasına mazeret bildirip, 11.12.2019, 11.03.2020, 04.11.2020, 10.03.2021, 07.07.2021, 10.09.2021

ve 19.01.2022 tarihli duruşmalara da mazeret bildirmeksizin katılmayıp, dosyayı gereği gibi takip etmeyerek, davanın kısmen kabulüne dair 19.01.2022 tarih ve 2022/17 sayılı aleyhe kararın verilmesine neden olduğu..." (Soruşturma izni verilmesi)

Zorunlu Müdafii Tarafından Müvekkilden Haksız Kazanç Sağlanması

-Avukat N...'ın;

"Resmi belgede sahtecilik, kamu kurum ve kuruluşları ve benzeri tüzel kişiliklerin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık" suçlarından İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığının 2019/... sayılı evrakına kayden yürütülen soruşturması sırasında, aynı yer 8. Sulh Ceza Hâkimliğinin ...11.2019 tarihli ve 2019/... sayılı sorgu işleminde, şüpheli müşteki ve diğer şüpheli M.G.'e, İstanbul 1 Nolu Barosu Başkanlığınca 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 150. maddesi uyarınca zorunlu müdafiî olarak görevlendirildiği ve bu nedenle müvekkillerinden herhangi bir ücret almaması gerektiği hâlde, bahse konu sorgu işlemi sonunda verilen tutuklama kararına karşı itiraz edilmesi için şikâyetçinin eşinden haksız yere 20.000,00 Türk

lirası vekâlet ücreti aldığı..” (Soruşturma izni verilmesi)

Davanın Hiç Açılmaması

-Avukat A...’nın;

Bakırköy 16. Noterliğince düzenlenen 12.08.2011 tarih ve ... yevmiye sayılı vekâletname ile müşteki adına kayıtlı orman vasfını yitiren 2B arazisinin kadastro mahkemesi kararıyla üçüncü şahıs adına tescili nedeniyle ilgililer hakkında “Tapu iptali ve tescil” davası açmak üzere, yurt dışında yaşayan müştekinin vekilliğini üstlenip, 15.08.2011 ilâ 09.07.2015 tarihli dekontlar karşılığında vekâlet ücreti ve masraflara mahsuben 4.500 Türk lirası aldığı hâlde, davanın açılması hususunda gereğine tevessül etmediği gibi, şikâyet tarihine kadar davanın devam ettiğine dair gerçeğe aykırı bilgilerle oyaladığı müştekinin haklarının zamanaşımına uğramasına sebebiyet verdiği...” (Soruşturma izni verilmesi)

-Avukat T...’ın;

Müştekinin işçilik alacaklarının tahsilini sağlamak amacıyla dava açmak üzere 2011 yılı içerisinde vekilliğini üstlenip, vekâlet ücretine mahsuben 650,00 Türk lirası tahsil ettiği hâlde gereğine tevessül etmemesine rağmen dava açtığını belirtip istinaf aşamasının bittiğine dair 31.05.2022 tarihinde müvekkili şikayetçiye mesaj göndererek oyaladığı...” (Soruşturma izni verilmesi)

Davanın Yanlış Açılması Sonucu Mağduriyete Neden Olma

-Avukat U...’in;

“Üsküdar 11. Noterliğinin 13.10.2016 tarih ve ... sayılı vekâletnamesi ile müştekinin vekilliğini üstlenip, şikâyetçi ile 02.11.2016 tarihli avukatlık ücret sözleşmesi düzenlemelerine rağmen, davacı müşteki vekili sıfatıyla takip ettiği, İstanbul Anadolu 22. İş Mahkemesinin 2017/.. esasına kayden görülen “İşçi ve işveren ilişkisinden kaynaklanan alacak davası” sırasında, söz konusu davayı, belirsiz alacak davası olarak açması gerektiğini bildiği hâlde, kısmi alacak davası olarak hatalı şekilde açmasının ardından, alacak miktarını zamanaşımı süresinin dolmasından önce ıslah etmeyip, 17.02.2021 tarihinde gecikmeli olarak ıslah talebinde bulunarak alacağın bir kısmının zamanaşımına uğradığından bahisle davanın kısmen kabulüne, kısmen reddine, reddedilen kısım yönünden 6.158,12 Türk lirası avukatlık ücretinin davacı müştekiden alınarak davalıya verilmesine dair 28.05.2021 tarih ve 2021/427 sayılı aleyhe kararın verilmesine sebebiyet verdiği...” (Soruşturma izni verilmesi).

İcra Takibi Başlatmamak Suretiyle Mağduriyete Neden Olma

-Avukat U...’in;

“Üsküdar 11. Noterliğinin 13.10.2016 tarih ve ... sayılı vekâletnamesi ile müştekinin vekilliğini üstlenip, şikâyetçi ile 02.11.2016 tarihli avukatlık ücret sözleşmesi düzenlemelerine rağmen, davacı müşteki vekili sıfatıyla takip ettiği, İstanbul Anadolu 22. İş Mahkemesi’nin 2017/... esasına kayden görülen “İşçi ve işveren ilişkisinden kaynaklanan alacak davası” sonunda verilen karar 22.06.2021 tarihinde yazıldığı hâlde kararın tebliği hususunda gereğine tevessül etmediği gibi, şikâyetçi ile düzenledikleri avukatlık ücret sözleşmesi ile kararın

icrasını da üstlenmesine rağmen müvekkili lehine hükmedilen alacak kalemlerinin tahsili amacıyla icra takibi başlatmayarak müştekiyi oyalayıp, alacağın tahsilini geciktirdiği...” (Soruşturma izni verilmesi)

Reklam Yasağına Aykırı Hareket Edilmesi

-Avukatlar A... ve M...ın;

....com isimli internet sitesinde, avukatlık ofislerine ve kendilerine ait reklam içeren bilgileri paylaşmak suretiyle 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 55. maddesindeki reklam yasağına aykırı hareket ettikleri, iddia edilmiş olup; adı geçen avukatların benzer mahiyetteki beyanlarında, iddiayı kabul etmediklerini, paylaşımın reklam niteliğinde olmadığını belirttikleri,

Şikâyet olunan avukatların, bahse konu eyleminin soruşturma izni verilmesini gerektirir nitelik ve ağırlıkta olmadığı, ancak eyleminin 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 55. maddesi hükmü ile Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliğinin 8. maddesinin (b), (c) ve (e) bentlerinde yer alan “....Halen ya da eskiden takip ettiği, devam eden veya sonuçlanmış bir dava hakkında; dava ile özdeşleşip tarafların sözcüsü gibi hareket edemez, davanın hukuki boyutları içinde kalmak kaydıyla ve zorunlu haller dışında yazılı, işitsel ve görsel iletişim araçlarına ve İnternet’e görüntü, bilgi, demeç veremez, açıklama yapamazlar. Yazılı, işitsel ve görsel iletişim araçlarında ve internet’te röportaj, sohbet, konuşma, tartışma ve benzeri programlara katıldıklarında; reklam sayılabilecek her türlü davranıştan, avukatlık mesleğini zedeleyici her türlü açıklamadan kaçınmak zorundadırlar. Gerek mahkemede temsil görevini yerine getirirken, gerek yazılı, işitsel ve görsel iletişim araçları ve internet ile ilişkisinde kendisini veya üzerinde çalışmakta olduğu hukuki işi reklam olabilecek nitelikte ön plana çıkaramazlar.” şeklindeki hükümlerine aykırı olup olmadığının disiplin yönünden merciince takdir ve tayin olunmasının uygun olacağı, bu bakımdan;

Avukatlar A... ve M... haklarında 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 58. maddesi uyarınca soruşturma izni verilmesine yer olmadığı,

Disiplin yönünden gereği takdir olunmak üzere evrakın bir örneğinin adı geçen avukatın kayıtlı bulunduğu Baroya tevdi edilmek üzere O yer Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesi..(Soruşturma izni verilmemesi)

Menfaati Zıt Tarafların Vekilliğinin Üstlenilmesi

-Avukatlar F... ve N...’in;

“A... Turizm Nakliyat Limited” Şirketi tarafından C.A’ya muvazaalı olarak tanzim edilip verildiğini bildikleri senedin tahsili amacıyla, Avukat F...’nın alacaklı C.A. vekili sıfatıyla, İstanbul Anadolu 3. Asliye Ticaret Mahkemesinin 16.02.2022 tarih ve 2022/... değişik iş, 2022/... sayılı ihtiyati haciz kararına istinaden bahse konu şirket aleyhine aynı yer 13. İcra Müdürlüğü’nün 2022/... sayısına kayden takip başlatıp, aynı büroda birlikte çalıştığı Avukat N...’in ise borçlu şirketin vekili olarak yer aldığı aynı dosyada menfaati zıt tarafların vekilliklerini üstlenmek suretiyle 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 38/b. maddesi hükmüne aykırı davrandıkları gibi, borçlu şirketin 4 adet aracının 3. şahıs müştekiye kiralandığını bildikleri hâlde, ihtiyati haciz ve yakalama şerhi uygulatmak suretiyle araçların C.A.’ya teslimini sağladıkları..”(Soruşturma izni verilmesi)

Kanun Yollarına Başvurulmaması

-Avukat İ...’in;

“Davacı müşteki vekili sıfatıyla takip ettiği, İstanbul Anadolu 8. İş Mahkemesinin 2018/... esasına kayden görülen ‘’alacak’’ davasında, mahkemece yapılan yargılama neticesinde, 10.07.2020 tarih ve 2020/.. sayı ile davanın kısmen kabulüne, kısmen reddine dair verilen aleyhe kararı 14.09.2020 tarihinde tebellüğ ettiği hâlde, yasal süresinde istinaf kanun yoluna başvurmayarak, 29.09.2020 tarihinde kesinleşmesine sebebiyet verdiği..”(Soruşturma izni verilmesi)

-Avukat H...’un;

Davacı müşteki vekili sıfatıyla, S.D.A.ve R.A.A. aleyhlerine, İstanbul Anadolu Asliye 23. Hukuk Mahkemesinin 2021/... esasına kayden takip ettiği mirasçılıktan çıkarmaya ilişkin dava sonunda mahkemece davanın aktif husumet ehliyeti ve hukuki yarar yokluğundan usulden reddine dair 14.01.2022 tarih ve 2022/27 sayılı aleyhe kararı, 25.01.2022 tarihinde usulüne uygun tebellüğ ettiği hâlde, yasal süresi içinde istinaf etmeyerek, bu hükmün 10.02.2022 tarihinde kesinleşmesine sebebiyet verdiği...”(Soruşturma izni verilmesi)

Ceza İnfaz Kurumuna Yasak Eşya Sokulması

-Avukat G...’nın;

“Müvekkili ile görüşmek amacıyla ... tarihinde gittiği Maltepe 3 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda, yanında ceza infaz kurumuna sokulması yasaklanmış, yasaklanmamış veya suç teşkil eden hiçbir eşya veya madde bulundurmaması gerektiğini bildiği hâlde, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun

297. maddesi hükmüne, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik ile Adalet Bakanlığı genelgelerine aykırı olarak, x-ray cihazı kontrol kutusuna bıraktığı tutuklu

müvekkiline getirdiği kıyafetlerle beraber bir adet cep telefonu ve bu telefona ait bir adet simkart ile ceza infaz kurumuna girmeye çalıştığı..." (Soruşturma izni verilmesi)

-Avukat Mustafa Atalay'ın;

"Müvekkili ile görüşmek amacıyla ....2022 tarihinde gittiği Maltepe 1 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda, yanında ceza infaz kurumuna sokulması yasaklanmış, yasaklanmamış veya suç teşkil eden hiçbir eşya veya madde bulundurmaması gerektiğini bildiği hâlde; 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 297. maddesi hükmüne, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik ile Adalet Bakanlığı genelgelerine aykırı olarak, x-ray cihazı kontrol kutusuna bıraktığı evrak içerisinde bir adet sim kart ile ceza infaz kurumuna girmeye çalıştığı iddia edilmiş ise de, adı geçen avukatın yazılı beyanında, müvekkilinin ailesinin belgeleri ceza infaz kurumu görevlilerine teslim etmek üzere kendisine verdiklerini, ancak sim kartını kayıt belgeleri arasında olduğunu fark edemediğini, tek amacının ailesi tarafından müvekkili için gerekli belgeleri vermek ve onunla dosya hakkında görüşmek olduğunu, suç işleme kastının bulunmadığını belirttiği,

Şikâyet olunan avukatın, sehven sim kart ile ceza infaz kurumuna girmeye çalışmaktan ibaret eyleminin soruşturma izni verilmesini gerektirir nitelik ve ağırlıkta olmadığı, Ancak gerekli dikkat ve özeni göstermeyerek, kendisine teslim edilen belgeleri kontrol etmeden, evrak içinde bulunan sim kart ile ceza infaz kurumuna girmeye çalışmasının ifa ettiği görevle ve meslek kurallarıyla bağdaşmadığının kabulüyle disiplin yönünden gereğinin merciince takdir ve tayin olunmasının uygun olacağı..." (Soruşturma izni verilmemesi)

Arama Veya Mesaj Yoluyla Rahatsızlık Verilmesi

-Avukat Y...ın;

"Alacaklı vekili sıfatıyla, müştekinin kullanmakta olduğu cep telefonuna 03.11.2022 ilâ 19.12.2022 tarihleri arasında borcun ödenmemesi durumunda hakkında icra takibi başlatılacağına dair ibarelerin yazılı olduğu 23 adet mesaj göndermek suretiyle şikâyetçiyi rahatsız ettiği..." (Soruşturma izni verilmesi)

-Avukat R...'ün;

"Alacaklı vekili sıfatıyla, müşteki ve eşi hakkında, 7.200 Türk liralık satış sözleşmesinin 4.100 Türk lirasının tahsili için İstanbul 32. İcra Müdürlüğünün 2018/... sayılı dosyası üzerinden başlattığı icra takibinde bir kısım usulsüzlükler yaptığı, bahsi geçen icra takibine konu alacağı tahsil etmek amacıyla, şikâyetçiyi 3 kez arayıp, 2 kez mesaj göndermek suretiyle, rahatsız ettiği, İddia edilmiş ise de şikâyetçinin 3 kez aranıp, 2 kez mesaj gönderilmesinin soruşturma izni verilmesini gerektirir mahiyet ve ağırlıkta olmadığı, Ancak, Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulunun 31/01/2015 tarih ve 2014/814 esas, 2015/88 karar sayılı kararında da belirtildiği üzere, "...takip sonrasında yapılacak bütün yazışmaların, icra müdürlüğü aracılığı ve karşı tarafın vekili ile yapılması, borçlu tarafa yapılan uyarının (veya aramanın) taciz boyutlarına varmaması gerektiği, ayrıca avukatların özen ve doğruluk kurallarına göre hareket edip mesleğin güven ve itibarını sarsacak davranışlardan kaçınması gerektiği" bu haliyle avukatın eyleminin ifa ettiği görevle ve meslek kurallarıyla bağdaşmadığının kabulüyle, disiplin yönünden gereğinin merciince takdir ve tayin olunmasının uygun olacağı.." (Soruşturma izni verilmemesi)

Serbest Meslek Makbuzu Düzenlenmemesi

-Avukat C...'ın;

"Davalı vekili sıfatıyla, müşteki aleyhine takip ettiği İstanbul Anadolu Asliye 19. Hukuk Mahkemesinin 2019/... esas sayılı tazminat davası sonunda verilen ...2022 tarih ve 2022/... karar sayılı ilâmdan kaynaklanan avukatlık ücretini tahsil ettiği hâlde, serbest meslek makbuzu düzenlemediği, iddia edilmiş ise de; şikâyet edilen avukata isnad edilen serbest meslek makbuzu düzenlemediği yönündeki eylemin 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 353. maddesi kapsamında kaldığı ve idarî nitelikte özel usulsüzlük cezasını gerektirdiği, bu bakımdan; ... Barosunda kayıtlı Avukat C... hakkında 1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca işlem yapılmasına yer olmadığı anlaşılmıştır."(Soruşturma izni verilmemesi)

İcra Tehdidi İle Gerçekte Olmayan Bir Borç İçin Kişilerden Para Tahsil Edilmesi

-Avukat Y...ın**;**

"Müvekkili şirketler tarafından müştekilere herhangi bir ürün veya hizmet sağlanmadığı hâlde, şikâyetçileri, büro çalışanları aracılığıyla, 2022 ilâ 2023 yılları arasında, telefon ile sık sık aratıp, internet üzerinden yaptıkları alışverişe istinaden kargo bedelinin ödenmediğinden bahisle, borcun ödenmesi, aksi hâlde haklarında icra takibi başlatılacağına dair sözler söyletip, benzer içerikte yaklaşık 40 adet mesaj göndertmek suretiyle rahatsız ettirdiği gibi, mesleğinin sağladığı güven duygusunu kullanmak suretiyle yanıltıp, bildirdiği banka hesap numaraları aracılığıyla da haksız şekilde tahsilat yapmaya çalıştığı.."(Soruşturma izni verilmesi)

Çıkar Karşılığı İş Getirme Yasağına Aykırı Hareket Edilmesi

-Avukat H...in;

"Müşteki kuruma ait verilere ulaşabilen sigorta eksperi Ö.T.'yi haksız menfaat sağlayarak aracı kullanmak suretiyle, hukuka aykırı olarak ele geçirdiği %0 kusur oranı bulunan kaza tespit tutanaklarındaki bilgi ve belgelere istinaden, trafik kazaları geçiren şahısların değer kayıplarını ilgili sigorta şirketinden tahsiline ilişkin hukuki yardımda bulunmak üzere vekilliklerini üstlenip, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 48. maddesinde düzenlenen çıkar karşılığı iş getirme yasağına aykırı hareket ettiği..." (Soruşturma izni verilmesi)

Aynı Büroda Çalışan Avukatların Menfaati Zıt Tarafların Vekilliklerini Üstlenmeleri

-Avukatlar F... ve ve N..in;

"A... Turizm Nakliyat Limited Şirketi tarafından C... 'e muvazaalı olarak tanzim edilip verildiğini bildikleri senedin tahsili amacıyla, Avukat F..'nın alacaklı C... vekili sıfatıyla, İstanbul Anadolu 3. Asliye Ticaret Mahkemesinin ...2022 tarih ve 2022/... değişik iş, 2022/...sayılı ihtiyati haciz kararına istinaden bahse konu şirket aleyhine aynı yer 13. İcra Müdürlüğünün 2022/.... sayısına kayden takip başlatıp, aynı büroda birlikte çalıştığı Avukat N...'in ise borçlu şirketin vekilli olarak yer aldığı aynı dosyada menfaati zıt tarafların vekilliklerini üstlenmek suretiyle 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 38/b. maddesi hükmüne aykırı davrandıkları gibi, borçlu şirketin 4 adet aracının 3. şahıs müştekiye kiralandığını bildikleri hâlde, ihtiyati haciz ve yakalama şerhi uygulatmak suretiyle araçların C...'e teslimini sağladıkları.."(Soruşturma izni verilmesi)

Tahsil Edilen Tutarın Haksız Olarak Uhdede Tutulması

Avukat C...'nün;

"Alacaklı müşteki vekili sıfatıyla, İstanbul Anadolu 8. İş Mahkemesinin 2008/... esasına kayden takip ettiği "işçi ve işveren ilişkisinden kaynaklanan alacak" davasının ....2013 tarih ve 2013/... sayılı kararına istinaden, aynı yer 20. İcra Müdürlüğünün 2013/... sayılı dosyası üzerinden yürüttüğü icra takibi sırasında, 03.12.2013 tarihli reddiyat makbuzu karşılığı toplam 22.015,58 Türk lirası tahsil ettiği hâlde sadece 7.000 Türk lirasını müvekkili müştekiye verip, bakiye miktarı uhdesinde tuttuğu..." (Soruşturma izni verilmesi)

Müvekkilden Habersiz Davanın Karşı Tarafıyla Sulh Olunması

Avukat B...'ın;

Davacı şikâyetçi vekili sıfatıyla, İstanbul Anadolu 28. İş Mahkemesinin 2017/...esasına kayden açtığı "Alacak" davasının yargılaması sonunda, toplam 35.599,34 Türk lirası alacak yönünden davanın kabulüne dair 18.02.2020 tarih ve 2020/102 sayılı kararın verilmesinden sonra, müvekkili müştekinin bilgisi ve rızası olmaksızın 08.07.2020 tarihli ve "Sulhen borç tasfiye protokolü" başlıklı evrak ile davalı ... Limited Şirketi ile haricen sulh olup, bahse konu dava dosyasına ibraz ettiği 25.01.2021 tarihli dilekçe ile davadan feragat ettiği.." (Soruşturma izni verilmesi) ■

Ahmet **ASLAN**
Avukat

İstanbul Barosu

Olay Yeri İncelemesine Dair Pratik Notlar*

Ceza muhakemesinin temel amacı olan maddi gerçeğe ulaşmayı mümkün kılacak en önemli adli faaliyetlerden biri, olay yeri incelenmesidir. Olay yeri vaktinde, kapsamlı ve hukuka uygun biçimde incelenmemiş ve olay yerindeki bulgular usule uygun biçimde muhafaza altına alınmamışsa, maddi gerçeğe ulaşmak olanaksız hale gelecektir. Bu kısa yazımızda, olay yeri incelemesi kapsamında Cumhuriyet savcılarınca dikkate alınması gereken hususlara dair pratik notlar yer almaktadır.

I. CUMHURİYET SAVCISININ KATILIMI

Uygulamada Cumhuriyet savcıları, genellikle şüpheli ölüm soruşturmaları kapsamında yapılan olay yeri incelemelerine katılmakta ve incelemelere ilişkin bizzat tutanak tanzim etmektedirler. Cumhuriyet savcılarının bazen inceleme esnasında olay yerinde bulunmakla birlikte ilgili kolluk ekibince hazırlanan evrakı yeterli görüp ayrıca tutanak tanzim etmedikleri ve bazen de olay yerine hiç gitmeyip kolluğa inceleme talimatı verdikleri görülmektedir. Suçun işlendiği günden sonraki süreçte maddi gerçeğin her yönüyle ortaya çıkmasına olanak sağlayacak verilerin sağlıklı biçimde gözleme tabi tu-

* Ahmet Aslan, Cumhuriyet Savcısı ve Soruşturma, 8. Basım, Ankara: Adalet Yayınevi, 2024.

tulmasının daima mümkün olmadığı gerçeği karşısında, Cumhuriyet savcısının -objektif bir imkânsızlık hali söz konusu olmadıkça- olay yeri inceleme çalışmalarına baştan sona iştirak edip gözlemlerini, olay yerinde bulunan delilleri ve kolluğa verdiği talimatı içerir şekilde bizzat tutanak tanzim etmesinde fayda vardır.

II. CAN GÜVENLİĞİNİN SAĞLANMASI

Soruşturma kapsamında her şeyden önce olay yerinin kişilerin hayatı ve vücut bütünlüğü bakımından tehlike oluşturan unsurlar barındırıp barındırmadığının belirlenmesi gerekir. Bu sebeple, sözgelimi bölgede devam eden bir yangın varsa yetkili itfaiye birimi çağrılarak söndürülmesi yahut patlayıcı maddelerin uzman kolluk ekipleri tarafından usulünce nakli ya da imhası sağlanmalıdır. Can güvenliğini sağlamaya yönelik bu tür faaliyetler esnasında, olay yerinde bulunup delil mahiyeti taşıyacak olan verilerin kaybına ya da değişmesine sebep olacak gereksiz eylemlerden mümkün olduğunca kaçınılmalıdır.

III. OLAY YERİNİN MUHAFAZASI

Görevli kolluk ekibi, soruşturma kapsamında incelenecek olay yerini mümkün olduğu ölçüde geniş bir şekilde emniyet şeridiyle çevrelemeli ve bu alana girip çıkılmasını engelleyecek her türlü tedbiri almalıdır. Uygulamada kolluk birimlerinin olay yerine vatandaşların girmelerini engelleyecek tedbirleri hassasiyetle almakla beraber tüm gereksiz girişleri engellemedikleri, bu sebeple olay yeri incelemesiyle ilgisi bulunmayan kolluk görevlilerinin uygun kıyafetleri olmadığı halde suç mahallinde bulundukları gözlemlenmektedir. Bu davranış, bilhassa suç mahallinde biyolojik ve kimyasal numune taraması yapılması gereken haller açısından son derece tehlikelidir. Zira uzman olay yeri inceleme görevlilerince kullanılan kıyafetler giyilmeksizin mahalde gezen kişilerin saç kılı vb. numuneleri bölgeye düşürmeleri, yine sözgelimi faile ait olan ayakkabı izinin bozulmasına sebep olmaları ve mahallinde farklı ayakkabı izleri bırakmaları ihtimal dâhilinde olduğundan, soruşturmanın devamında elde edilecek bilimsel verilerin (moleküler genetik inceleme sonuçları vs.) çelişki oluşturup adli makamları yanlış yönlendirmesinden ötürü gereksiz işlemlerle vakit kaybedilmesi

söz konusu olabilecektir. Bu sebeple, zaruri işlem ve tedbirlerin icrasından başka hiçbir faaliyette bulunulmadan olay yerinin cumhuriyet savcısı gelene dek mevcut haliyle muhafaza edilmesi ve vatandaşların, uzman inceleme ekibine dâhil olmayan kolluk görevlilerinin, basın mensuplarının ve yakınları da dâhil olmak üzere olayın taraflarının bölgeden uzak tutulmaları gerekir.

Kolluk, olay yerinde kişilerin ve toplumun sağlığına, vücut bütünlüğüne veya malvarlığına zarar gelmemesi ve suçun delillerinin kaybolmaması ya da bozulmaması için derhal gerekli tedbirleri alır (PVSK. ek m.6/3). Olay yerinde adli işlemlere başlayan kolluk ekibi, işlemlerin yapılmasına engel olan veya alınan tedbirlere aykırı davranan kişileri, gereği halinde zor kullanmak suretiyle işlemler sonuçlanıncaya kadar engellemelidir (CMK.m.168; PVSK.ek m.6/6). Bu kişiler öncelikle sözlü olarak ikaz edilir, ikaza uyulmaması halinde zor kullanılarak olay yerinden uzaklaştırılırlar. İlgilinin ısrarı halinde ise yakalama işlemi uygulanır (AKY.m.6/9).

IV. GECE VAKTİNDE İNCELEME

Olay yeri incelemesinin gece vaktinde yapılması gerektiğinde, delil kaybının önüne geçmek amacıyla teknik cihazlardan yararlanılarak bölgenin yeterince aydınlatılması ve her ihtimale karşı gün doğumuyla birlikte bölgenin yeniden incelenerek varsa gözden kaçırılmış bulguların tespit edilip fotoğraflanması ve bu hususa ilişkin ek tutanak tanzim edilmesi gerekir.

V. KAMERA KAYDI ARAŞTIRMASI

Soruşturmaya konu suçun failinin yakalanmasını ve olayın gerçekleşme biçiminin her yönüyle açığa çıkmasını sağlamak amacıyla, kamuya ya da özel kişilere ait olup olay yerini doğrudan gören kameraların tespitine yönelik kapsamlı araştırma yapılması ve uygun zaman dilimlerini içerir kamera kayıtlarının kısa sürede temin edilmesi gerekir.

Birçok cihazın belirli sürelerle kayıt biriktirdiği hususu dikkate alınarak, görüntü kaydı sağlamaya yönelik faaliyetin vakit geçirmeksizin tamamlanması önem arz etmektedir.

Tespit edilen kamera kayıtlarının derhal temini mümkün değilse, o an için görevli kolluk ekibi tarafından kameraların bulunduğu yerler bölge haritası/krokisi üzerinde işaretlenmeli, soruşturma kapsamında sonradan görev alacak kolluk ekibi tarafından rahatça anlaşılıp bulunmasını sağlamak üzere kameraların ait olduğu bina, iş yeri vs. hususlar net biçimde tutanağa bağlanmalıdır.

Olayı ya da olay öncesi veya sonrasında maktul ve şüphelinin ha-

reketlerini görüntüleyen kayıtların dikkatle incelenmesi, sadece olayın gelişiminin ve şüphelinin tanınmaya elverişli yüzünün belirlenmesiyle yetinilmeyip şüphelinin üzerindeki kıyafetlerin ve adli süreç kapsamında lehe ya da aleyhe delil teşkil edebilecek diğer hususların da belirlenmesi gerekir. Sözgelimi öldürme eylemini gerçekleştirdikten sonra kaçan şüphelinin olay günü giydiği kıyafetlerin evinde yapılacak aramada ele geçirilmesi halinde, bu kıyafetlerin kamera kayıtlarında yer alan kıyafet görüntüleriyle mukayese edilerek bir sonuca varılması mümkün olabilecektir.

Uygulamada kimi zaman kamera görüntülerini izleyen kolluk görevlilerinin olayın gelişimini ve diğer olguları hazırladıkları tutanakta sadece yazılı olarak belirttikleri ve görüntüleri içerir dijital materyalleri savcılığa sundukları görülmektedir. Bu durumda Cumhuriyet savcısının, hâkimin ya da mahkemenin ifade veya sorgu esnasında görüntüleri şüpheliye ya da diğer kişilere göstererek beyan alma olanağı ortadan kalkmakta, dijital materyaller yeni baştan incelettirilerek görüntü hazırlanması gerekmektedir. Bu tür gecikme ve aksaklıklara sebep olmamak için kamera görüntüsü inceleyen kolluk görevlisinin olayla ilgili görüntüleri de olayın gelişimine uygun bir sırayla ve teşhise elverişli netlikte tutanağa aktarması yahut kayıtların bilirkişi marifetiyle dökümü yaptırılıp dosyaya konulması uygun olacaktır.

VI. GENİŞ ÇEVRE ARAŞTIRMASI

Soruşturma kapsamında sadece suçun işlendiği dar bölgede inceleme yapılmakla yetinilmemeli; olay yerine farklı yönlerden ulaşan yollar esas alınarak kapsamlı çevre araştırması yapılmalı, bu güzergâhlarda tespit olunan kamera kayıtları ile soruşturmaya konu eylemle ilgisi olma ihtimali bulunan iz ve bulgular da muhafaza altına alınmalıdır.

İlgili kişilerin olay yerine geliş ve bölgeden ayrılış zamanı ile olaydan önce ve sonra sergilenen hareketlerin daha sonra alınacak taraf ve tanık beyanlarıyla mukayese edilebilmesi maddi gerçeğin net biçimde ortaya çıkarılması açısından büyük önem taşıdığından, geniş çevre araştırması asla ihmal edilmemelidir.

Kimi zaman faillerin olay yerinden ayrıldıktan bir müddet sonra kullandıkları maske veya eldiveni yahut üst kıyafetlerini açık alanlara attıkları görülmektedir. Geniş çevre araştırması yapılarak bu tür bulguların temin edilebilmesi, ileride yapılacak moleküler genetik incelemeye ve bu eşyaların kamera kayıtlarına yansıyan failin olay tarihli kıyafetleriyle mukayesesine esas teşkil etmesi bakımından önemlidir.

VII. BİLİRKİŞİ VE TANIK BEYANLARI

Olay yerinde yapılacak inceleme ve keşif esnasında gerek görülmesi halinde hazır edilen adli tabip ve diğer bilirkişiler ile gerek olaya dair görgüsü olan gerekse cesedin kim-

liğine dair bilgi veren tanıkların açık kimlikleri ile hakları hatırlatılmak suretiyle alınan beyanlarının tutanağa yansıtılması gerekir. Bilirkişinin derhal görüş bildiremediği hallerde, bu husus ve görüş bildirmek üzere kendisine verilen süre de tutanağa işlenmelidir.

VIII. BULGULARIN TESPİTİ, GÖRÜNTÜ KAYDI VE TUTANAK TANZİMİ

Her şeyden önce belirtmek gerekir ki olay yerinde bulgu tespit ve transferi, fotoğraflama, ölçüm vb. teknik işlemlerin ilgili kolluk birimi bünyesinde görevli olan uzman ekiplerce (olay yeri inceleme ekibi) yapılmasının önemi göz ardı edilmemeli, bu tür araştırma ve tespitler kesinlikle diğer kolluk görevlilerine yaptırılmamalıdır.

İnceleme kapsamında öncelikle olay yeri hem açık adres hem de çevresindeki bina, bahçe vb. unsurlar ile bütün olarak netleştirilmeli, bölgenin geniş açılı fotoğrafı ve video kaydı ile krokisi temin edilmelidir. Olay yerinin incelemeye başlamaksızın kayda alınacak geniş açıdan görüntüleri ile inceleme aşamasında kayda alınacak tüm görüntüler, ileriki aşamada ortaya atılıp adli sürecin yönünü değiştirecek bir iddianın değerlendirilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır.

Olay yeri incelemesi kapsamında hava sıcaklığının, nem oranının, rüzgâr ve yağış durumunun, incelenen ortamın hava alıp almadığının belirlenip tutanağa geçirilmesi gerekir. Bu veriler, cesedin adli muayenesi ve otopsi esnasında elde edilecek verilerle birlikte değerlendirilip ölüm olayının hangi zaman aralığında meydana geldiğini doğru belirlemek açısından kolaylık sağlayacaktır.

Olayın mahiyetine göre bölgedeki cesedin bulunduğu haliyle duruş biçimi, üzerindeki görünür kıyafetler, varsa görünür yara izleri ve üzerinde ya da yakınındaki kan lekeleri tanımlanmalı, ardından çevredeki mermi kovan ve çekirdekleri, kan lekeleri, ayakkabı izi, tekerlek izi vs. bulgular tespit edilmeli ve ceset de dâhil olmak üzere tüm bulgular numaralandırılarak kayda alınmalıdır.

Karışıklığın ve ilerleyen süreçte ortaya çıkması muhtemel çelişkilerin önüne geçmek amacıyla olay yerindeki biyolojik numunelerin transferi ile diğer bulguların toplanması, yukarıda belirtilen tespit ve kayıt işlemlerini müteakip gerçekleştirilmelidir.

İleride moleküler genetik incelemeye tabi tutularak fail tespitine fayda sağlama ihtimali bulunan biyolojik numuneler sadece açıkta aranmamalı, olay yerindeki eşya, kıyafet ve diğer cisimler üzerinde de bulunabileceği hususu gözden kaçırılmadan ilgili tüm eşyalar muhafaza altına alınmalıdır.

Henüz maddi gerçeğin her yönüyle açığa çıkarılması mümkün olmayacağından, olay yeri incelemesi kapsamında rastlanılan tüm eşya ve bulguların (silah, mermi, kovan, kan, iz, izmarit vs.) eylemle ilgili olup olmadığına dair o an için herhangi bir değerlendirmeye tabi tutulmaksızın muhafaza altına alınması gerekir. Bilhassa patlamaya bağlı olarak ceset parçalarının dağıldığı olay yerinde, tüm parçaların tek kişiye ait olduğu öngörüsüyle vücut parçaları ile biyolojik numunelerin belli miktarda alınması şeklinde bir hataya düşülmemeli, bazı numunelerin başka bir kişiye ait olabilme ihtimali de gözden kaçırılmaksızın tüm bulgular toplanmalıdır.

Yerinde numaralandırılıp görüntüsü kaydedilen bulguların ayrı ayrı muhafaza altına alınması ve muhafaza edildiği delil ambalajlarına bulgunun cinsi ile alındığı yere veya kişiye dair kayıt düşülmesi, devam eden süreçteki incelemeler açısından kolaylık sağlayacaktır. Temin edilen tüm eşyalar hakkında yasal süre dâhilinde hâkim onayına sunulmak üzere el koyma tedbiri uygulanmalı veya muhafaza altına alma işlemi yapılmalıdır (CMK.m.123 vd.).

Mevsim şartları ve Cumhuriyet savcısının olay yerine ulaşma süresi dikkate alınarak kolluğa, bozulması ya da kaybolması muhtemel biyolojik bulguların -yerleri açıkça numaralandırılıp fotoğraflanmak şartıyla- transfer edilmesi ve ilgili eşyalar üzerinde parmak ve avuç içi izi araştırması yapılması yönünde talimat verilebilir.

Olay yerinde yapılan vücut izlerine yönelik araştırmaların parmak ve avuç içi izi bulmaya özgülenmemesi gerekir. Örneğin bazı faillerin mekânın özelliği gereği yahut yakalanmamak amacıyla aldıkları tedbir kapsamında çıplak ayaklı olabilecekleri dikkate alınarak, yakalanan failin ayak iziyle mukayese etmek üzere olay yerinde çıplak ayak izi bulunup bulunmadığına dair araştırma yapılması da gerekir. Yine fail, olaydan önce maktulün bulunduğu evin kapısını dinlemek amacıyla kulağını kapıya dayayarak iz bırakmış olabilir. Kulak izleri de ilerleyen aşamada yakalanan failin kulak izleriyle mukayese edilerek maddi gerçeğin açığa çıkmasına vesile olabilecektir. Aynı şekilde maktulün, üçüncü bir kişinin ya da bir eşya veya gıdanın üzerin-

de bulunan diş izleri de -ileride failin dişleriyle mukayese edilmek üzere- usulünce muhafaza edilip fotoğraflanmalıdır.

İşlemlerin amaca uygun tamamlanması açısından, bilhassa su altında olan delillerin toplanmasına yönelik araştırmaların geciktirilmemesi gerekir.

Günümüzde olay yerinde inceleme yapmakla görevli uzman kolluk ekiplerinin teçhizatı yeterli olduğundan, olay yerinde tespit edilip tutanağa bağlanan bulguların birbirine uzaklığının ve duruş biçimlerinin göz kararı belirlemelere değil, teknik ölçüme dayanması gerekir. Bazı soruşturmalar kapsamında olay yerini inceleyen Cumhuriyet savcısınca tanzim edilen tutanak içeriği ile olay yeri inceleme ekibince tanzim edilen tutanak içeriği arasında bulguların birbirine uzaklığı, cesedin duruş pozisyonu ya da yönü açısından çelişkiler bulunmaktadır. Tutanağa yansıtılan bulguların teknik ölçümlere dayalı olması, bu tür sorunlara mahal vermemek açısından büyük önem arz etmektedir.

Cumhuriyet savcısı, olay yeri incelemesine ilişkin ayrıca tutanak tanzim ettiği hallerde, kolluk tutanağıyla çelişki oluşturacak hususlara yer vermemeli, bu tür çelişkiler doğma ihtimali varsa teknik ölçüme dayanmayan tespitlerin hangisi olduğunu açıkça tutanağa yansıtmalıdır. Böylelikle bulguların fotoğrafları ile tutanakta yer alan bilgiler arasında çelişki oluşması sebebiyle ileriki aşamada herhangi bir delilin hükme esas alınamaz hale gelişine engel olunacaktır.

Son olarak belirtmek gerekir ki olay yeri incelemesi yapılırken failin ya da başka kimselerin olayın aydınlatılmasını engellemek amacıyla kan vb. numuneleri ortadan kaldırmış olabilecekleri hesaba katılarak hareket edilmelidir. Bu amaçla gereği halinde çıplak gözle görülemeyen ya da bulunduğu zeminden temizlenmeye çalışılmış kan örneklerinin uygun teknik yöntemlerle (luminol vs.) aranması gerekir. Yine uygulamada kimi zaman cinayetin işlendiği kapalı alandaki kan sıçramış duvarların boyandığı görülmektedir. Bu tür ihtimaller göz ardı edilmemeli ve olay yerinde maddi gerçeği açığa çıkarması mümkün olan her türlü araştırma ve tespit işlemi -yasal sınırlar dâhilinde- yapılmalıdır.

IX. TEKRAR İNCELEME İÇİN ALINACAK TEDBİRLER

Bilhassa kapalı alanlarda gerçekleşen eylemlere ilişkin soruşturmalar kapsamında olay yeri incelemesi bitse de ileriki aşamada ortaya çıkacak bir şüphe üzerine yeniden inceleme yapılmasının ihtimal dâhilinde olduğu ve mevzuatın izin verdiği hallerde, giriş kapıları mühürlenmek ve şartlara göre gerekli diğer tedbirler alınmak suretiyle Cumhuriyet savcısınca karar verilene dek ilgili alana başkalarınca girilip çıkılması engellenmeli, bu husus da keşif tutanağına yansıtılmalıdır.

X. TUTANAK TANZİMİ

İncelemenin ardından uzman kolluk ekibi tarafından hazırlanacak olay yeri inceleme tutanağında;

- Soruşturma numarası (o an için belliyse),
- İncelemeyi yapan ekibin bağlı olduğu kolluk birimi,
- İncelemenin yapıldığı yer (koordinatlar, il, ilçe, mahalle, sokak, konut numarası ve olayın gerçekleştiği yerde yetkili olan kolluk birimi) ve zaman (tarih ve saat),
- Olay yerinde gerçekleştiği öngörülen suç veya suçlar,
- Öngörülen suç işleme yöntemi (ateşli silahla, bıçakla vs.),
- İncelemeye konu olayın bildirildiği zaman (tarih ve saat) ve bildirim şekli,

- Olay yeri inceleme ekibinin sahip olduğu mesleki kod,
- Olay yeri inceleme ekibinin olay yerine intikal, incelemeye başlama ve incelemeyi bitirme zamanları (tarih ve saat),
- Olay yerinde güvenlik önlemi alınıp alınmadığı, ilk intikal eden ekibin kodu ve bu ekiple görüşülüp görüşülmediği,
- İncelenecek olay yerinin fiziki koşulları (açık, kapalı, ıslak, ormanlık vs. alan),
- Olay yeri incelemesi esnasındaki hava durumu (gece-gündüz, yağmurlu, karlı, bulutlu vs.),
- Olay yerinin incelenmesi yönünde talimat alınan Cumhuriyet savcısının adı ve sicil numarası, kendisinden alınan emirler,
- Olay yerinde bulunan cesedin kimliği,
- Olay yerindeki cesedin konumu ve bulunuş şekli,
- Aralarındaki mesafeler belirtilmek suretiyle, tespit edilen tüm eşya ve bulgular (biyolojik numune, parmak izi, svap vs.)
- Bulguların transfer şekilleri,
- Olay yeri incelemesi esnasında fotoğraf çekimi ve video kaydı yapılıp yapılmadığı,
- Olay yerinde tespit ve temine çalışılıp elde edilemeyen bulgular ve elde edilememe sebepleri,
- İncelemeye katılan ekipteki herkesin imzası, yer almalıdır.

Olay yeri inceleme ekibince hazırlanıp Cumhuriyet savcısına sunulacak olan bu tutanak ekinde, olay yerinde kayda alınan görüntüleri içerir dijital materyaller ile tespit ve temin şartlarına göre bulgu/delil listesi formu, olay yeri krokisi, svap tutanağı, on parmak izi formu, araç diyagramı, eşkâl tespit formu vb. belgeler de bulunmalıdır.

Cumhuriyet savcısı tarafından hazırlanacak tutanakta;

- Soruşturma numarası,
- Niçin inceleme yapmak zorunda kalındığı,
- İncelemenin yapıldığı tarih, keşfe başlama saati,
- İncelemeye katılan adli heyette bulunan kişiler (savcı, kâtip, mübaşir vs.),
- İncelemeye katılan bilirkişilerin kimlik bilgileri ve yemini,
- İnceleme yapılan yer,
- Elde edilip muhafaza altına alınan ya da el konulan deliller,
- Mevcut durum ile olayın özel niteliğine göre var olması umulup da elde edilemeyen deliller,
- Hazır bulunan bilirkişilerin inceleme konusuna ilişkin görüşleri, şayet görüşlerini rapor halinde sonradan sunacaklar ise bu işlem için kendilerine verilecek süre,
- İncelemenin bitiş saati,
- İnceleme sonunda alınan kararlar,
- İncelemeye katılan herkesin imzası, yer almalıdır. ■

Türk Hukukunda Dernek Üyeliği

Mehmet Hulusi **ÖZYİĞİT**
Hâkim
İstanbul Anadolu Adliyesi

I- ÜYE VE ÜYELİK KAVRAMLARI

Dernek, bir amacı gerçekleştirmek için bir araya gelen gerçek ve tüzel kişilerin oluşturdukları kişi topluluğudur. Derneği oluşturan kişilere ise üye adı verilir.

Üyeler derneğin en önemli unsurlarından biridir. Her ne kadar derneğin ayrı tüzel kişiliği olsa da derneğin devamı üyelere bağlıdır. Bir dernek aynı fikri menfaati benimsemiş olan ne kadar çok kimseyi kendi bünyesine alabilirse, amacı gerçekleştirme imkânlarını da o kadar arttırmış olur. Bir derneğin üyelerinin zamanla tamamen değişmiş olmasının, derneğin kişiliği bakımından önemi yoktur. Derneğin amacı sabit ve baki kaldıkça, derneğin varlığına vücut vermiş olan kurucu üyelerin tamamının dernekten ayrılmış olmaları dahi, derneğin kişiliği üzerine etki yapamaz[1].

Üyelik ise üye ile dernek tüzel kişiliği arasında taraflar için çeşitli haklar ve yükümlülükler doğuran hukuku ilişki olarak tanımlanabilir. Üyelik ilişkisi sürekli bir hukuki ilişkidir. Üyeliğin süreye bağlandığı haller dışında üyeliğin kaybedileceği zamanın belli olmaması sebebiyle üyelik ilişkisi belirsiz süreli-dir[2].

Dernek üyeliği anayasa ile güvence altına alınan bir haktır. Kişi derneğe üye olmaya zorlanamayacağı gibi hiçbir dernek de üye kabul etmeye zorlanamaz (AY. m.33/2; MK. m.63).

Dernek kurmak için en az yedi kurucu üye olması gerekir (MK. m.56; Dernekler K. m.2/a). Dernekte üyeliğin azami bir sınırı yoktur. Ancak tüzükle üye sayısının sınırlandırılması mümkündür[3]. Eğer sonradan dernekteki üyeler yedi kişiden az duruma gelirse dernek kendiliğinden sona ermiş olur.

II- ÜYELİK TÜRLERİ

A) ASIL ÜYELİK

Bir derneğin tüzüğünde öngörülmüş bulunan bütün şartlara sahip olarak derneğin yürüttüğü her türlü çalışmalara katılabilme, organlarını seçebilme ve genel kurul toplantılarına katılarak oy verebilme haklarını sağlayan üyeliktir[4]. Medeni kanunumuz kurucu üye kavramından da bahsetmektedir. Kurucu üye ile sonradan derneğe katılan asıl üye arasında üyelik statüsü bakımından herhangi bir fark yoktur.

B) ONURSAL ÜYELİK

Onursal üyelik ise asıl üye olabilmek için tüzükte öngörülen şartlara sahip olmayan, derneğin organlarını seçebilme ve genel kurul toplantılarına katılarak oy kullanabilme hakları bulunmayan, fakat derneğin amacını benimsemiş olduklarından dolayı derneğe maddi ve manevi yardımlarda bulunan üyelerin durumunu ifade eder. Onursal üyelik yönetim kurulu veya genel kurul kararıyla gerçekleşir[5].

Onursal üyelerin asıl üyelere göre bazı farklılıkları vardır. Şöyle ki Onursal üyelerin oy hakkı ve aidat ödeme zorunlulukları da yoktur (MK. m. 69-70). Onursal üyelerin oy haklarının bulunmaması sebebiyle, derneğin kendileri hakkında aldığı kararlar haricinde dernek kararlarına karşı iptal davası açma hakları da yoktur[6]. Ayrıca yabancı gerçek kişilerin derneklerde asıl üye olabilmesi için Türkiye'de ikamet etme şartı aranırken onursal üyeler için böyle bir şart aranmamaktadır (MK m.93).

III- ÜYELİK ŞARTLARI

Kural olarak kanuni ve özel şartlara sahip olan her gerçek ve tüzel kişinin derneğe üye olma hakkı vardır. Özel şartları dernek tüzüğünde belirlenen şartlar oluşturur.

A) KANUNİ ŞARTLAR

1- Ehliyet

Medeni kanunun 64. Maddesine göre, "*fiil ehliyetine sahip bulunan her gerçek kişi ile tüzel kişiler derneklere üye olma hakkına sahiptirler.*" Dolayısıyla tam ehliyetsizler ve sınırlı ehliyetsizler derneklere üye olamaz. Sınırlı ehliyetliler ise derneklere üye olabilirler.

Derneğe üye olmak sıkı şekilde kişiye bağlı bir hakkın kullanılması niteliği taşıdığından tam ehliyetsiz ve sınırlı ehliyetsizlerin adına ve hesabına kanuni temsilci de üye olamaz[7].

Tüzel kişiler açısından da fiil ehliyetine sahip olma şartı aranır. Dolayısıyla tüzel kişiler kanunda belirtilen gerekli organlara sahip olduklarında dernek üyesi olabilirler.

Çocuk derneklerine üye olabilme açısından fiil ehliyeti aranmamaktadır. Nitekim Dernekler K. m.3/3'e göre, "*On beş yaşını bitiren ayırt etme gücüne sahip küçükler yasal temsilcilerin yazılı izni ile çocuk dernekleri kurabilirler veya kurulmuş derneklere üye olabilirler*".

Ayrıca on iki yaşını bitiren küçükler, yasal temsilcilerin izni ile çocuk derneklerine üye olabilirler, ancak yönetim ve denetim kurullarında görev alamazlar (Dernekler K. m.3/4).

2- Kanunda Aranan Diğer Şartlar

Dernekler Kanunu m. 3/2 hükmüne göre, "*Türk Silahlı Kuvvetleri ve kolluk kuvvetleri mensupları ile kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri hakkında özel kanunlarında getirilen kısıtlamalar saklıdır.*" O halde sözü geçen gerçek kişilerden hangilerinin derneklere üye olarak katılamayacakları veya hangi derneklere üye olma imkânına sahip oldukları, mensubu bulundukları kurumla ilgili özel kanuna bakılarak saptanabilecektir[8].

Çocuk dernekleri bakımından bazı özel sınırlamalar da mevcuttur. Zira Çocuk derneklerine on sekiz yaşından büyükler üye olamaz (Dernekler K. m.3/son).

Ayrıca tüzel kişilerin de bu derneklere üye olması yasaklanmıştır (Dernekler Yön. m.5/4).

B) ÖZEL ŞARTLAR

Özel şartlar, üye olabilmek için kanuni şartlara ek olarak her derneğin

kendi tüzüğüne koyabileceği şartlardır. Bu şartların öngörülmesi daha çok, ilgili derneğin amacının ve uğraşı alanının taşıdı özellikten kaynaklanmaktadır.[9] Dernekler Kanunu her derneğin tüzüğünde *"üye olma ve üyelikten çıkarmanın şart ve şekillerinin belirtilmesini"* emretmektedir (m.4/c). Bu hüküm gereği dernekler tüzüklerinde, örneğin tüzükte belli bir öğrenim görmüş olmak, derneğin amacıyla ilgili yayınlarda bulunmuş olmak veya yabancı bir dil bilmek gibi bir takım özel şartlar kabul edebilirler[10].

IV- ÜYELİK SIFATININ KAZANILMASI

Üyelik, derneğin kuruluşuna katılarak kazanılabileceği gibi kurulmuş bulunan derneğe sonradan üye olmakla da kazanılabilir. Kurucu üyeler kuruluş işleminin tamamlanmasıyla üyelik sıfatını kazanırlar. Sonradan derneğe katılan üyelerin üyeliği kazanmaları derneğe katılma sözleşmesinin kurulması ile olur.[11]

Üyelik sözleşmesinin kurulması taraf iradelerine dayandığı için, dernek üyeliği, ilgili kişinin iradesi dışında kazanılamaz. Aynı ilke dernek açısından da geçerlidir. Dolayısıyla dernek, kural olarak, üyelik şartlarını gerçekleştirerek başvuruda bulunan kişilerin üyelik başvurusunu kabul edip etmemekte özgürdür.[12].

Derneğe üye olma hakkı kişiye sıkı surette bağlı bir haktır. Bu sebeple, hakkın kullanılmasında karar verme yetkisinin temsilciye bırakılması söz konusu olamaz.[13]

Kanuni ve özel şartlara sahip bulunmak, her gerçek ve tüzel kişiye hiçbir formaliteye tabi olmaksızın herhangi bir derneğe üye olma yetkisi vermez. Bu olsa olsa o kişiye, derneğe karşı üye olarak alınması konusunda istemde bulunma yetkisi verir.[14] Zira hiçbir dernek üye kabul etmeye zorlanamaz (MK. m.63).[15]

Derneğe üye olmak isteyen kişi derneğe yazılı olarak başvuru yapmalıdır. Bu kişinin üyelik başvurusu MK. m.64/2'ye göre yönetim kurulunca en fazla otuz gün içinde karara bağlanmalıdır.[16]

Yönetim kurulunun üyeliği ret hususundaki kararına karşı genel kurula itiraz edilebilir. Zira Medeni Kanunun 80 nci maddesi genel kurulu üyeliğe kabul ve üyelikten çıkarma hakkında son kararı vermekle yetkili kılmıştır. Ayrıca genel kurulun bu kararına karşı da dava açmak mümkündür. Böylece üye olmayan kişiler de genel kurul kararının iptali davası açabilmektedir.[17]

Buna karşılık karar üyeliğe kabul yönünde ise, kişi üye sıfatını kazanmış olur ve bu amaçla tutulacak deftere kaydedilir (MK. m.64/2). O andan itibaren üyeler için öngörülmüş haklardan istifade hakkını kazanır ve yükümlülüklere uymak zorunda kalır.[18]

V- ÜYELİKTEN DOĞAN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLER

A) ÜYELİKTEN DOĞAN HAKLAR

Kişiler herhangi bir derneğe üye olmakla çokluğa dayanan bir birlik içine girmiş olurlar. Bu birlik çoğunlukla yönetildiğine göre, üyelerin bu çoğunluğa karşı korunmaları gerekir bu sebepledir ki kanun koyucu, üyeleri korumak amacıyla onlara derneğe karşı ileri sürebilecekleri bir takım yetkiler tanımıştır. Kanunun tanıdığı yetkilerin yanında, ayrıca dernek tüzükleriyle de üyelere daha bir takım haklar ve yetkiler tanınabilir.[19]

Dernek üyeliği kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olduğundan, başka-

sına devir edilemez ve miras yoluyla mirasçılara geçmez.[20] Ancak üye, bu hakların kullanılması konusunda belirli koşullarla başkaları tarafından temsil edilebilir. Üyenin başkası tarafından temsil edilmesi tüm üyelik hakları yönünden geçerli değildir. Örneğin üyeler genel kurulda bizzat oy kullanmak zorunda olup onlar adına başkası oy kullanamaz (MK. m.69/1).[21]

Üyelik hakları bakımından eşitlik ilkesi geçerlidir. Nitekim MK. m.68/1'e göre, "*Dernek üyeleri eşit haklara sahiptirler. Dernek, üyeleri arasında dil, ırk, renk, cinsiyet, din ve mezhep, aile, zümre ve sınıf farkı gözetemez; eşitliği bozan veya bazı üyelere bu sebeplerle ayrıcalık tanıyan uygulamalar yapamaz*".[22]

Üyelerin bu hakları, doktrinde "*katılma hakları*", "*yararlanma hakları*" ve "*koruma hakları*" diye bir ayrıma tabi tutularak ele alınmaktadır.

1- Katılma Hakları

Katılma hakları üyeye, derneğin iradesinin oluşmasına, organizasyonuna ve yönetimine etkili bir şekilde katılma imkânı sağlar. Medeni Kanun m.68/2 her üyenin deneğin faaliyetlerine ve yönetimine katılma hakkına sahip olduğunu açık hükme bağlamaktadır.[23]

a) Oy Hakkı

Her üyenin dernek toplantılarına özellikle genel kurula katılarak, burada görüşlerini bildirme ve oy kullanma hakkı vardır. Her üyenin sadece bir oy hakkı vardır (MK. m.69/1). Her üyenin bir oya sahip olduğuna ilişkin hüküm emredicidir. Dernek tüzüğünde bunun aksine bir kayıt bulunamaz.[24] Üye oyunu temsilci aracılığıyla kullanamaz bizzat kullanması gerekir (MK. m.69/1). Onursal üyelerin oy hakkı yoktur (MK. m.69/2). Üye tüzel kişi adına yönetim kurulu başkanı veya temsille görevlendirilen kişi oy kullanır. Bu kişinin başkanlık veya temsil görevi sona erdiğinde tüzel kişi adına oy kullanacak kişi yeniden belirlenir (Dernekler K. m.6).

Her üyenin oy kullanabileceğinin kanun da belirtilmiş bir istisnası vardır. Medeni Kanunun 82 nci maddesine göre, " *Hiçbir dernek üyesi dernek ile kendisi, eşi, üstsoyu ve altsoyu arasındaki bir hukuki işlem veya uyuşmazlık konusunda alınması gereken kararlarda oy kullanamaz.*".[25]

b) Genel Kurulu Toplantıya Davet Ettirme Hakkı

Genel kurul, yönetim ve denetim kurulunun gerekli gördüğü hallerde veya dernek üyelerinden beşte birinin yazılı başvurusu üzerine, yönetim kurulunca olağanüstü toplantıya çağrılır. Yönetim Kurulu, genel kurulu toplantıya çağırmazsa, üyelerden birinin başvurusu üzerine, sulh hâkimi, üç üyeyi genel kurulu toplantıya çağırmakla görevlendirir (MK. m.75/1-2).

c) Genel Kurulda Gündeme Ek Madde Koydurma Hakkı

Genel kurul toplantısında yalnız gündemde yer alan maddeler görüşülür. Ancak, toplantıda hazır bulunan üyelerin en az onda biri tarafından görüşülmesi yazılı olarak istenen konuların gündeme alınması zorunludur (MK. m.79/2).

2- Yararlanma Hakları

Yararlanma hakları, üyenin derneğin tesislerinden ve faaliyetlerinden yararlanmasını sağlayan haklardır. Kural, dernek tesislerinin ve faaliyetlerinin tüm üyelerin yararlanmasına açık olmasıdır. Bu, derneğin, üyelerine eşit davranma ilkesinin bir sonucudur. Buradaki eşitlik mutlak olarak algılanmamalıdır. Dolayısıyla, yararlanma haklarının düzenlenmesinde objektif nitelikte sebeplere dayanarak üyeler açısından farklı esasların belirlenmesi mümkündür.[26]

3- Koruma Hakları

Koruma hakları, üyeyi üyelik ilişkisinden kaynaklanan durumunun korunmasına ve dernek faaliyetlerinin kanun ve tüzükte yer alan esaslara uymasını sağlamaya yönelik haklardır.[27]

a) Derneğin Amacını Koruma Hakkı

Bu hak, üyelerce derneğin amacının değiştirilmesi halinde önem arz eder. Amacın değişmesi halinde üyenin derneğe katılma sebebi ortadan kalkar. Bu yüzden üyenin amacın değişmemesini isteme hakkı vardır. Amacın değişmesine karşı olan üye, derhal dernekten çıkabileceği gibi, çekilmeyip, derneğin amacını değiştirme kararına karşı mahkemede itiraz edebilir (MK m.83).[28]

b) Şikâyet Hakkı

Dernek organlarının faaliyetlerine karşı her üye genel kurula şikâyette bulunabilir (MK m.80, 83/2).

c) Çıkma Hakkı

Her üye dernekten çıkma(istifa) hakkına sahiptir. Nitekim AY. m. 33/3'e göre, "*Hiç kimse bir derneğe üye olmaya ve dernekte üye kalmaya zorlanamaz*". Bir üyenin hiç dernekten çıkamayacağı ya da belirli bir süre çıkamayacağı konusunda dernek tüzüğüne konulan kural ya da yapılan özel anlaşma geçersizdir. Zira dernek üyesinin dilediği zaman dernekten çıkabileceğine ilişkin düzenlemeler emredici hukuk kuralları niteliğindedir.[29]

d) İtiraz Hakkı

Medeni Kanunumuz dernek üyelerine, dernek tüzüğüne, hukukun emredici hükümlerine ve ahlaka aykırı gördükleri genel kurul kararlarına karşı itirazda bulunma hakkı tanımaktadır. Bu hak üyelerin menfaati kadar, bizzat derneğin menfaatlerinin de korunması düşüncesine dayanır.[30]

İtiraz hakkı mahkemeye açılacak iptal davası yoluyla kullanılır. Genel kurul dışındaki diğer organların kararlarına karşı geride de belirtildiği üzere genel kurula şikâyet yoluna başvurulmalıdır.

Dernek kararlarına karşı yapılacak itiraz hakkı MK. m.83'e göre belli şartlara bağlanmıştır.[31]

- Sadece genel kurul kararlarına karşı dava yoluyla itiraz hakkı kullanılabilir. Diğer organların kararlarına karşı dernek içi denetim yolları tüketilmeden itiraz hakkı kullanılıp iptal davası açılamaz (MK. m.83/2).
- Genel kurul kararlarına itiraz eden üye toplantıya katılmasına rağmen alınan karar lehine oy kullanmamış veya toplantıya hiç katılmamış olmalıdır.
- Toplantıya katılıp karar lehine oy kullanmayan üye, karar tarihinden itibaren bir ay içinde; toplantıya katılmayan üye ise bu kararı öğrendiği tarihten itibaren bir ay, her hal-

de karar tarihinden itibaren üç ay içinde mahkemeye başvurmalıdır.

B) ÜYELİKTEN DOĞAN YÜKÜMLÜLÜKLER

Üyeliğin kazanılması ile birlikte üyenin belli haklara sahip olmasının yanında kanuni ve tüzükle öngörülmüş bazı yükümlülükleri de yerine getirmesi zorunludur.

1- Aidat Ödeme Yükümlülüğü

Aidat, derneğin varlığını ve faaliyetlerini sürdürebilmesi için en önemli maddi kaynaklardan birini oluşturur. MK. m.70/1, üyelerin aidat verme borcunun tüzükle düzenleneceğini öngörmüş, Dernekler K. m.4/h de üyelerin ödeyecekleri aidat miktarının tüzükle gösterilmesini zorunlu tutmuştur.[32] Eğer tüzükte düzenleme yoksa üyelerin, dernek amacının gerçekleşmesi ve borçlarının karşılanması için zorunlu ödentilere eşit olarak katılacakları kanunda belirtilmiştir (MK. m.70/1,c.2).

Ayrıca dernekten çıkan veya çıkarılan üye, üyelikte bulunduğu sürenin ödentisini vermek zorundadır (MK. m.70/1,c.3).

Aidatın niteliği dernek tüzüğünde belirtilir. Aidat kural olarak, belirli bir miktar para olarak tayin edilirse de, para dışında herhangi bir edim de aidat olarak belirlenebilir.[33] Ödenti miktarının kesin bir rakam olarak belirlenmesi de şart değildir. Alt ve üst sınır belirtilerek ödentinin tayini genel kurula bırakılmış da olabilir.[34]

Tekrar belirtmek gerekir ki onursal üyelerin aidat ödeme yükümlülükleri yoktur (MK. m.70/2).

2- Sadakat Yükümlülüğü

MK. m.71'e göre, "*Üyeler dernek düzenine uymak ve derneğe sadakat göstermekle yükümlüdürler*".

Sadakat yükümlülüğü, derneğin amacının gerçekleşmesine katkıda bulunma, derneğin yönetimine ve faaliyetlerine katılma, derneğin amacına aykırı davranışlarda bulunmama, özellikle amacın gerçekleşmesini güçleştirici veya engelleyici davranışlardan kaçınıp derneğin işleyişine ilişkin kurallara uyma yükümlülüklerini içinde barındırır.[35] Bunların dışında ayrıca tüzükte belirtilmemişse sadakat borcunun kapsamı dürüstlük kuralına göre belirlenir.[36]

3- Dernek Tüzüğünden Doğan Yükümlülükler

Dernek tüzükleri üyelere ödenti vermekten başka yükümlülükler de getirebilir. Örneğin tüzük, üyelere, dernekle aynı amacı güden başka bir derneğe girmemeleri, her yıl bir konferans vermeleri, derneğin konserlerine ve düzenleyeceği diğer etkinliklere katılmaları veya derneğin yayınladığı dergiye abone olmaları gibi yükümlülükler öngörmüş olabilir.[37]

4- Yükümlülüklerin İhlalinin Yaptırımı

Üyelik yükümlülüklerinin özürsüz olarak yerine getirilmemesinin en başta gelen yaptırımı haklı sebeplere dayanarak üyenin dernekten çıkarılmasıdır(ihraç edilmesidir). Ayrıca kanunda ya da tüzükte öngörülmüş bulunan yaptırımlar da uygulanabilir.[38] Örnek olarak, genel kurul toplantısına katılmak için o yılın ödentisinin ödenmiş olması şartı tüzükte öngörülebilir veya tüzükte kınama, para cezası, üyelik haklarından geçici olarak mahrumiyete karar verilmesi veya üyenin dernekten geçici çıkarılması gibi yaptırımlar gösterilebilir.[39]

Ayrıca dernek, yükümlülüklerini yerine getirmeyen üyeye karşı genel kanun yollarına başvurabilir. Örneğin, ödentisini ödemeyen üyeye karşı ifa davası açılabilir.

Keza yükümlülüklerini yerine getirmeyerek derneğe bir zarar veren üyeye karşı tazminat davası da açılabilir.[40]

VI- ÜYELİK SIFATININ SONA ERMESİ

Üyeliğin sona ermesi halleri Medeni Kanunun 65 ve 67 nci maddeleri arasında düzenlenen "*kendiliğinden sona er*me", "*çıkma(istifa)*" ve "*çıkarılma(ihraç)*" halleridir.

A) KENDİLİĞİNDEN SONA ERME

Kendiliğinden sona erme halleri şunlardır:

- Üyelik için kanunda veya tüzükte aranılan niteliklerin sonradan kaybedilmesi (MK. m.65),
- Derneğin sona ermesi,
- Üyenin ölmesi veya gaipliğine karar verilmesi,
- Üyeliğin tüzükte belirli bir bozucu şarta veya süreye bağlanması halinde, belirtilen bozucu şartın gerçekleşmesi veya sürenin dolması.

B) ÇIKMA (İSTİFA)

Üyelikten çıkma, üyenin derneğe yönelttiği tek taraflı irade beyanı ile üyelik ilişkisini ileriye etkili olarak sona erdirmesini ifade eder. Üyenin çıkma beyanı, bozucu yenilik doğuran hakkın kullanılması anlamını taşıyan tek taraflı bir hukuki işlemdir.[41]

Dernekten çıkma hakkı anayasal güvenceye bağlanmıştır. Nitekim AY. m.33/2'ye göre, "*Hiç kimse bir derneğe üye olmaya ve dernekte üye kalmaya zorlanamaz.*" Bu hak Anayasa hükmü paralelinde ayrıca Medeni Kanunda da zikredilmiştir. Nitekim MK. m.66'ya göre, "*Hiç kimse, dernekte üye kalmaya zorlanamaz. Her üye yazılı olarak bildirmek kaydıyla, dernekten çıkma hakkına sahiptir.*"

Dernekten çıkma hakkına ilişkin hükümler emredici niteliktedir. Dolayısıy-

la, çıkma hakkının kullanılması dernek tüzüğünde yer verilecek hükümlerle zorlaştırılamaz. Bu tür tüzük hükümleri geçersizdir.[42]

Çıkma beyanı dernek yönetim kuruluna yöneltilir. Bozucu yenilik doğuran bir irade açıklaması olduğu için kendisinden beklenen sonucu yaratması dernek yönetiminin kabulüne bağlı değildir. İstifaya ilişkin beyanın ulaşmasıyla birlikte üyelik sıfatı sona erer.[43]

Çıkma beyanı yenilik doğurucu hak olması sebebiyle şarta bağlanamaz ve bu beyan dernek yönetimine ulaştığı andan itibaren artık geri alınamaz.

C) ÇIKARILMA (İHRAÇ)

Çıkarma, tek taraflı bir irade beyanıyla ve ileriye etkili olarak dernek tarafından üyeliğe son verilmesidir. Çıkarma da bozucu yenilik doğuran bir haktır. Dolayısıyla karşı tarafın kabulüne bağlı olmayacağı gibi şarta bağlanamaz ve bu hak kullanıldıktan sonra artık geri dönülemez.

Çıkarma kararını almaya yetkili organ dernek genel kuruludur (MK. m.80/1). Tüzükte çıkarma yetkisinin bir başka organa tanınması mümkündür. Bu halde genel kurulun yetkisi de devam eder. Ayrıca çıkarma kararının alınması sırasında çıkarılacak üyeye savunma hakkının tanınmış olması gerekir.[44]

Üyelikten çıkarılma sebeplerinin kural olarak dernek tüzüğünde gösterilmesi gerekir (MK. m.67/1; Dernekler K. m.4/c). Ancak bu zorunlu değildir. Bu nedenle çıkarma sebeplerini ikili bir ayrım yaparak ele almak gerekmektedir.

1- Çıkarmanın Tüzükte Düzenlenmiş Olması

Bu halde tüzükte iki türlü düzenleme söz konusu olabilir. Ya tüzükte çıkarma sebepleri belirtilmiştir ya da hiçbir sebep göstermeden üyenin dernekten çıkartılması imkânı tanınmıştır. Sebeplerin belirtilmesinde de çıkarma sebepleri teker teker sayılmış olabileceği gibi "dernek amacına aykırı davranışı sabit olan üyeler çıkartılır" gibi daha genel bir hüküm de kabul edilmiş olabilir. Sebep göstermeden üyenin çıkarılmasının tüzükte belirlendiği ihtimalinde, "dernekten çıkarma" hususunun tüzükte düzenlenmiş olduğu kabul edilmek gerekir. Bu durumda üyenin çıkarılmasını gerektiren sebebin varlığını tespit etmek çıkarmaya yetkili organın takdirine kalmıştır.[45]

2- Çıkarmanın Tüzükte Hiç Düzenlenmemiş Olması

Medeni Kanun bu halde üyenin sadece haklı sebep varsa dernekten çıkarılabileceğini belirtmektedir (MK. m.67/3). Haklı sebep her somut olayda dürüstlük kuralına göre ayrı değerlendirilmelidir. Bu değerlendirmeyi yapacak olan, çıkarma kararını vermeye yetkili olan dernek organıdır.

Dernek amacının tehlikeye sokulması, üyelikten doğan yükümlülüklerin ihlali, derneğe karşı düşmanca davranışta bulunulması, derneğin amacına taban tabana karşıt amaç güden başka bir derneğe daha üye olarak katılmış olunması, ödenti borcunu ödemekten sürekli olarak kaçınılması, genel kurul toplantılarına katılmamanın bir nevi alışkanlık haline getirilmesi, diğer üyelerle geçinilememesi ve sık olay çıkarılması ve dernekte üye olma şartlarının yitirilmesi haklı sebebe örnek olarak verilebilir.[46]

3- Çıkarma Kararına İtiraz Hakkı

Üyelikten çıkarma yetkisi dernek tüzüğüyle yönetim kuruluna veya ihtiyarı nitelik taşıyan disiplin kuruluna verilmiş olabilir. Ancak son kararı vermek genel kurula aittir (MK. m.80/1). Bu nedenle çıkarma kararı genel kurul dışındaki bir organ tarafından alınmışsa önce genel kurula itiraz edilmesi gerekir. Genel kurula itiraz edilmeden mahkemeye gidilemez (MK. m.83/2).[47] Buna karşılık, karar doğrudan genel kurul tarafından verilmişse veya diğer

bir organın verdiği çıkarma kararı genel kurulca onaylanmışsa, iptali için mahkemeye başvurulabilir (MK. m.83/1).[48]

a) Haklı Sebebe Dayanılarak Yapılan Çıkarma Kararlarına Karşı İtiraz

Haklı sebeplere dayanılarak verilen çıkarma kararlarına karşı, ya "*haklı bir sebebin bulunmadığı*" ya da "*kararın yetkili organ tarafından alınmamış olduğu*" ileri sürülmek suretiyle itiraz edilebilir.[49] Çıkarma sebebinin haklı sebep teşkil edip etmeyeceğini hâkim takdir eder.[50]

b) Tüzükteki Sebeplere Dayanan Çıkarma Kararlarına Karşı İtiraz

Tüzükte belirlenmiş olan sebeplere dayanılarak verilen çıkarma kararlarına karşı, ya "*çıkarma sebebi olarak belirlenmiş fiil veya durumun gerçekleşmemiş olduğu*" ya da "*kararın usulüne göre alınmamış olduğu*" ileri sürülerek itiraz edilebilir.[51] Tüzükte gösterilen sebebin haklı sebep olmayacağı itirazı ileri sürülemez (MK. m.67/2).

Dernek tüzüğünde sebep göstermeksizin üyenin çıkarılabileceğinin öngörülmesi halinde, üyenin itirazı, yetkili organın sebepsiz çıkarma yetkisini dürüstlük kuralına aykırı kullandığı, çıkarma kararının hakkın kötüye kullanılması teşkil ettiği (MK. m.2) hususunda olacaktır. Bu halde derneğin çıkarma serbestisi dürüstlük kuralı ile sınırlı olacaktır.[52]

D) ÜYELİK SIFATININ SONA ERMESİNİN SONUÇLARI

Üye, üyeliğinin sona ermesiyle birlikte üyelik haklarını kaybetmiş olup üyelik yükümlülüklerine de tabi olmaktan kurtulur. Ayrıca dernekten çıkan veya çıkarılan üye, dernek malvarlığında da hak iddia edemez (MK. m.68/3). Üyelik sıfatının sona ermesi ileriye dönük olduğu için, üye, üyeliğin sona ermesinden önceki borçlarından sorumludur. Nitekim Medeni Kanunumuz, dernekten çıkan veya çıkarılan üyenin, üyelikte bulunduğu sürenin ödentisini vermek zorunda olduğunu hüküm altına almıştır (MK. m.70/1,c.3). ■

KAYNAKÇA

Akıntürk, Turgut / Akipek, Jale G. / Ateş Karaman, Derya: Türk Medeni Hukuku, C.1, Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku, 7. Baskı, İstanbul 2009.

Ayan, Mehmet / Ayan, Nurşen: Kişiler Hukuku, 2. Baskı, Konya 2007.

Dural, Mustafa / Öğüz, Tufan: Türk Özel Hukuku, C.2, Kişiler Hukuku, 16. Baskı, İstanbul 2015.

İnan, Ali Naim: Medeni Hukuk, 2. Baskı, Ankara 2005.

Oğuzman, M. Kemal / Seliçi, Özer / Oktay Özdemir, Saibe: Kişiler Hukuku, 10. Baskı, İstanbul 2010.

Serozan, Rona: Medeni Hukuk, Genel Bölüm-Kişiler Hukuku, 5. Baskı, İstanbul 2014.

Zevkliler, Aydın / Havutçu, Ayşe / Gürpınar, Damla: Medeni Hukuk(Temel Bilgiler), 6. Baskı, Ankara 2008.

Zeytin, Zafer / Ergün, Ömer: Türk Medeni Hukuku, 2. Baskı, Antalya 2013.

DİPNOTLAR

1 Turgut Akıntürk/Jale G. Akipek/Derya Ateş karaman, Türk Medeni Hukuku, C.1, Başlangıç Hükümleri-Kişiler hukuku, 7. Baskı, İstanbul 2009, s. 627.

2 Mustafa Dural/Tufan Öğüz, Türk Özel Hukuku, C.2, Kişiler Hukuku, 16. Baskı, İstanbul 2015, s. 290.
Üyelik ilişkisinin niteliği hakkında doktrindeki görüşler hususunda bkz., M. Kemal Oğuzman/Özer Seliçi/Saibe Oktay –Özdemir, Kişiler hukuku, 10. Baskı, İstanbul 2010, s. 257.

3 Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 256; Dural/Öğüz, 290.

4 Akıntürk/Akipek/Ateş-Karaman, 628.

5 Akıntürk/Akipek/Ateş-Karaman, 628.

6 Dural/Öğüz, 291.

7 Mehmet Ayan/Nurşen Ayan, Kişiler Hukuku, 2. Baskı, Konya 2007, s. 156.

8 Akıntürk/Akipek/Ateş-Karaman, 630.

9 Aydın Zevkliler/Ayşe Havutçu/Damla Gürpınar, Medeni Hukuk(Temel Bilgiler), 6.baskı, Ankara 2008, s.213.

10 Akıntürk/Akipek/Ateş-Karaman, 630; ayrıca bkz., Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 258-259.

11 Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 260.

12 Zafer Zeytin/Ömer Ergün, Türk Medeni Hukuku, 2. Baskı, Antalya 2013, s. 118; Dural/Öğüz, 293.

13 Dural/Öğüz, 292.

14 Akıntürk/Akipek/Ateş-Karaman, 630.

15 Bu zorunluluğun olabileceği hususunda bkz., Rona Serozan, Medeni Hukuk, Genel Bölüm-Kişiler Hukuku, 5. Baskı, İstanbul 2014, s. 501; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 261-262; Dural/Öğüz, 293-294.

16 Otuz gün içinde herhangi bir karar verilmemesinin kabul anlamı taşıyıp taşımayacağı hususunda bkz., Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 262; Dural/Öğüz, 292-293.

17 Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 263.

18 Ayan/Ayan, 156.

19 Akıntürk/Akipek/Ateş-Karaman, 636-637; Zeytin/Ergün, 120.

20 Ali Naim İnan, Medeni hukuk, 2. Baskı, Ankara 2005, s. 166; Akıntürk/Akipek/Ateş-Karaman; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 263; Dural/Öğüz, 306; 2. HD. 13.12.1995, E.1995/12889 K.1995/13636 (www.kararara.com).

21 Zevkliler/Havutçu/Gürpınar, 216.

22 Bu sebepler dışında ayrımcılık yapma veya ayrıcalık tanımanın kanun çerçevesinde izinli sayılması gerekliliği hususunda bkz., Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 263-264.

23 Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 264.

24 Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 264.

25 Ayrıntılı bilgi için bkz., Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 265.

26 Dural/Öğüz, 307.

27 Dural/Öğüz, 307-308.

28 Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 264; Dural/Öğüz, 308.

29 Zevkliler/Havutçu/Gürpınar, 214.

30 Akıntürk/Akipek/Ateş-Karaman, 639; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 267.

31 Ayrıntılı bilgi için bkz., Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 267-271; Akıntürk/Akipek/Ateş-Karaman, 639-640.

32 Dural/Öğüz, 308; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 272.

33 Dural/Öğüz, 308.

34 Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 272.

35 Dural/Öğüz, 309.

36 Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 271; Dural/Öğüz, 309.

37 Akıntürk/Akipek/Ateş-Karaman, 642.

38 Akıntürk/Akipek/Ateş-Karaman, 643.

39 Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 273.

40 Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 273.

41 Dural/Öğüz, 298-299.

42 Dural/Öğüz, 299; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 275; Akıntürk/Akipek/Ateş-Karaman, 632.

43 Ayan/Ayan, 159; Akıntürk/Akipek/Ateş-Karaman, 632.

44 Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 276; Dural/Öğüz, 301.

45 Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 276-277.

46 Oğuzman / Seliçi / Oktay-Özdemir, 277; Akıntürk / Akipek / Ateş-Karaman, 634.

47 2.HD. 05.12.1975, E.1975/9024 K.1975/9260 (www.kararara.com).

48 Ayan/Ayan, 159.

49 Akıntürk/Akipek/Ateş-Karaman, 634.

50 Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 278.

51 Akıntürk/Akipek/Ateş-Karaman, 635.

52 Dural/Öğüz, 303; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 279.

Doğa, Tarih ve Huzurun Buluştuğu Yer: ŞİLE

Burhan **ERGAR**
Cumhuriyet Savcısı
İstanbul Anadolu Adliyesi

Cumhuriyet Savcısı olarak 4 yıl görev yaptığım ve birbirinden güzel anılar biriktirdiğim, ilk göz ağrım İstanbul'un doğa harikası olan Şile ilçesi hakkında naçizane bir yazı kaleme alarak ilçeye olan vefa borcumu bir kez daha ödemek isterim:

Şile: İstanbul'un Karadeniz'e Açılan Sakin Limanı

Şile, tarih boyunca Karadeniz kıyısındaki stratejik konumu nedeniyle farklı uygarlıkların ilgisini çekmiştir. Adı, Yunanca'da "vahşi çiçek" anlamına gelen "Philee" kelimesinden türetilmiştir ve bölgenin doğal güzelliklerini yansıtmaktadır. Şile'nin tarihi, Antik Çağ'a kadar uzanır ve Hitit, Frig, Lidya, Pers, Roma ve Bizans gibi uygarlıklara ev sahipliği yapmıştır. Bizans İmparatorluğu döneminde bölge, Karadeniz ticaret yolları üzerinde önemli bir liman olarak kullanılmıştır.

Şile Kalesi gibi yapılar, o dönemde inşa edilmiştir ve bölgenin savunmasında rol oynamıştır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde ise Şile, küçük bir balıkçı kasabası olarak sakin bir yerleşim alanı haline gelmiştir. Osmanlı›nın İstanbul'u fethi sonrası ticari ve askeri açıdan önemini korumuş, özellikle İstanbul'un Karadeniz'den gelebilecek tehlikelere karşı korumasında önemli bir görev üstlenmiştir. Cumhuriyet döneminde, Şile modern bir tatil beldesi olarak gelişmeye başlamış ve İstanbul'a yakınlığı nedeniyle özellikle yaz aylarında popüler bir destinasyon haline gelmiştir. Günümüzde ise hem tarihi mirası hem de doğal güzellikleriyle kültürel ve turistik bir merkezdir. İstanbul'un kuzey kıyılarında, Karadeniz'in hırçın dalgalarıyla kucaklaşan Şile, her mevsim ziyaretçilerine bambaşka güzellikler sunar. Tarihi zenginlikleri, büyüleyici doğal yapısı, sakin köyleri ve huzur dolu atmosferiyle Şile, sadece kısa bir kaçamak değil, derinlemesine keşfedilmeyi hak eden bir destinasyondur. Gelin, Şile'yi daha yakından tanıyalım.

Şile Kalesi: Karadeniz'in Muhafızı

Şile Kalesi, adını konumlandığı Ocaklı Ada'dan alır. Bizans döneminde stratejik bir savunma noktası olarak inşa edilen kale, Osmanlı döneminde de kullanım görmüştür. Günümüzde restore edilmiş haliyle ziyaretçilerini ağırlayan kale, restorasyon çalışması sonrası çizgi film karakteri olan Sünger Bob' a benzemesi nedeniyle, halk arasında Sünger Bob Kalesi olarak da dillendirilmeye başlamıştır. Şile Kalesi, denizle tarihi harmanlayan muhteşem bir manzaraya ev sahipliği yapar. Kalenin tepesinden izlenen gün batımı ise Şile'de unutulmaz anılar bırakır.

Şile Feneri: Denizcilerin Yol Göstericisi

1859 yılında Osmanlı İmparatorluğu döneminde inşa edilen Şile Feneri, sadece bölgenin değil, dünyanın en büyük deniz fenerlerinden biridir. 60 metre yüksekliğindeki fener, Karadeniz'in zorlu sularında gemicilere rehberlik ederken, ziyaretçilerine de etkileyici bir manzara sunar. Fenerin çevresindeki seyir teraslarında Karadeniz'in uçsuz bucaksız maviliğini izlemek bir başka keyiftir.

Şile Feneri' nin bulunduğu alandaki mekanda Karadeniz manzarası eşliğinde kahvaltı yapabilir, keyifle kahvenizi yudumlayabilirsiniz. Aynı zamanda hemen yanında bulunan küçük çocuk parkında çocuğunuzla eğlenceli vakitler geçirmeniz mümkündür. Yine macera tutkunları için Şile Feneri' nin hemen yanında zippline ile denizin üzerinden ayaklarınızı yerden keserek 450 metre mesafe boyunca ilerleyip Maşatlık Parkı' na inebilirsiniz.

Ağlayankayalar

Şile Ağlayan Kaya, ilçenin merkezine yakın bir konumda yer alan, doğa ile mitolojinin harmanlandığı eşsiz bir yerdir. Kaya, yüzeyinden damlayan suyun gözyaşını andırması nedeniyle bu ismi almıştır. Yerel bir efsaneye göre, sevdiğinden ayrılan bir prenses burada gözyaşları dökmüş ve kaya bu gözyaşlarını ölümsüzleştirmiştir.

Üsküdar Caddesi

Üsküdar Caddesi, Şile'nin merkezinde yer alan ve ilçenin en canlı noktalarından biri olan bir ana arterdir. Adını, Osmanlı döneminde Üsküdar üzerinden Şile'ye gelen kervan yollarından alan bu cadde, Şile'nin tarihine ve günümüz modern yaşamına dair önemli izler taşır. Üsküdar Caddesi boyunca hediyelik eşya dükkanları, Şile bezi satan mağazalar ve yerel ürünlerin sergilendiği küçük işletmeler bulunur. Özellikle el dokuması Şile bezi, bu caddenin en popüler alışveriş ürünlerinden biridir. Caddenin çevresinde Şile'nin tarihi yapılarıyla modern kent yaşamını bir arada görmek mümkündür. Özellikle Şile Feneri ve limana yakınlığı, caddenin önemini artırır.

Hacıllı Şelalesi ve Gürlek Mağarası

Şile'nin merkezine yaklaşık 15 ki-

Şile Feneri

lometre uzaklıkta bulunan bu şelale, berrak suyu ve çevresindeki doğal güzellikleriyle büyüleyici bir atmosfere sahiptir. Hacıllı Köyü sınırlarında yer almaktadır. Şelalenin etrafında yürüyüş yapabilir, fotoğraf çekebilir veya piknik yaparak huzurlu bir gün geçirebilirsiniz. Şelale aynı zamanda kamp yapmak isteyenler için de popüler bir yerdir. Serin havası yaz aylarında ziyaretçilere ferahlık sunar. Hacıllı Köyü'nün bir diğer dikkat çeken doğal harikası ise Gürlek Mağarası'dır. Mağara, bölgedeki en büyük doğal oluşumlardan biri olarak bilinir ve geçmişte Bizans döneminde sığınak ve depo olarak kullanıldığına dair bulgular bulunmaktadır. Yaklaşık 250 metre uzunluğunda olan mağaranın içinde yer altı suları ve çeşitli doğal oluşumlar ziyaretçilere benzersiz bir keşif imkanı sunar. Mağara çevresi doğa yürüyüşleri ve trekking için de uygundur. Gürlek Mağarası'nı ziyaret edenler, bölgenin eşsiz doğasının ve tarihinin harmanlandığı bu özel mekanda unutulmaz bir deneyim yaşar.

Saklıgöl

Saklıgöl, Şile'nin en sevilen doğal güzelliklerinden biridir. Çevresini saran çam ormanları, kuş cıvıltıları ve serin havasıyla burası bir dinginlik vahasıdır. Sabah saatlerinde göl kenarında yapılan kahvaltılar ve doğa yürüyüşleri unutulmaz anılar biriktirilmesine olanak tanır.

Değirmençayırı Şelalesi

Doğal güzellik arayışında olanların rotasında mutlaka olması gereken bir yer, Değirmençayırı Şelalesi'dir. Hacıllı Köyü'ne yakın olan bu şelale, hem berrak akan sularıyla hem de çevresindeki yemyeşil doğasıyla nefes kesicidir. Şelalenin çevresinde kamp yapabilir, doğa yürüyüşleriyle keyifli vakit geçirebilirsiniz.

Üsküdar Caddesi

Onbir Göller Vadisi

Adını çevresinde yer alan küçük göllerden alan bu vadi, eşsiz bitki örtüsü ve fauna çeşitliliğiyle doğa severlerin keşfetmesi gereken bir noktadır. Vadinin her köşesinde farklı bir ekosistemle karşılaşmak mümkün.

Ağva

Ağva, İstanbul'un Şile ilçesine bağlı, Karadeniz'in kıyısında yer alan huzur dolu bir beldedir. Adı, Latince "iki dere arasına kurulmuş köy" anlamına gelen "Agva" kelimesinden gelir ve Göksu ile Yeşilçay nehirlerinin arasında yer alır. Bu eşsiz coğrafi konumu, Ağva'yı hem doğal güzelliklerin hem de huzurlu bir kaçışın adresi yapar. Ağva'nın en önemli doğal zenginliklerinden olan Göksu nehri ve Yeşilçay Nehri, bölgeye hayat verir. Sakin akışıyla bilinen Göksu Nehri, kano ve kürek gezileri için idealdir. Nehir kıyısındaki restoranlar ve butik oteller, huzurlu bir atmosfer sunar. Yeşilçay Nehri ise balıkçılık ve tekne gezileri için sıkça tercih edilir. Özellikle gün batımı saatlerinde yapılan tekne turları, muazzam bir deneyim sunar. Karadeniz'in serin sularına açılan geniş kumsalıyla Ağva Plajı, yaz aylarında deniz keyfi yapmak isteyenler için mükemmel bir tercihtir. Plajın temiz kumsalı ve doğal çevresi, huzur dolu bir gün geçirmek isteyenlere hitap eder. Kilimli Koyu**,** Kayalıkları ve yemyeşil doğasıyla popüler bir trekking ve kamp noktasıdır. Kadırga Koyu**,** daha sakin ve az bilinen bir koydur; doğayla baş başa kalmak isteyenler için idealdir.

Plajlar ve Deniz Keyfi

Şile'nin Karadeniz kıyısında yer alan plajları, yaz aylarında güneşin ve denizin tadını çıkarmak isteyenler için geniş seçenekler sunar.

- **Ayazma Plajı**: Şile'nin en popüler plajlarından biridir. İnce kumları ve temiz sularıyla her yaştan ziyaretçinin favorisi olmuştur.
- **Kumbaba Plajı**: Şifalı kumlarıyla ünlüdür. Bu plaj, dinlenmek ve huzur bulmak için idealdir.
- **Ağva Plajı**: Geniş kumsalı ve berrak deniziyle özellikle yaz sezonunda yoğun ilgi görür.

Şile Mutfağı: Karadeniz ve Marmara'nın Birleşimi

Şile'nin mutfağı, bölgenin doğasından ilham alır. Özellikle deniz ürünleri ve köy kahvaltıları, ziyaretçilerin vazgeçilmez lezzetleri arasındadır.

- **Karadeniz Balıkları**: Hamsi, palamut ve lüfer gibi taze balıklar, Şile'nin sahil restoranlarında mutlaka tadılmalıdır.
- **Boşnak Böreği ve Boşnak Mantısı**: Şile'nin huzurlu köylerinden biri olan Yeniköy, sadece doğal güzellikleri ve sakin atmosferiyle değil, aynı zamanda yöresel lezzetleriyle de dikkat çeker. Köy, özellikle Boşnak böreği ve Boşnak mantısı gibi Balkan mutfağından gelen eşsiz tatlarıyla tanınır. Bu

lezzetler, köyde yaşayan Boşnak kökenli ailelerin geleneksel tariflerini korumasıyla günümüze ulaşmıştır.

- **Köy Kahvaltıları**: Kabakoz, Yeniköy, Ağva ve Teke Köyü'nde sunulan doğal ürünlerle hazırlanmış kahvaltılar, güne enerji dolu bir başlangıç sunar.
- **Yerel Tatlılar**: Manda sütünden yapılan sütlaç ve Şile'ye özgü höşmerim, bölgeyi tatlandıran lezzetler arasındadır.

Festivaller ve Şile Bezi

Festival, ilk kez 1983 yılında düzenlenmiştir ve her yıl yaz aylarında, genellikle Temmuz veya Ağustos ayında gerçekleştirilir. Festival, Şile'nin el dokuması geleneğini korumak, tanıtmak ve bu zengin kültürel mirası sonraki nesillere aktarmak amacıyla hayata geçirilmiştir. Festival boyunca, el emeğiyle hazırlanan Şile bezinden giysiler, ev dekorasyon ürünleri ve aksesuarlar sergilenir. Ayrıca, el dokuma tezgahlarında yapılan üretim süreçleri canlı olarak gösterilir. Ziyaretçiler, ustaların rehberliğinde bu geleneksel dokuma tekniğini öğrenme ve deneme fırsatı bulabilir. Şile Bezi Festivali, Yöresel halk dansları ekiplerinin performansları, geleneksel kıyafetlerle yapılan gösteriler müzik konserleri festivalin coşkusunu artırır. Festival alanında kurulan stantlarda, yerel üreticilerin el emeğiyle hazırladığı Şile bezi ürünleri satışa sunulur. Bu stantlardan hem hediyelik eşyalar hem de kullanışlı kıyafetler satın alınabilir. Şile Bezi Kültür ve Sanat Festivali, sadece bir eğlence etkinliği değil, aynı zamanda Şile'nin kültürel mirasını koruma çabasıdır. Festival, bölge ekonomisine de katkı sağlar, çünkü Şile bezi üreticileri ve yerel esnaflar bu süreçte ürünlerini daha geniş bir kitleye ulaştırma imkanı bulur.

Şile Bezi Kültür ve Sanat Festivali, bölgenin en önemli etkinliklerinden biridir. Her yıl düzenlenen bu festivalde, el dokuması Şile bezi ürünlerini keşfetmek ve geleneksel sanat etkinliklerine katılmak mümkündür. Şile Limanı' nda düzenlenen festivalde her yıl tanınmış sanatçılar sahnede yer alır. Şile Çarşısı'nda el emeği ürünlerden hediyelik eşya satın almak, bölgeyi hatırlamak için güzel bir fırsattır.

Sonuç: Şile'de Her Şey Var

Tarihi, doğası, sakin köyleri ve zengin aktiviteleriyle Şile, İstanbul'a yakın ama bambaşka bir dünyaya adım atmak isteyenler için mükemmel bir kaçış noktasıdır. Şile'ye yapacağınız ziyaret, her köşesi ayrı bir hikaye ve deneyim sunan bir macera olacaktır. Şehirden uzaklaşmak, doğayla ve tarihle buluşmak isteyenler için Şile, her mevsim ayrı bir davettir. ■

Ağva

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI
Kuruluşu - Hukuki Statüsü ve Personeli

Yavuz Selim **KANKAL**
Uzman Yardımcısı

TCMB

GİRİŞ

Merkez Bankaları, günümüzde ülkelerin para politikalarını belirlemek ve yürütmek gibi birçok görevi üstlenen, fiyat istikrarını sağlamayı hedef edinen ve mevzuatla sağlanan çeşitli imtiyazları haiz bankalar üstü kurumlardır. Her ne kadar günümüzde merkez bankalarının yukarıda bir kısmı belirtilen çeşitli görev ve amaçları bulunsa da tarihsel açıdan baktığımızda merkez bankalarının ortaya çıkış sürecinde hükümetlerin finansal ihtiyaçlarının karşılanması etkili olmuştur.

Özet bilgi niteliğindeki bu kısa çalışmada, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın tarihi, kuruluş gerekçeleri, Danıştay içtihatları da göz önünde bulundurulmak suretiyle hukuki statüsü ve personeli ele alınacaktır.

I. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın Kuruluş Süreci

19. yy'da Osmanlı Devleti'nin artan maddi kaynak ihtiyacı, Devletin diğer ülkelerden dış borç almasına aracılık edecek kurumlara olan talebi arttırmış ve bu dönemde Osmanlı Devleti'ne borç vermek amacıyla birçok ticari banka kurulmuştur. Bu ticari bankalar arasında şüphesiz en önemlisi, Osmanlı Devleti'nin dış borçlanmasına aracılık etmek amacıyla 1856 yılında İngiliz sermayesi ile Bank-ı Osmani adıyla kurulan ve daha sonra Avusturya ve Fransa sermayesinin de katılımıyla Bank-ı Osmanî-i Şahane adını alan Osmanlı Bankasıdır.[1]

Bankaya, 30 yıl süre ile banknot basma ayrıcalığı ve tekeli verildiği

bildirilmektedir.[2] Banka'nın dolaşıma çıkardığı kağıt paralar (Kaime-i Nakdiye-i Mutebere) altın ve gümüş gibi fiziki madenlerin o dönemde daha fazla tercih ediliyor olmasından dolayı yeterli ilgiyi görmemiştir. Banka'nın yabancı sermayeli olması ve zaman içerisinde Bankaya tanınan imtiyazların arttırılması halkın tepkisine neden olmuştur. Diğer taraftan, Osmanlı Bankası günümüz merkez bankaları gibi bir statüyü haiz değildi. Nitekim, Osmanlı Bankası, ticari faaliyetleri kapsamında mevduat toplama, üçüncü kişiler adına varlık alım satımı yapma, konşimento karşılığı teminat açma gibi işlemleri de yerine getirmiştir.[3]

Zaman içerisinde Devletin milli bir merkez bankası kurulması fikrinin giderek ağır basması ve Osmanlı Bankası'nın gerek kağıt paranın yaygınlaşmasında yetersiz kalması ve gerekse de hükümetin mali ajanlığı ve veznedarlığı görevlerinde beklenen düzeyde başarı gösterememesi ve ayrıca artan imtiyazlar neticesinde Bankanın bütçe üzerinde dahi söz hakı elde etmiş olması sebebiyle Osmanlı Bankası ile yapılan yeni anlaşmalarda imtiyazlar kısıtlanmış ve 1925 yılında yapılan son anlaşmada Devletin banknot basma yetkisini haiz milli bir banka kurması halinde Osmanlı Bankası'nın bu duruma itirazı olmayacağı yönündeki madde ile milli bir merkez bankası kurulmasının önü açılmıştır.[4]

1917 yılında Osmanlı İtibar-ı Milli Bankası adıyla daha sonra merkez bankası görevlerini üstlenmesi beklenen bir banka kurulmuş ancak Osmanlı Devleti'nin 1. Dünya Savaşı'ndan yenilgi ile çıkması sonucunda İtibarı-ı Milli bankası hiçbir zaman merkez bankacılığı faaliyetlerini yerine getirecek seviyeye ulaşamamıştır.

Cumhuriyetin ilanından sonra milli bir merkez bankası kurma fikri iyice yaygınlaşmış ve bu dönemde çeşitli ülkelerden birçok akademisyen ve uzman görüşüne başvurulmuş, Hollanda ve Almanya Merkez Bankası başkan ve başkan yardımcıları da yerinde inceleme yapıp rapor hazırlanması amacıyla ülkeye davet edilmişlerdir.

Yapılan araştırma ve incelemeler neticesinde hazırlanan Kanun teklifi Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulmuş ve 11 Nisan 1930 tarihinde kabul edilen 1715 sayılı Kanun ile Türkiye Cumuriyet Merkez Bankası kurulmuş ve 3 Ekim 1931 günü faaliyetlerine başlamıştır. 1715 sayılı Kanun'un kabul edilmesinden Banka'nın faaliyete geçmesine kadar arada geçen yaklaşık 16 aylık süreninin en önemli sebebi, Banka'nın kuruluşu için gerekli finansmanın sağlanmasındaki zorluktan kaynaklanmaktadır. Nitekim, Banka'nın kuruluşunu finanse etmek için kuruluşta halka arz yöntemi benimsenerek gerçek ve tüzel kişilere hisse verilmiş ve ayrıca Swedish Match Company ile finansman temini amacıyla anlaşma yapılarak şirkete imtiyaz tanınmıştır.[5]

Bankanın bir Cumhuriyet kurumu olduğunu belirtmek ve milli kimliğini ön plana çıkarmak amacıyla isminde Cumhuriyet kelimesinin bulunması uygun görülmüş ancak Bankanın bağımsızlığını vurgulamak ve diğer kamu

kurumlarından farkını ortaya koymak için Türkiye Cumuriyeti yerine "Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası" isminin kullanılması kararlaştırılmıştır.[6]

1715 sayılı Kanun ile Kurulan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın anonim şirket olarak örgütlenmesi öngörülmüş ve sermayesi 15 milyon TL olarak belirlenmiştir. Diğer taraftan Banka'nın hisseleri (A), (B), (C) ve (D) sınıfı olarak ayrılmış ve (A) sınıfı hisselerin kamu kurumlarına (Hazineye), (B) sınıfı hisselerin Türk bankalarına, (C) sınıfı hisselerin yabancı bankalar ile imtiyaz sahibi yabancı şirketlere, (D) sınıfı hisselerin ise Türk vatandaşlarına ve Türk ticaret müesseselerine özgülendiği belirtilmiştir.

1715 sayılı Kanun, yürürlükte kaldığı süre boyunca birçok değişikliğe uğramış ve 26.01.1970 tarihinde 1211 sayılı Kanun'un kabul edilmesiyle yürürlükten kalkmıştır.

II. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın Hukuki Statüsü

1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nun "Kuruluş ve unvan" başlıklı 1. maddesinde Bankanın banknot ihracı imtiyazına münhasıran sahip bir anonim şirket olduğu belirtilmiş ve maddenin 2 nci fıkrasında Bankanın bu Kanunda hüküm bulunmayan durumlarda özel hukuk hükümlerine tabi olacağı hüküm altına alınmıştır.

Bu kapsamda, uzun yıllar boyunca Merkez Bankası'nın hukuki statüsü bakımından birçok tartışma meydana gelmiştir. 1211 sayılı Kanun'un incelenemesinden de görüleceği üzere Banka, kamu hizmeti görmekte ve kamusal birçok ayrıcalık ve yetkiyle donatılmış durumdadır. Öte yandan, Banka'nın anonim şirket olarak kurulmuş olması sebebiyle Türk Ticaret Kanunu ve Türk Borçlar Kanunu hükümlerine de tabi olduğu tartışmasızdır. Nitekim, Banka bir anonim şirket olarak esas sözleşmeye sahip, Genel Kurulu bulunan, hisse senetleri mevcut ve ticaret siciline tescil edilmiş durumdadır. Bu aşamada Merkez Bankası'nın özel hukuk tüzel kişiliği ve kamu tüzel kişiliğini ön plana çıkaran özelliklerinin ayrı ayrı ele alınmasının faydalı olacağını düşünmekteyim.

a. Banka'nın özel hukuk tüzel kişiliği karakterini ön plana çıkaran özellikleri

- 1211 sayılı Kanun'da Bankanın anonim şirket olarak nitelendirilmiş olması,

- Banka organlarının Türk Ticaret Kanunu'nda anonim şirketler için öngörülen organlara uygun olarak belirlenmiş olması, (Bu minvalde, Bankanın Genel Kurulu'nun olması, anonim şirketlerde Yönetim kuruluna karşılık olarak Banka Meclisi'nin bulunması ve Denetleme Kurulu'nun bulunması örnek olarak verilebilir.)
- Banka'nın sermayesinin olması ve buna bağlı olarak hisse senetlerinin bulunması,
- Banka'nın anonim şirketler için öngörülen esas sözleşmesinin bulunması,

b. Banka'nın kamu tüzel kişiliği karakterini ön plana çıkaran özellikleri

- Banknot basma yetkisini haiz olması ve Bankanın bastığı banknotların tedavülünün mecburi olup herhangi bir sınırlamaya tabi olmaksızın ödeme gücüne sahip olması,
- Bankanın tek taraflı işlemler ile muhatapları için bağlayıcılığı olan Yönetmelik, Tebliğ, Talimat gibi düzenlemeler çıkarma yetkisini haiz olması,
- Banka'nın zorunlu karşılıklar ile ilgili olarak 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'dan yararlanması,
- 1211 sayılı Kanun'un 66. maddesi uyarınca Banka'nın her türlü evrakının resmi belge sayılması,
- 1211 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca tüm bankalardan, finans kurumlarından ve Bankaca Uygun görülecek diğer mali kuruluşlardan bilgi ve belge isteme yetkisine sahip olması ve söz konusu yetkinin kullanılmasına ilişkin olarak Banka taleplerinin yerine getirilmemesi durumunda Kanun'un 68. maddesi ile cezai müeyyidelerin öngörülmüş olması,
- Kanun'un 34. maddesinde personelin emekliliğine ilişkin olarak 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi hükümlerinin uygulanacağının belirtilmiş olması, gibi birçok düzenleme ön plana çıkmaktadır.

Diğer taraftan, yukarıda Merkez Bankası'nın özel hukuk tüzel kişiliğini ön plana çıkaran ve kamu tüzel kişiliğini ön plana çıkaran özellikleri yanında özel hukuk tüzel kişiliği ve kamu tüzel

kişiliği ile ters düşen özellikleri de bulunmaktadır.

Örneğin;

- Türk Ticaret Kanunu m.332 ile anonim şirketler için asgari sermayenin 50.000 TL olarak belirlenmiş olmasına rağmen Merkez Bankası sermayesinin 25.000 TL olması,
- Merkez Bankası'nın kâr elde etme amacının olmaması, mal veya hizmet üretmemesi,[7]
- Anonim şirketlerin borca batıklık durumunda kanunen sona ermesi düzenlenmiş iken söz konusu hükümlerin Merkez Bankası için uygulama alanı bulunmaması,[8]

Merkez Bankası'nın özel hukuk tüzel kişiliği ile ters düşen özelliklerini göstermektedir.

Banka'nın kamu tüzel kişiliği ile ters düşen özelliklerine örnek olarak ise personelinin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olmaması, Banka'nın bütçe Kanunları dışında bırakılması ve Merkezi İdare teşkilatı içerisinde Banka'nın herhangi bir kuruma bağlı olmaması örnek olarak gösterilebilir.

III. Banka Personeli

1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun;

"Banka Meclisinin görev ve yetkileri" başlıklı 22 nci maddesinde; "*Banka Meclisi (...) k) Bankanın idare, teşkilat ve hizmetleri ile personeline ilişkin olarak düzenlemelerin onaylanması, (...) ile görevli ve yetkilidir.*",

"Kuruluş, görev (Yönetim Komitesi)" başlıklı 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasında; "*Yönetim Komitesinin görevleri aşağıda gösterilmiştir: (...) 5. Atanmaları Banka Meclisince yapılan personel dışında kalan memur ve hizmetlilerin tayin, aylıklarını tespit, işten çıkarma ve emeklilik gibi işlemlerini yapmak.*",

"Personel statüsü" başlıklı 32 nci maddesinde; "*Banka personeli, Bankanın memurları ile Banknot Matbaası işçilerinden terekküp eder.*

(Banka memuru) deyimi, Banka hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerde, devamlı vazife görmek üzere atanan kişileri ifade eder.

Banka memurlarının kurduğu ve kuracağı sendikalar hakkında 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanunu hükümleri uygulanır. 15/7/1963 tarih ve 275 sayılı Kanunun 20 nci maddesindeki yasak, banka hizmetlerinde de uygulanır.

Banka personeli, bu kanun ile Banka Meclisince düzenlenecek statü hükümlerine tabidir.

Banka Meclisi kararı ile sözleşmeli olarak yerli ve yabancı uzman çalıştırılabilir."

"Personelin emekliliği" başlıklı 34 üncü maddesinde (1 inci fıkra): "*İşçiler hariç olmak üzere Banka mensupları ile Banka Meclisi üyeleri hakkında, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi hükümleri uygulanır.*"

hükümleri yer almaktadır .

Kanunun Banka Meclisine verdiği yetki kapsamında Banka Meclisince onaylanarak yürürlüğe giren Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Çalışanları Atama İlkelerinin;

"Atamaya yetkili organlar" başlıklı 5 inci maddesinde; "*(1) Yönetici kademelerine yapılacak atamalar, Müdür Yardımcıları hariç olmak üzere, Yönetim Komitesinin teklifiyle Banka Meclisince; bunların dışında kalan atamalar Yönetim Komitesince yapılır.*",

hükümleri yer almaktadır.

1211 sayılı Kanun'un mezkûr hükümleri ile beraber 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 237. maddesinde de (1 inci fıkra d bendi): "*1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu hükümleri saklıdır.*" düzenlemesi yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat düzenlemeleri kapsamında Banka personelinin hukuki statüleri ve tüm özlük hakları bakımından 1211 sayılı Kanun'a tabi olduğu açıkça görülmektedir.

1211 sayılı Kanun'a göre personelin 3 farklı şekilde istihdam edilebileceği görülmektedir.

Memurlar

- Özlük hakları bakımından Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu uyarınca Banka Meclisi tarafından belirlenecek statü hükümlerine tabidirler.
- 657 sayılı Kanuna tabi değildirler.
- Emeklilik bakımından 5510 sayılı Kanun'un 4/c hükmüne tabidirler.

Sözleşmeli Personel

- Özlük hakları bakımında memurlarla aynı hükümlere tabidirler.
- Emeklilik bakımından 5510 sayılı Kanun'un 4/a hükmüne tabidirler.

İşçiler

- Kanunda sadece Banknot Matbaasında çalışacaklar için öngörülmüş bir statüdür.
- Halihazırda Bankada bu statüde çalışan kimse bulunmamaktadır.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Yukarıda Merkez Bankası'nın hukuki statüsü ile personelinin tabi olduğu Kanun hükümleri ve istihdam biçimleri de açıklandıktan sonra Bankanın özel hukuk tüzel kişisi mi yoksa kamu tüzel kişiliğini haiz bir kamu kurumu mu olduğu konusunda bir değerlendirme yapmak gerekmektedir.

Bu kapsamda, Bankanın özel hukuk tüzel kişiliğini ön plana çıkaran özellikleri ile kamu tüzel kişiliğini ön plana çıkaran özellikleri, keza söz konusu özellikler ile ters düşen yönleri de detaylıca açıklanmıştı.

Genel kabul gören ve benim de ka-

tıldığım görüşe göre Merkez Bankası her ne kadar anonim şirket olarak örgütlenmiş ve Kanunda hüküm bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerinin geçerli olacağı belirtilmiş olsa da Banka'nın sürdürmekte olduğu kamu hizmeti ve sahip olduğu kamusal ayrıcalıklar sebebiyle kendine özgü özellikleri olan özel yapıda bir kamu kurumu olduğu kabul edilmektedir. Nitekim söz konusu hususa ilişkin olarak T.C. Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'nun 15.06.2006 tarih ve E.2005/1846-K.2006/746 sayılı Kararında;

"*(...) temel amacı fiyat istikrarını sağlamak olan, ülkenin para politikasının belirlenmesinde ve uygulanmasında tek yetkili ve sorumlu bulunan, banknot ihracı imtiyazına tek elden sahip olan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, anonim şirket olarak kurulmuş ve 1211 sayılı Kanunda açıklık bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tabi kılınmış olup, kuruluş amacı, görev ve yetkileri açısından; Bankanın kamusal görev ve yetkilerle donatıldığı, kamu hizmeti yerine getirdiği, hisselerinin çoğunluğunun Hazineye ait bulunduğu, milli bütçe içinde yer aldığı, Banka Esas Mukavelesinin Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe girdiği, Başkan (Güvernör)'ın Bakanlar Kurulu Kararıyla, Başkan Yardımcılarının müşterek kararname ile atandığı, Banknot Matbası işçileri hariç Banka mensupları hakkında 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu hükümlerinin uygulandığı ve bunların kamu personeli olduğu gibi hususlar gözönüne alındığında,* ***Bankanın kamu kurumu, personelinin de kamu personeli olduğunda kuşku olmayıp*** *esasen Danıştay Beşinci Daire kararında da bu husus açıklıkla vurgulanmıştır.*

Bununla beraber Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının; Başkan ve Başkan yardımcılarının 5 yıllık süreyle atanmaları ve yasak faaliyetlerin gerçekleşmesi ve verilen görevlerin devamlı surette ifasını imkansız kılacak durumlar ortaya çıkması dışında bu süre içinde görevden alınamaması, böylece görev süresince görevden alınmaya karşı yasal güvence sağlanması; Bankanın bütçesinin oluşturulması ya da kârının dağıtılmasının belirlenmesi konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmeyerek, bütçe açısından yasayla güvence altına alınıp korunması; banknot ihracı konusunda tekel olup, para basımını Hükümetin isteğine göre ayarlamaması, piyasaya para arzının miktarını belirlemek konusunda tek yetkili olması; Bankanın tek ve temel hedefi olan fiyat istikrarını sağlamak için uygulayacağı para politikasını ve kullanacağı para politikası araçlarını doğrudan kendisinin belirlemesi, fiyat istikrarı hedefi için para politikası araçlarını Hükümetin onayına gerek duymadan serbestçe kullanabilmesi; 1211 sayılı Kanunla ve mevzuatla kendisine verilen yetki ve görevlerle ilgili olarak düzenlemeler yapmaya ve bunları uygulamaya, bu düzenlemelere tabi kurum ve kuruluşlar nezdinde bunlara uygun hareket edilip edilmediğini denetlemeye görevli ve yetkili olması; 1211 sayılı Kanunun 4. maddesinde de ifade edildiği üzere ***Bankanın bu Kanun ile kendine verilen görev ve yetkileri, kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak yerine getirmesi ve kullanması gibi özellikleri dikkate alındığında, Bankanın merkezi idareden bağımsız ve özerk, kendine özgü bir kamu kurumu olduğu sonucuna varılmaktadır.***"

değerlendirmesine yer verilerek Türkiye Cuhmuriyet Merkez Bankası'nın ve Banka personelinin kendine özgü (sui generis) statüsüne değinilmiş ve Bankanın kendine özgür bir kamu kurumu olduğu vurgulanmıştır.[9]

Sonuç olarak, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın, temel olarak ülkemizde para ve kur politikalarının yönetilmesinden sorumlu, Kanunla kendisine tanınan yetkiler doğrultusunda ülke ekonomisi açısından önemli kararlar alan stratejik önemi haiz bulunan tamamen kendine özgü (sui/generis) bir kamu kurumu olduğu değerlendirilmektedir. ■

DİPNOTLAR

1 M. Şerif Uygun, "Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın Türk Devlet Teşkilatındaki Yeri ve Avrupa Merkez Bankası ile Karşılaştırılması" (yayınlanmamış doktora tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2008, s.12

2 https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Tarihce/Tarihcemiz/

3 Öztin Akgüç, Merkez Bankacılığı, Arayış Yayınları, İstanbul, 2020, s.599

4 Akgüç, s.607

5 Akgüç, s.621

6 Gökhan Oruç Önalan, Merkez Bankacılığı, Cinius Yayınları, İstanbul, 2019, s.8

7 Uygun, s.91

8 Gerçekten de 1211 sayılı Kanunla kendiliğinden sona erme gibi bir düzenlemeye yer verilmemiş; Bankanın tasfiyesi hakkında karar verme yetkisi Genel Kurula, tasfiye kararının onaylanması ise Cumhurbaşkanına bırakılmıştır. (Bkz. 1211 sayılı Kanun m.15-16)

9 Aynı yönde bir başka karar için bkz. Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'nun 10 Mart 2005 tarih, E.2005/74, K.2005/68 sayılı Kararı.

KAYNAKÇA

Akgüç, Öztin: Merkez Bankacılığı, Arayış Yayınları, İstanbul, 2020

Önalan, Gökhan Oruç: Merkez Bankacılığı, Cinius Yayınları, İstanbul, 2019

Uygun, Şerif: "Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın Türk Devlet Teşkilatındaki Yeri ve Avrupa Merkez Bankası ile Karşılaştırılması" (yayınlanmamış doktora tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2008

İnternet Kaynakları

1. www.tcmb.gov.tr

2. www.mevzuat.gov.tr

3. www.kazanci.com.tr

Bölge Adliye Mahkemesi Başkanlar Kurulu Yapısının AYM, AİHM ve Yargıtay Kararlarıyla İncelenmesi, Karşılaştırılması

Bülent **CANSU**
Cumhuriyet Savcısı
Sakarya Bölge Adliye Mah.

Yargıtayın içtihat mahkemesi olma niteliğinin korunabilmesi, yargılamanın güvenli ve hızla sonuçlandırılabilmesi bakımından istinaf kanun yolu incelemesini yapmak üzere, 26/09/2004 tarihli 5235 sayılı Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun (5235 sayılı Kanun) ile bölge adliye mahkemeleri (BAM) kurulmuş, 20/07/2016 tarihinde ise faaliyete başlamıştır.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (5271 sayılı Kanun) m.272'de istinaf kanun yoluna, m.286'da ise temyiz kanun yoluna başvurulabilecek kararlar gösterilmiştir. İstinaf mahkemelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı 5271 sayılı Kanun m.308/A'daki BAM Cumhuriyet Başsavcılığının gidebildiği, olağanüstü yasa yolu olarak, itiraz yolu düzenlenmiştir. Aynı Kanun m.308'deki Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraz hakkına benzer olarak düzenlenen bu yol, olası önemli hukuka aykırılıkların mahkeme kararlarının kesinleşmesinden sonra da giderilebilmesi için öngörülmüştür.

5271 sayılı Kanun m.308/A'da bulunan olağanüstü yasa yolu hakkında karar vermeye yetkili mercii olarak BAM Başkanlar Kurulunun yapısı ve görevleri, 5235 sayılı Kanun m.26, 28 ve 35'te düzenlenmiştir.

5271 sayılı Kanun m.308/A'ya göre BAM ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı, kararı etkileyecek

nitelikte esaslı bir hatanın bulunması halinde, bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığı, re'sen veya istem üzerine itiraz edebilir. Sanığın lehine itirazda süre aranmaz; aleyhine itirazda ise kararların Cumhuriyet başsavcılığına verildiği tarihten itibaren otuz günlük süre içerisinde itiraz mümkündür. İtiraz, kararı veren daireye yapılır. İtiraz, sanık veya müdafiine daire tarafından tebliğ edilir. İlgililer, tebliğden itibaren yedi gün içinde yazılı olarak cevap verebilir. Daire, mümkün olan en kısa sürede itirazı inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir; yerinde görmezse dosyayı itirazı incelemek üzere ceza daireleri başkanlar kuruluna gönderir. Kurula gönderilen itiraz hakkında, kararına itiraz edilen dairenin başkanı veya görevlendireceği üye tarafından kurula sunulmak üzere bir rapor hazırlanır. Kurulun verdiği kararlar kesindir. Dörtten fazla ceza dairesi olan bölge adliye mahkemelerinde Hâkimler ve Savcılar Kurulu (HSK), hangi daire başkanlarının başkanlar kurulunda görev yapacağını belirler. Başkanlar kurulu BAM başkanı ve dört ceza dairesi başkanı olmak üzere toplam beş kişiden oluşur. Başkanlar kurulunun bu maddeye ilişkin çalışma usul ve esasları, Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenir.

5271 sayılı Kanun m.308/A'daki yetkiye dayanılarak başkanlar kurulunun çalışma usul ve esaslarına yönelik HSK Genel Kurulu tarafından 12/12/2019 tarihli, 410 sayılı karar alınmıştır. Bu karara göre,

1- BAM ceza daireleri başkanlar kurulu, BAM başkanının başkanlığında, 1 asıl üyesi kararına itiraz edilen dairenin başkanı, 3 asıl ve 2 yedek üyesi ise her adli yıl başlangıcında, HSK Genel Kurulunca belirlenen ceza dairesi başkanlarından oluşur.
2- Kararına itiraz edilen dairenin başkanı veya görevlendireceği üye tarafından başkanlar kuruluna sunulmak üzere bir rapor hazırlanır. Söz konusu rapor ve itiraz edilen karara ilişkin dosya münderecatı, kararına itiraz edilen dairenin başkanı tarafından başkanlar kurulunun bilgisine sunulur.
3- Başkanlar kurulu üye tam sayısı ile toplanır ve salt çoğunlukla karar verir. Başkanlar kurulunda kararına itiraz edilen daire başkanının üye olması, kararlara katılmasına ve oy kullanmasına engel teşkil etmez.

Bu yazımızın da konusunu oluşturan tartışmalı husus, ilk kararı veren, itiraz üzerine de itirazı inceleyip yerinde görmeyerek başkanlar kuruluna gönderme kararı alan ceza dairesi heyetinde bulunan daire başkanının başkanlar kurulunda da bulunarak oy kullanmasının hukuki olup olmadığıdır.

5271 sayılı Kanun m.308/A ve HSK Genel Kurulunun 12/12/2019 tarihli, 410 sayılı kararı ile bir yandan Yargıtay Ceza Genel Kurulunun (CGK) çalışma sisteminden esinlenilerek diğer yandan da farklı düzenlemelerle BAM başkanlar kurulunun

çalışma sisteminin oluşturulduğu görülmektedir. BAM başkanlar kurulunun yapısının oluşturulması sırasında esinlenilen Yargıtay CGK'nun yapısında herhangi bir sorun bulunmazken yapılan farklı düzenlemelerle bir takım hukuki aykırılıklar oluşmasına neden olunmuştur.

2797 sayılı Yargıtay Kanunu m.7, 15/2, Yargıtay İç Yönetmeliği m. 25/5, m.28'e göre Yargıtay CGK'na ceza dairelerinin başkanlarından en az yarısının, her daireden en az bir üyenin ve işi görüşülecek daireden de en fazla üç üyenin katılabileceği, raportörlük görevinin tetkik hâkimi tarafından yapılacağı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının görüşmelerde söz alabileceği, işi görüşülen dairenin başkan veya karşı oyu bulunmayan üyesinin dairenin kararındaki görüşü açıklayacağı, incelenmekte olan kararda muhalefet şerhi bulunan hâkimin toplantıya katılmış olması halinde ona da karşı görüşü açıklaması için söz verileceği, ilk oturumda karar nisabının 2/3 olduğu düzenlenmiştir.

Bu düzenlemelere göre, Yargıtay CGK'na işi görüşülmekte olan dairenin üçü geçmemek üzere en az bir üyesinin katılması zorunlu kılınmıştır. İşi görüşülen dairenin itirazı inceleyen kurulda temsil edilebiliyor olması yönüyle Yargıtay CGK ile BAM başkanlar kurulunun yapısı benzerlik göstermektedir. Ancak Yargıtay CGK'da ilk oylamada üçte iki karar nisabı aranırken BAM başkanlar kurulunda oy çokluğu ile karar verilmesi, CGK'da başsavcılığın temsili mümkün iken başkanlar kurulunda bunun mümkün olmaması, CGK'da raportörlük görevinin tetkik hâkimi tarafından yapılmasına karşın BAM başkanlar kurulunda raportörlük görevinin incelenmekte olan kararda imzası bulunan daire başkanı tarafından yapılıyor olması, CGK'da işi görüşülen dairedeki muhalif görüşe söz hakkı veriliyor iken bunun başkanlar kurulunda olanaklı olmaması ve en önemlisi de CGK'da işi görüşülen dairenin başkan ve üyelerinin oluşturabileceği en yüksek katılıma nazaran toplam katılımcı sayısının çok fazla olması nedeniyle karara etki etme olanaklarının düşük olması, buna karşın BAM başkanlar kurulunda işi görüşülen dairenin başkanın başkanlar kurulunun 1/5'ini meydana getirmesi, özellikle de BAM başkanlar kurulunda karara muhalefet eden iki daire başkanının olması halinde işi görüşülen daire başkanının oyunun karar üzerindeki belirleyici etkisinin daha da artması yönleriyle CGK'nun yapısı ile başkanlar kurulunun yapısı birbirinden önemli farklılıklar göstermektedir.

Temyiz mahkemesi dairesinin başkan veya üyelerinin kendi dairelerinin kararının incelendiği durumlarda genel kurul toplantılarına katılmalarının hukukiliği meselesi Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde, Danıştay dava dairesi ve İdari Dava Daireleri Kurulunun (İDDK) yapısı üzerinden tartışma konusu olmuştur.

Anayasa Mahkemesinin 06/07/2017 tarihli 2014/17141 Başvuru numaralı doyasına konu olayda, idare mahkemesinin ilk kararında direnmesi üzerine dosya nihai karar için Danıştay İDDK'ne gelmiştir. İDDK, otuz üç üye ile toplanmış, üyelerin yirmi dördü bozma yönünde oy kullanmış, İDDK'nu yöneten başkanvekili ile dokuz üye ise idare mahkemesi kararının onanması yönünde oy kullanmıştır. İşi görüşülen Danıştay dairesinin İDDK'na katılan üç üyesi de ilk kararlarında olduğu gibi bozma yönünde oy kullanmışlardır. Başvurucu, tarafsız mahkeme-

de yargılanma talebinin değerlendirmediğini ileri sürmüştür. Anayasa Mahkemesine göre ilke olarak gerek kanun yolu incelemesinin etkililiğinin sağlanması gerekse kanun yolu incelemesinin objektif tarafsızlık esaslarına uygun yapılmadığı izleniminin oluşmaması için ilk derecede kararı veren hâkimin dosyanın kanun yolu incelemesinde bulunmaması gerekir. Bununla birlikte bu hususa uyulmaması tek başına kanun yolu incelemesinin etkisiz ve tarafsız olduğu sonucuna götürmez. Her olayın kendi koşulları içinde değerlendirilmesi gerekir. Bir başka ifadeyle özellikle hukuk ve idari yargılamalarda bir hâkimin yargılamanın önceki aşamalarında görev alması tek başına tarafsızlığa aykırı olmaz. Bu çerçevede mahkemenin tarafsızlığının bozulup bozulmadığını değerlendirmek için özellikle kurul hâlinde yargılama yapan mahkemelerde önceki süreçte görev alan hâkimlerin oy sayısı, bu üyelerin kararın verilmesindeki rolleri gibi diğer unsurları da dikkate almak gerekir. Somut olayda, İDDK otuz üç üyenin katılımı ile oluşmuş, bu otuz üç üye içerisindeki işi görüşülen Danıştay Dairesinin üye sayısı üçtür. Söz konusu üç üye İDDK'na başkanlık etme veya dosyayı heyete sunma gibi görevler almamışlardır. Bu çerçevede daha önce Danıştay Dairesinde temyiz aşamasında görev almış üyelerin İDDK'daki toplam üyeye nazaran sayısı ve bu üyelerin kararın verilmesindeki rolleri birlikte değerlendirildiğinde, Danıştay Dairesinde temyiz aşamasında görev almış üç üyenin ısrar kararını inceleyen İDDK'daki otuz üç üye arasında yer almasının tek başına tarafsızlığa aykırı olmayacağına karar verilmiştir.

AİHM'nin Fazlı Aslaner davasında da benzer bir husus tartışma konusu olmuştur. Bu karara konu olayda yine ilk kararında direnen yerel idare mahkemesi kararının Danıştay İDDK'na gelmesi üzerine otuz bir üyeden oluşan İDDK'da işi görüşülen dairenin bozma kararında imzası bulunan üç üyesi de toplantıya katılmıştır. AİHM'in istikrar kazanan uygulamalarına göre, ilk bozma kararında belirli bir tutum almış olan bazı üyelerin sırf genel kurul toplantısına katılmış olmaları, yargılama makamının tarafsızlığının bozulduğunu göstermeye yeterli değildir. Kararların oy çokluğu ile alındığı kurul hâlinde yargılama yapan mahkemelerde daha önceki kararlarda imzası bulunan hâkimlerin sayısı düşük ise şikâyetler reddedilmektedir. AİHM, bu tür durumlarda kurula katılan ilk kararda imzası bulunan hâkimlerin sayısına, sergiledikleri tutum ve kararın verilmesindeki rollerini dikkate alarak değerlendirme yapmaktadır. Örneğin, kurula katılan ilk kararda imzası bulunan hâkimlerin yüksek sayıda olması, bu hâkimler tarafından başkanlık veya raportörlük görevlerinin kurulda ifa edilmiş olması tarafsız bir mahkemede yargılanma hakkının ihlali olarak değerlendirilmektedir. AİHM, Fazlı Aslaner davasında istikrar kazanan bu uygulamalarını işaret etmekle birlikte daha önceden aramadığı bir hususu yeni bir şart olarak içtihatlarına eklemiştir. AİHM bu kararında, ilgili hâkimlerin kurula katılmalarının mutlak gerekli kılan önemli bir gerekçenin bulunup bulunmadığının da nesnel tarafsızlığın belirlenmesinde bir ölçüt olduğunu vurgulamıştır. Somut olaya ilişkin olarak AİHM, ilgili hâkimlerin sayıca fazla olması kriterine dayanmamış, ancak Danıştay Dairesi üyelerinin İDDK toplantısında oy hakkına sahip olarak yer almalarını zorunlu hâle getirecek ciddi hiçbir gerekçenin bulunmaması ve daha önceki bozma kararında imzası bulu-

nan bir üyenin Danıştay Başkanvekili sıfatıyla İDDK toplantısında başkanlık görevini icra ederek görüşmeler sırasındaki tartışmaları yönetmesi nedenleriyle AİHS m.6'daki adil yargılanma hakkının unsuru olan tarafsızlık ilkesinin ihlal edildiğine hükmetmiştir.

AİHM, Diennet / Fransa davasında ilk derece mahkemesinde karar aşamasında görev almış bulunan hâkimlerden üçünün kanun yolu incelemesindeki yedi kişiden oluşan heyette bulunmasını nesnel tarafsızlık ilkesinin ihlali olarak görmüştür.

Yukarıda gösterilen Anayasa Mahkemesi kararı ve AİHM'nin emsal kararlarına göre, ilk bozma kararında imzası bulunan bir hâkimin daha sonra genel kuruldaki görüşmelere katılmış olması tek başına tarafsızlığın ihlali anlamına gelmemektedir. Ancak;

1- Genel kuruldaki hâkimlerin sayılarına oranla ilk kararda imzası bulunan hâkimlerin sayısının çok olması,
2- İlk kararda imzası bulunan hâkimlerden birisinin genel kurul toplantısına başkanlık etmesi veya genel kurulda raportörlük yapması,
3- İlk kararda imzası bulunan hâkimlerin oy hakkına sahip olarak genel kurulda yer almalarını zorunlu hâle getirecek ciddi hiçbir gerekçenin bulunmaması

Sebeplerinin nesnel tarafsızlığın bozulmasına neden olduğu AİHM tarafından kabul edilmektedir.

Bu kriterlere göre Yargıtay CGK'nun yapısı incelenecek olursa;

1- Yargıtay CGK'nun sayısal yapısı, kararı incelenmekte olan dairenin hâkimlerinin genel kuruldaki toplam sayı içerisindeki azlığı nedeniyle tarafsızlık ilkesine uygun düşmektedir.
2- Yargıtay İç Yönetmeliği m.25'e göre, raportörlük görevi tetkik hâkimi tarafından yapılır. İşi görüşülen dairenin başkan veya üyesi yalnızca kendi dairesinin görüşünü anlatır, raportörlük görevi yapmaz. Yargıtay CGK'na Yargıtay Birinci Başkanı, onun yokluğunda Birinci Başkan Vekili, onun da yokluğunda toplantıya katılan daire başkanlarından en kıdemlisi yapar. Bu nedenle Yargıtay Birinci Başkanı, Birinci Başkan Vekili yoksa ve en kıdemli daire başkanı da değil ise işi görülen dairenin başkanının CGK toplantısına başkanlık etmesi ihtimali çok azdır. Bu halde bile toplantıya katılmayarak başkanlık yapmaktan çekinerek meselenin halli yoluna gidilmesi mümkündür. Dolayısıyla ikinci kriter olan ilk kararda imzası bulunan hâkimlerden birisinin genel kurul toplantısına başkanlık etmesi veya genel kurulda raportörlük yapması durumu, Yargıtay CGK için söz konusu olmamaktadır.

3- 'İlk kararda imzası bulunan hâkimlerin oy hakkına sahip olarak genel kurulda yer almalarını zorunlu hâle getirecek ciddi hiçbir gerekçenin bulunmaması' şeklindeki AİHM'in yalnızca Fazlı Aslaner davasında gündeme getirdiği düşüncesi, istikrar kazanan bir uygulamaya dönüşmedikçe, bu aşamada göz ardı edilebilir bir durumdur. Ancak bu kriterin istikrar kazanması halinde Yargıtay CGK'nun yapısı tarafsızlık ilkesi yönüyle tartışılır hale gelecek, farklı ihlalleri zaten barındıran BAM başkanlar kurulunun yapısı, bu yönüyle de tartışılır olacaktır.

Anayasa Mahkemesi, AİHM içtihatlarına göre (Fazlı Aslaner davasında eklenen yeni kriter hariç) tarafsızlık ilkesini ihlal etmeyen yapıda olduğu anlaşılan Yargıtay CGK'nun mevcut yapısı ve anılan içtihatlar gözetilerek BAM başkanlar kurulunun yapısındaki sorunları ele alalım:

1- BAM başkanlar kurulu, başkan ve dört üyeden, yani toplamda 5 kişiden oluşmaktadır. İşi görüşülen dairenin başkanı doğal üye olarak kurulun beş mensubundan birisidir. Yargıtay CGK ise daire başkanlarından en az yarısının ve her daireden en az bir üyenin katılımıyla oluşmaktadır. Buna göre işi görüşülen dairenin hâkimlerinin Yargıtay CGK'daki oransal varlığı, istinafta işi görüşülen dairenin hâkimlerinin BAM başkanlar kurulundaki oransal varlığından daha azdır. Ayrıca Yargıtay CGK'nun ilk toplantısındaki karar nisabı 2/3 olduğundan karar alınmasında ilgili hâkimlerin etkisi daha da azdır. Bu nedenlerle BAM başkanlar kurulunun sayısal yapısı, tarafsızlık ilkesini zedeler niteliktedir.

2- HSK Genel Kurulu tarafından 12/12/2019 tarihli, 410 sayılı kararı uyarınca kararına itiraz edilen dairenin başkanı veya görevlendireceği üye tarafından başkanlar kuruluna sunulmak üzere bir rapor hazırlanır. Söz konusu rapor ve itiraz edilen karara ilişkin dosya münderecatı, kararına itiraz edilen dairenin başkanı tarafından başkanlar kurulunun bilgisine sunulur. Görüldüğü üzere işi görüşülen dairenin başkanı, başkanlar kurulunda raportörlük yapmaktadır. Bu yönüyle de BAM başkanlar kurulunun yapısı, tarafsızlık ilkesini zedeler niteliktedir.

3- Yargıtay CGK toplantılarında işi görüşülen dairenin görüşünü karşı oyu bulunmayan üye açıklamak durumunda iken BAM başkanlar kurulunda ilgili dairenin başkanı, karşı oyu bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, dosya hakkında raportörlük yapmaktadır.

4- Yargıtay CGK'da, itirazın sahibi Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına itirazı konusunda görüşünü açıklama fırsatı veriliyor iken BAM Cumhuriyet başsavcılığının başkanlar kurulunda görüşünü açıklaması mümkün değildir.

5- Yargıtay CGK'da itiraza konu kararda muhalefet şerhi bulunan hâkimin görüşünü açıklamasına izin verilmekte iken BAM başkanlar kurulunda bu husus mümkün değildir.

Bu gerekçelerle, Anayasa Mahkemesi ve AİHM içtihatlarına aykırı oluşumu bulunan BAM başkanlar kurulunun yapısındaki sorunların giderilmesi, yapısının Yargıtay CGK ile uyumlu hale getirilmesi için yasal düzenleme yapılması ve HSK Genel Kurulunun 12/12/2019 tarihli, 410 sayılı kararında değişikliğe gidilmesi gerekmektedir. ■

Tabuttaki Yolcu

Mustafa Cevad **TELLİ**
Cumhuriyet Savcısı
İstanbul Anadolu Adliyesi

Soğuk bir şubat sabahı, etraf kar yığınlarıyla dolu, şehirde sokaklar buzla kaplı, buz öyle bir hale gelmişti ki, sanki doğal kaldırım gibi, doğal yol gibi, kirli bir taş parçası gibi şehrin sokaklarını asfalt gibi kaplamıştı. Sıcaklık –5 derece civarında, nefes alıp verirken ağızdan ve burundan çıkan buhar adeta havada donuyormuş hissi veriyordu.

Salim, yatağındaki sıcaklığı bırakıp yorganın dışına çıkmak istemiyordu. 32 yaşındaydı, yaşlı bir annesi vardı. Babası erken öldüğü için, imkân bulup evlenememişti. Annesi yanına gelerek; "kalk artık oğlum geç oldu, günü öldürme!" diyerek Salim'e söyleniyordu.

Salim, istemeye istemeye yataktan kalktı. Elini yüzünü yıkadıktan sonra giyindi ve annesine veda ederek evden çıktı. Küçük bir kamyoneti vardı. Bununla eşya taşıyarak geçimini sağlıyordu. Kamyonetin başına geldiğinde, aracın her yerinin karla kaplı olduğunu gördü. Kasa kısmının üstü brandayla örtülü olduğu için kasanın içine kar gelmemişti. Salim karları temizledikten sonra, aracı birkaç kez kontağa basarak çalıştırabildi. Kamyoneti hareket ettirerek nakliyecilerin takıldığı kahvehaneye doğru yola çıktı.

Ali, Salim'in çocukluk arkadaşı aynı zamanda, taşıma işinde yardım ederek hayatını kazanan birisiydi. Sabah erkenden kahvehaneye gelmiş çay içiyor ve simit yiyordu. Salim'in kahvehaneye girdiğini görünce, bağırarak yanına çağırdı. Salim, Ali'ye selam vererek masaya oturdu, çay söyledi. Ali, simidin bir kısmını Salim'e verdi. Birlikte simit yiyorlar, çay içiyorlar ve sohbet ediyorlardı. Henüz kahvede Salim ve Ali'den başka kimse yoktu. Kahvenin kapısı açıldı ve dışarıdan içeriye 40 yaşlarında bir adam girdi. Selam verdi. Çaycının yanına gitti. Bir şeyler konuştular. Çaycı, Salim ile Ali'nin oturduğu masaya gelerek, Salim'e, nakliye işi çıktığını söyledi. İçeriye giren adamı masaya çağırarak Salim'le tanıştırdı. Masaya oturan adam kendisini İsmail olarak tanıttı. Bayat'a cenaze

götürme işi olduğunu, kaça götüreceğini sordu. Bu teklif Salim'in hiç hoşuna gitmemişti. Biraz düşüneyim diyerek vakit kazanmaya çalıştı. İçinden, 'bu kış günü başka iş gelmez!' diye düşünüp teklifi kabul etti. Fiyatta da anlaştıktan sonra İsmail, cenazenin ikindi namazına yetişmesi gerektiğini söyleyerek, Salim ve Ali ile birlikte, Salim'in kamyonetine binerek cenazenin bulunduğu eve gittiler.

Eve girdiklerinde, evdekilerin, üzgün ve kederli olduklarını gördüler. Salim, İsmail'e "neden cenazeyi şehre gömmüyorlar?" diye sorduğunda, İsmail, ölenin köyüne gömülmeyi vasiyet ettiğini söyledi. Ayrıca kendisinin ölenin komşuları olduğunu, Allah rızası için yardım ettiğini ekledi.

Cenaze, bir battaniyeye sarıldı ve tabutun içine koyuldu, hoca, tabutun kapağını kapatırken, Salim'e, gelirken boş tabutu ve battaniyeyi caminin ortak malı olduğundan geri getirmelerini söyledi. Salim'de, hocayı kafa sallayarak onayladı.

Cenaze kamyonetin kasasının sağ tarafına yerleştirildi. Salim, Ali'ye, "Sen de gel, orada bana yardım edersin." deyince, Ali'de herhangi bir işi olmadığından, teklifi kabul etti. Kamyonetle birlikte öğle saatlerinde yola çıktılar. Araçta Salim, Ali ve İsmail birlikte şoför mahallinde sıkışarak oturuyorlardı. Aracı Salim kullanıyordu.

Şehirlerarası yoldan bir süre gittikten sonra, köy yoluna girdiler. Yaklaşık üç saatlik yolculuktan sonra, ikindi vaktine yakın, köye geldiler.

Köylüler cenazeyi kamyonetten indirirken çıkan arbedede, tabut düşer gibi olunca, Salim'in, tabutu ve battaniyeyi geri götüreceği aklına geldi. Köylülere tabutu dikkatli indirmelerini söyledi. Köylüler cenazeyi, dini vecibeleri yerine getirmek üzere camiye götürdüler. Cenaze kefenlendikten sonra, Salim boş tabutu ve battaniyeyi kamyonetin arkasına koydu.

Salim, Ali ve İsmail birlikte cenaze namazını kıldıktan sonra Salim nakliye ücretini, İsmail'den aldı. İsmail Salim'e, dönerken kendisini de bırakmalarını söyleyince, Salim, teklifi kabul etti ve birlikte geri dönüş yoluna çıktılar.

Hava karamaya başlamıştı ve çok soğuktu. İsmail, Allah dışarıda kalana yardım etsin hava çok soğuk dedi...

Salim, kamyoneti çok dikkatli ve temkinli kullanıyordu. Yol zaman zaman buzlanma yapmıştı.

Bu sırada yol kenarında bir adam kamyonete el sallıyordu. Salim aracı durdurdu. Adama, "hayırdır hemşerim!" deyince, adam da Salim'e, "abi yolda kaldım, hava çok soğuk şehre gideceğim, beni de alır mısınız?" dedi. Salim de, sevap olur düşüncesiyle, adama "tamam, önde yer yok, arkaya atla" dedi. Adam da minnettar bir şekilde, "sağol abi" diyerek kamyonetin kasasına atladı.

Aracın kasasının arka kısmı açık olduğu için, bir süre sonra adam üşümeye başladı, kasada duran tabut ve battaniyeyi gördü. Önce irkildi, tedirgin bir şekilde tabutun yanına gitti, üşümesi dayanılmaz hale gelmişti. Tabutun içindeki battaniyeyi alarak üzerine sardı. Ancak rüzgâr çok soğuk esiyordu, adam soğuğun etkisiyle donmamak için, tabutun içine girdi. Tabutun içinde battaniyeye sarılı vaziyette tabutun kapağını da üzerine kapatmaya çalıştı. Bu şekilde tabutun içinde ya-

tarken ısındığını hissetti ve uykuya daldı.

Salim gece karanlığında, yanında Ali ve İsmail ile birlikte kamyonette seyir halindeyken birbirleri ile sohbet ediyorlardı. Birden karanlıkta bir şahsın daha kamyonete durması için el salladığını gördüler. Salim 'sevap olur' düşüncesi ile durdu. El sallayan şahıs yolda kaldığını, kendisini şehre götürmelerini söyleyince Salim, kasadaki diğer aldıkları şahsı unutarak, adama "kasaya atla burada yer yok" dedi. Adam da minnettarlıkla kamyonetin kasasına bindi ve araç hareket etti.

Kamyonetin kasasına atlayan adam, hava karanlık olması nedeniyle araçta ilk zamanlar bir tabut olduğunu fark etmedi. Ancak yol ışıklarının araç kasasını zaman zaman aydınlatması nedeniyle, birden aracın kasasında bir tabut olduğunu fark etti. İçine bir korku düştü. Tabutun kapağının kapalı olması nedeniyle tabutun içinde bir ölü olduğunu düşündü, bu sırada tabutun içinde yatmakta olan diğer şahıs, uykusundan uyanmıştı. Tabutun kapağını hafifçe kaldırınca diğer adam korkuyla kamyonetin kasasının arka kısmına doğru hareketlendi, tabutun kapağı yükselip alçalmaya başladığında ise nara ile karışık bir bağırtıyla, kamyonun kasasından yola atladı. Yola düştüğünde birkaç takla attı, toparlanacaktı ki, arkadan gelen otobüs şahsa hızla çarparak altına alıp ezdi.

Otobüs şoförü hızla frene basarak durdu, öndeki kamyonette ise, arkadan gelen otobüsün dengesiz hareketlerini görünce, aracı kullanan Salim'de frene basarak kamyoneti durdurdu. Kamyonetten indiler, yolun gerisine doğru yürüyerek olay yerine vardıklarında otobüsün de gerisinde kamyonetin kasasına binen ikinci şahsın parçalanmış cesedi ile karşılaştılar. Bu sırada otobüs şoförü ve yolcularda otobüsten inmişlerdi. Ortalık mahşer yeri gibiydi.

Salim bir anda olay yerinde yerde yatan şahsın kim olduğunu anlayamadı, bu sırada olay yerindeki şahıslar jandarmaya haber vermişlerdi. Jandarma olay yerine geldiğinde otobüs şoförünü sorguya çekmeye başladı. Otobüs şoförü, ölen şahsın

öndeki kamyonetten birden yola atladığını, kendisinin de duramayarak bu şahsa çarptığını söyledi. Salim konuşulanları duyunca birden yolda yolcu olarak araca binen şahsı hatırladı, başından aşağıya kaynar sular dökülür gibi oldu. Jandarma etrafa dönerek öndeki kamyonetin şoförünün kim olduğunu sordu, Salim de tereddütlü bir şekilde araç benim ben kullanıyordum dedi. Jandarma Salim'e, "senin kamyonetinin arkasındaki yolcu, yola atlamış, bu şahıs kimdir?" diye sordu. Salim şahsın yolda giderken araca el ettiğini, şehre gitmek istediğini söyleyince ben de "kamyonetin arkasına atla!" dedim.

Jandarma ilerideki Salim'in kamyonetinin yanında gitti, kamyonetin kasasına baktığında kasada bulunan tabutun içindeki battaniyeye sarılı şahsın olduğunu gördü. Jandarma adama, "sen kimsin?" diye sorduğunda adam, "ben de bu araçta yolcuyum." dedi. Salim de onu tasdik ederek, "evet o araca daha önce binmişti." dedi. Daha sonra jandarma, Salim'i otobüs şoförünü ve tabuttan çıkan adamı şüpheli olarak karakola götürdü.

Karakoldaki işlemlerden sonra otobüs şoförü, Salim ve tabutun içinden çıkan adam şüpheli olarak adliyeye sevk edildi.

Bu sırada olay yerindeki ölen şahsın yanına gelen başka bir erkek şahıs, "bu benim babam!" diyerek bağırdı, yanındaki arkadaşı da, "evet babası!" diyerek destekledi.

Bunun üzerine ölen şahsın işlemleri bittikten sonra defnedilmek üzere teslim aldıkları olaydan bir gün sonra ölenin kendi babası olduğunu söyleyen şahıs jandarmaya giderek, babasının eve geldiğini, sağ olduğunu söyledi. Yeniden ölenin mezarına gidilerek mezarı açılıp, fotoğrafları çektirilip savcılık tarafından alındı. Olaydan iki gün sonra birkaç kişilik bir grup ölen şahsın kendi babaları olduğunu iddia ederek cesedi mezarlıktan almak istediklerini söylediler. Cesede ait resimler gösterildi, şahıslar cesedin kendi babaları olduğunu söyleyince cesedi mezarlıktan almalarına izin verildi.

Talihsiz bir olay ve talihsiz bir ölüm. ■

Kasten Öldürmenin İhmali Davranışla İşlenmesi

Doç. Dr. Cengiz **APAYDIN**
Cumhuriyet Savcısı
İstanbul Anadolu Adliyesi

İhmali davranışla kasten öldürme suçu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun özel hükümler kitabında, kişilere karşı suçlara ilişkin ikinci kısmının hayata karşı suçlar başlıklı birinci bölümünde 83. maddede düzenlenmiştir.[1] Kasten öldürme suçunu gerçekleştirmeye yönelik hareket icrai olabileceği gibi, ihmali de olabilir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 83. maddesinde, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda mevcut olmayan" kasten öldürme suçunun ihmali davranışla işlenmesi "hali düzenlenmiştir. Kanun koyucu 5237 sayılı Türk Ceza

Kanunu'nun 83. maddesine ayrı bir hüküm koymak suretiyle aslında icrai davranışla işlenen "kasten öldürme" suçunun ihmali davranışla da işlenebileceğini kabul etmektedir.

İhmal suretiyle icra suçlarında, failin neticeye neden olan pozitif bir hareketinden söz etmek mümkün değildir. Ancak fail sözü geçen ölüm neticesinin meydana gelmesini istediğinden hareketsiz kalmakta ve kanunda öngörülmüş olan bu neticeler fail sayesinde meydana gelmektedir. Burada neticeden sorumluluğun nedenini müdahale eksikliğinde aramak gerekir. Failin hareket etme yükümlülüğüne uymaması kanunun suç olarak düzenlediği neticenin meydana gelmesine etken olmaktadır. Böylece, sonucu önleme yükümlülüğü bulunan ihmali suçlarda, hem icra hem de ihmal kusurunun mevcut olduğu söylenebilir.[2]

Kanun koyucu ölüm neticesine yol açan ihmali davranışın icrai bir davranışa eşdeğer kabul edilebilmesi için bazı şartlar aramış, bunlar olamadığı takdirde ihmal suretiyle icra suçunun oluşmayacağını ifade etmiştir. Burada kanun koyucunun aradığı şartlar belli bir icrai davranışta bulunmak hususunda yasal düzenlemelerden veya sözleşmeden kaynaklanan bir yükümlülük olması ve hareket ile netice arasında illiyet bağının bulunması olarak gösterilmiştir.

İhmali davranışla işlenen kasten insan öldürme suçu, temel unsurları bakımından kasten insan öldürme suçuyla aynı özelliklere sahip olmakla birlikte, hareket ve fail açısından farklılık göstermektedir. Kasten insan öldürme suçunun faili herkes olabildiği halde, ihmali davranışla kasten insan öldürme suçunun faili, sadece yükümlü olduğu belli bir icrai davranışı gerçekleştirmeyen kişi olabilir. Olumlu (icrai) hareketle işlenebilecek bir suça, olumsuz (ihmali) hareketle sebebiyet verilmesi söz konusudur. İhmalin, suçun oluşmasına sebebiyet vermesi, sonucu önleme yükümlülüğü bulunduğu halde, buna uyulmamasına bağlıdır.[3]

Dönmezer/Erman'a göre, "ihmal suretiyle icra suçlarının bazı şekillerinde, sebepler serisinin üçüncü ki-

şinin hareketi veya tabiat kuvvetleri tarafından başlatılması durumunda nedensellik bağının varlığını kabul etmek. Bir başka ifadeyle, sebepler serisine müdahale etmeyerek neticenin meydana gelmesine engel olmayan kişiyi bu sonuçtan sorumlu tutmak için iki şartın gerçekleşmesi gerekmektedir. Birinci şart, failin harekete geçmesi ve sonuca engel olabilmesi bakımından hukuki bir yükümlülüğünün varlığı ve ikinci şart da bu yükümlülüğün yerine getirilebilmesinin mümkün olması yani ortada hukuka aykırılığı kaldıran bir durumun ve bu kapsamda failin hareketsiz kalmasını haklı gösteren bir halin bulunmaması olarak gösterilmiştir. Hukuki yükümlülük, kanun, sözleşme veya örf ve adetten de doğabilir. Failde bu hukuki yükümlülüğü yerine getirebilmek imkânının bulunması yani fedakârlık yapmasının mümkün olabilmesi gerekir. Aksi halde yapılabilecek herhangi bir hareketin neticenin meydana gelmesine engel olamayacağı durumda, illiyet bağı kesileceğinden failin ceza sorumluluğu da söz konusu olmayacaktır.[4]

Ancak somut olayda neticeyi önlemeye yönelik icrai davranışta bulunma hususunda imkân ve iktidara sahip olmasına rağmen, kişi bu yükümlülüğe aykırı hareket etmiş ve netice gerçekleşmiş ise, bu gibi durumlarda kişi somut olayda söz konusu yükümlülüğe uygun davranışta bulunsaydı dahi bu netice gerçekleşecekti şeklinde bir mantıktan hareketle sorumluluktan kurtulamaz.[5]

Garantörlüğün belirlenmesi konusunda genel geçer bir kural olmamakla beraber, garantörlük gruplarını bir sisteme bağlama çalışmaları daima olmuştur. Ancak garantörlük grupları aşağıda sayılanlarla sınırlı kalmadığı gibi, her zaman bu gruplardaki garantörlüğün bir başka garantörlük durumu ile aynı anda bulunabileceği de gözden kaçırılmamalıdır. Örneğin, hayati tehlikeye soktuğu çocuğunu kurtarmayan baba bakımından da çifte garantörlükten söz edilir (doğal bağlılık ve ön gelen tehlikeli eylemden kaynaklanan garantörlük).[6]

Neticeyi önleme yükümlülüğü, bazı durumlarda koruma ve gözetim yükümlülüğüne dayanmaktadır. Bu yükümlülüğün kaynağı önce kanundur. Kişilere belli durumlarda belli bir yönde icrai davranışta bulunma konusunda kanunla yükümlülük yüklenmektedir. Örneğin, velayet ilişkisinin gereği olarak ana ve babanın çocukları üzerinde koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi, başlı başına bir haksızlık ifade etmektedir.[7] Türk Medeni Kanunu'nun 185, 322, 324, 327, 339, 346, 368 ve 258. maddelerinde anne ve babaya çocukların vücuduna ve hayatına yönelik tehlikeler karşısında koruma yükümlülüğü yüklenmektedir. Yükümlülük çocuğun reşit olmasıyla sona erer. Anne ve babanın çocuğa karşı garantörlüğü eşit ölçüdedir, birinin diğerine öncelik veya üstünlüğü yoktur. Medeni kanunumuzun 338. maddesinin "eşler ergin olmayan üvey çocuklarına da özen göstermekle yükümlüdür" hükmüyle üvey anne–babanın, üvey çocuklara karşı garantörlüğü de kabul etmiştir. Türk Medeni Kanunu'nun 322 ve 364. maddelerine göre reşit olan

çocukların da anne ve babaya karşı vücut ve yaşama yönelik garantörlük yükümlülüğü bulunmaktadır. Keza, Türk Medeni Kanunu'nun 364. maddesi hükmüne göre, eşler ve kardeşler arasında yakın ve sıkı bir ilişkinin devam etmesi şartına bağlı olarak garantörlük söz konusu olabilir.[8]

Kanundan kaynaklanan yükümlülük, aile temelli ilişkiye dayalı olabileceği gibi, ikame ilişkilere de dayalı olabilir. Örneğin, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nun 9b ve 9k maddelerine göre kurumda görev yapan kimselerin korumak, yardım etmek ve bakmakla yükümlü bulundukları çocuk, özürlü ve yaşlı kimselere karşı sonucu önleme yükümlülükleri mevcuttur. Evlat edinme (TMK 314.m.) ve vesayet durumunda da evlat edinenin evlatlık açısından, vasinin vesayet altına alınan açısından bu tür bir garantörlük yükümlülüğü söz konusudur.[9]

Koruma ve gözetim yükümlülüğünün iradi biçimde üstlenilmesi neticeyi önleme yükümlülüğünün ikinci bir kaynağını oluşturmaktadır. Bir başka ifadeyle, koruma ve gözetim yükümlülüğü bir sözleşme ilişkisinden kaynaklanmaktadır.[10] Örneğin, bir hastanın bakımını üstlenen doktorlar, bir çocuğa bakmayı kabul eden çocuk bakıcısı, korumalar, cankurtaran, itfaiye eri, dağ rehberi bu anlamda sonucu önlemekle yükümlü olan kişilerdir. Sözleşmenin hukuken geçerli olup olmadığı, üstlenmenin açık veya örtülü ücretli veya ücretsiz sürekli veya geçici olması önemli değildir. Sonucu önleme yükümlülüğü, sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüğün fiilen üstlenilmesiyle oluşur.[11]

Üçüncü sonucu önleme yükümlülüğü kategorisini ise, ön gelen tehlikeli fiilden kaynaklanan neticeyi önleme yükümlülüğü oluşturmaktadır. Örneğin, taksirle bir trafik kazasına neden olan kişi, kaza sonucunda yaralanan kişilerin bir an önce tedavi edilmelerini sağlama konusunda bir yükümlülük altına girmektedir. Bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi sonucunda yaralı kişinin ölmesi halinde bu neticeden dolayı kazaya sebebiyet veren kişiyi de sorumlu tutmak gerekir.[12]

Doğrudan kastla insan öldürme ile olası kastla insan öldürme ya da kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi aynı kavramlar değildir. İhmali davranışla insan öldürme suçu doğrudan kastla işlenebilir. Öğretide ihmali davranışla insan öldürme suçunun olası kastla işlenebileceği belirtilmektedir.[13]

İhmali davranışla insan öldürme suçunun olası kastla işlenemez. Çünkü olası kastta fail sonucun gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen sonucun gerçekleşmesini umursamamakta, olursa olsun diyerek fiili işlemektedir. İhmali davranışla insan öldürme suçunda ise, fail yükümlü olduğu hukuki bir yükümlülüğe dayalı belli bir davranışı gerçekleştirmeyerek sonuca yol açmaktadır. Örneğin, bir sağlık kuruluşunda görev yapan doktorun, durumu acil olan bir hastaya müdahale etmemesi

sonucunda hastanın ölmesi halinde, kasten öldürmenin ihmali davranışla işlendiğini kabul etmek gerekir. Nitekim kanun koyucunun 83. madde için gösterdiği gerekçe hatalı olmuştur. Gerekçede olası kast ve taksir karıştırılmış olup, kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi ile ilişkilendirilerek, bu suçun olası kast veya taksirle de işlenebileceği belirtilmiştir. Ancak bu kesinlikle yasadan beklenen amacın gerçekleşmesine aykırılık oluşturmaktadır. Çünkü zaten 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 21. maddesinde olası kast ve 22. maddede taksir (basit taksir ve bilinçli taksir) düzenlenmiş olmasına rağmen yasa koyucunun ayrıca 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 83. maddesinde kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi halinin düzenlenmesi 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda kişinin yükümlü olduğu belli bir icrai davranışı gerçekleştirmemesi nedeniyle meydana gelen ölüm neticesinde failin eylemi taksirle ölüme neden olma suçu olarak belirlenmiştir. Oysa bu suçun müeyyidesinin azlığı nedeniyle cezanın özel önleyici ve genel önleyici fonksiyonları gözetilerek eylemin verdiği zarar ve failin tehlikelilik hali de göz önünde tutularak, sonucu önleme yükümlülüğü bulunan kişinin beklenen davranışı yapmama ya da geciktirme bilinç ve iradesi ile davranması halinde ölüm meydana gelmesi durumunda 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 83. maddesinde kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi hali düzenlenerek ceza adaletin sağlanması amaçlanmıştır. Bu düzenleme sayesinde sonucu önleme yükümlülüğü altında bulunan kişilerin yükümlülüklerine uymaları sağlanmaya çalışılacaktır.[14]

Gerekçede, belli bir yönde icrai davranışta bulunma yükümlülüğü altında bulunan kişi, bu yükümlülüğü gereği olan icrai davranışta bulunmaması sonucunda bir insanın ölebileceğini öngörmüş ise, olası kastla işlenmiş olan öldürme suçunun oluştuğu kabul etmek gerekir denilmektedir. Ancak belli bir icrai davranışta bulunma yükümlülüğü altında bulunan kişi, bu yükümlülüğe aykırı davrandığının bilincinde olduğu halde, bunun sonucunda bir insanın ölebileceğini objektif özen yükümlülüğüne aykırı olarak öngörmemiş ise, taksirle işlenmiş öldürme suçundan dolayı sorumlu tutulacağı belirtilerek, maddenin konuluş amacına aykırılık oluşturan gerekçeler belirtilerek ihmali davranışla öldürme suçunun kişinin kusur derecesine göre, olası kast veya taksir halinin gündeme geleceğinin belirtilmesi karışıklıklara neden olacaktır.[15]

Bu yüzden yasanın konuluş amacı ile çatışan, gerekçe gözetilmeksizin yasanın yorumlanarak uygulanması gerektiğini düşünmekteyiz. Örneğin, eşi ile birlikte havuzda yüzen ve boğulma tehlikesi geçiren eşine iyi bir yüzücü olduğu halde yardım etme olanağına karşın, yardım etmeyen eşin eleminde kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi hali mevcuttur. Bu durumda failin 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 83. maddesi

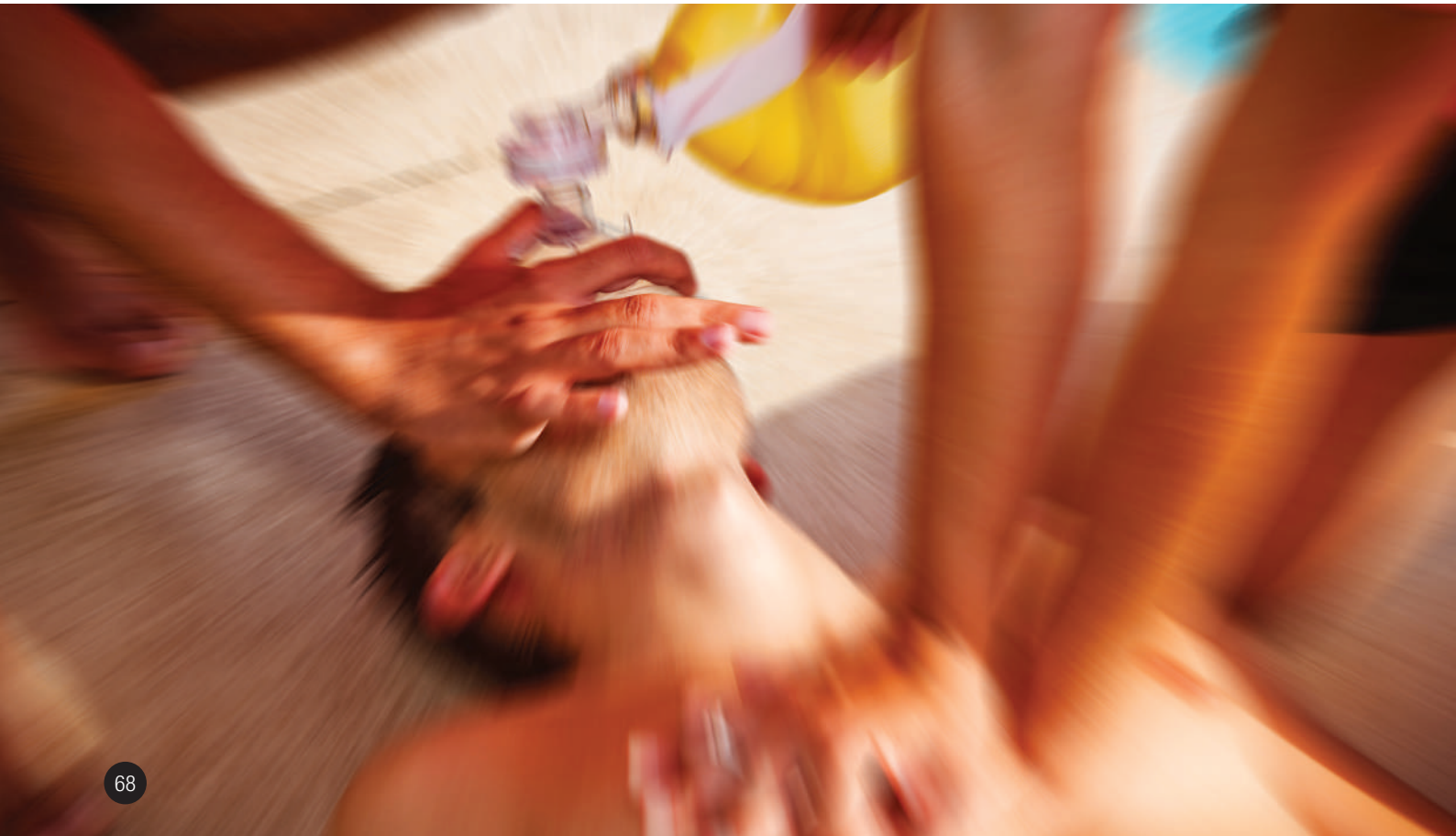

uyarınca sorumlu tutulması gerekir. Ancak boğulmakta olan bir kimseye orada bulunmasına rağmen dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranarak, göremediği cankurtaran simidini atamayan kişinin sorumluluğu ise taksirle ölüme sebebiyet olup, 5237 sayılı TCK'nın 85. maddesi uyarınca sorumlu tutulmalıdır.

Garantörlük durumu tipikliğe dâhil olduğu için bu durumun bilinmemesi, tipiklik unsur yanılgısını oluşturur ve failin kastını ortadan kaldırır (TCK m. 30/1). Buna karşılık garantörlük yükümlülüğü hukuka aykırılık alanına dâhildir ve bu konudaki bilgisizlik haksızlık bilincinin yokluğuna, yani icrai suçlardaki yasak hatasının (TCK m. 30/4) eşdeğeri olan emir hatasına yol açar. Örneğin, A'nın kardeşi B denizde boğulmaktadır. A uzakta olduğu için boğulanın kendi kardeşi olduğunu bilmiyorsa, bu durumda garantörlük durumunu oluşturan bir unsur hakkında yanılgıya düşmüştür. Böyle bir durumda A'nın kastı ortadan kalkar ve TCK'nın 83. maddesinden dolayı cezalandırılmaz. A'nın cezalandırılabilirliği yalnızca TCK'nın 98. maddesi çerçevesinde değerlendirilecektir. Buna karşılık A boğulanın kardeşi olduğunu biliyor fakat B'nin boğulmasını önleme yükümlülüğünün olduğunu bilmiyorsa bir haksızlık yanılgısı söz konusudur.[16]

Bir kimseyi neticeyi önlemeye uygun hareketi yapmadığından dolayı kınayabilmek için, neticeyi önlemeye uygun hareketin fail tarafından yapılmasının fiilen mümkün olması gerekir. Başka bir anlatımla, bir ihmalden söz edebilmek için, ihmal edilebilir bir hareketin söz konusu olması gerekir. Yardım edecek veya neticeyi önleyecek durumda olmayan bir kimsenin bir şeyi ihmal ettiği de söylenemez. Bu şekilde sadece gerçekten de hareket olanağı olan ve neticeyi önleme iktidarına sahip bulunan kimsenin ihmalinden dolayı sorumlu tutulması sağlanmak istenmiştir.[17]

Hareket olanağı, beklenebilirlik ile karşılaştırılabilir. Hareket kabiliyetinde kişinin esasen ihmali tutum almayıp, harekete geçmesinin mümkün olması söz konusudur. Buna karşılık beklenebilirlikte, hareket kabiliyeti bulunan kimseden somut olayda hareket etmesinin beklenip beklenemeyeceği meselesi ile karşı karşıya kalınmaktadır. Örneğin, yüzme bilen ve iri yarı birinin, çok akıntılı ve çok soğuk suya düşen çocuğu kurtarma hususunda hareket olanağı vardır, ancak akıntının çok olması ve suyun da soğuk olması dolayısıyla hareket ondan beklenmeyebilir. Bununla birlikte hareketin beklenebilirliğine karar vermek bakımından garantörün kabiliyet ve durumuna, tehlikenin yakınlığına, ağırlığına ve korunan hukuki değerin önemine bağlı olarak değerlendirme yapmak gerekir.[18]

Hareket olanağı ile yükümlülüklerin çatışması arasındaki farka da işaret etmek gerekir. Yükümlülüklerin çatışmasında fail birden fazla yükümlülüklerden en az birini yerine getirirken, diğeri veya diğerlerini yerine getirememektedir. Ancak bu yükümlülükler tek başına ele alındığında her birinin yerine getirilmesi konusunda hareket olanağı vardır. Fail tek tek her birini yerine getirme olanağı bulunan yükümlülüklerden her ikisini de (veya daha çoğunu) yerine getiremediğinden hukuka uygunluk sebebinden yararlanmaktadır. Örneğin, bir kimsenin yanmakta olan arabadan sadece bir kimseyi kurtarabilecek olup da, sürücüyü veya bir başka kimseyi kurtarması. Kişinin somut olayda yardım etme hususunda hareket kabiliyeti vardır, ancak bir kimseye yardım etmesi ondan beklenebilir ve kişinin yükümlülüklerinden ancak birini yerine getirmesi söz konusudur.[19] ■

DİPNOTLAR

1 Centel/Zafer/Çakmut, Kişiler Karşı İşlenen Suçlar, 62–63
2 Dönmezer, Sulhi, "İhmal Suretiyle İcra Suçları", İÜHFM, C. IX, 474.
3 Centel/Zafer/Çakmut, Kişiler Karşı İşlenen Suçlar, 62–63; Nitekim Yargıtay 4. CD. 20.2.2006 tarihli, 10373–13795 sayılı kararı da aynı doğrultudadır. "Sanığın gündüzleyin saat 13.00'de meydana gelen trafik kazasından sonra, yaralıyı otomobiline alıp, olay yerinden uzaklaştığı ancak hastaneye götürmeyerek 1–2 kilometre gittikten sonra yol üzerinde bıraktığı, yaralının kolluk tarafından 15:30'da bulunup, saat 17:50'de hastaneye ulaştırılması ve ertesi gün saat 03:45'de öldüğünün anlaşılması karşısında; sanığın ihmali hareketiyle öleni hastaneye geç ulaştırmasının ölüme etkisi olup olmadığı, tespit edilmeden eksik soruşturma (illiyet bağı araştırılmaksızın) hüküm kurulması bozmayı gerektirmektedir"(özel arşiv).
4 Dönmezer/Erman, C. I, 478.
5 Özgenç, 232.
6 Bkz. Hakeri, Kasten Öldürme Suçları, 80.
7 5237 sayılı TCK'nın 83. maddesinin Gerekçesi.
8 Hakeri, 92.
9 Parlar, Ali/Hatipoğlu, Muzaffer, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu, C. 1, Ankara 2007, 699.
10 5237 sayılı TCK'nın 83. madde gerekçe.
11 Parlar/Hatipoğlu, 700.
12 5237 sayılı TCK'nın 83. madde gerekçesi.
13 Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, 70; Koca/Üzülmez, 336.
14 Apaydın, Ceza Hukukunda Doğrudan Kast, Olası Kast, Basit Taksir ve Bilinçli Taksir Kavramları, 177-178.
15 Apaydın, Ceza Hukukunda Doğrudan Kast, Olası Kast, Basit Taksir ve Bilinçli Taksir Kavramları, 178.
16 Bkz. Koca/Üzülmez, 335.
17 Hakeri, İhmali Suçlar, 163–164.
18 Bkz. Koca/Üzülmez, 337.
19 Hakeri, İhmali Suçlar, 168.

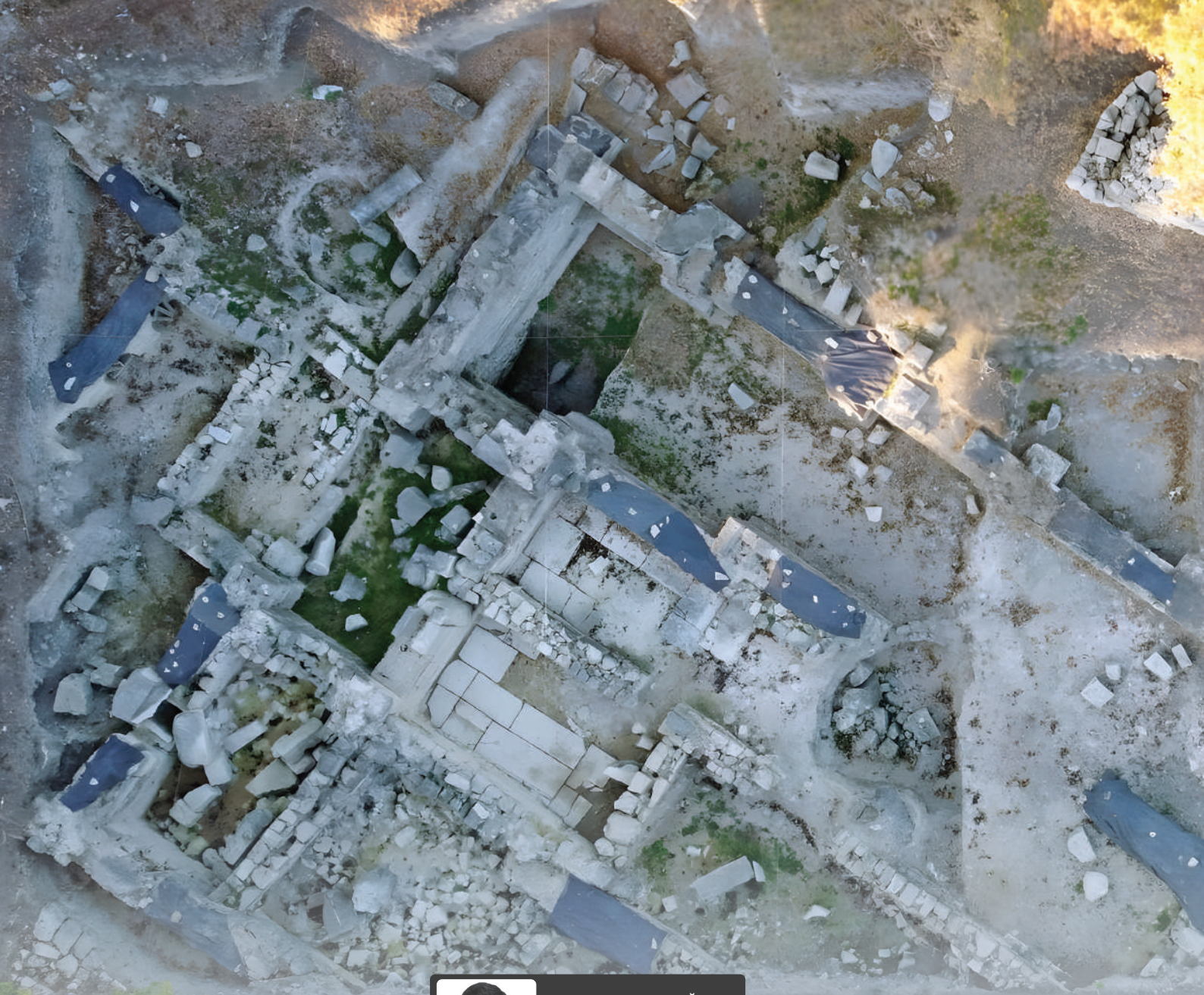

Muhammet Fatih **UĞURLU**
Cumhuriyet Savcısı
Küçükçekmece Adliyesi

Bathonea Antik Kenti veya

Evden işe, işten eve... işte tüm günün özeti. Hele İstanbul gibi kocaman bir metropoldeyseniz, işiniz gerçekten zor. Bir an evvel bir öndeki aracı geçmek veya bir ışığa daha takılmadan şu yolu da geçsem düşüncesi dışında kimsenin aklında bir şey yok. Halbuki akan trafik ile birlikte yanı başınızda belki de bilmediğiniz bir tarih de akıp gidiyor.

İstanbul'un belki de en yoğun trafiği olan birbirine paralel iki yolundan biri E-5 Otoyolu ile Tem Otoyolu'nu birbirinden ayıran bir göl: Küçükçekmece. Herkesin bildiği gibi sadece bir göl ama aslında tam olarak öyle değil. Bu göl, dünyanın en eski on yerleşim yerinden biri kabul edilen Bathonea Antik Kentine ev sahipliği yapmış. Evet, doğru duydunuz; başlangıcı milattan önce 6000- 6500 yıllarına kadar dayanan bir medeniyetin izleri bu gölün güney kısmına doğru şimdilerdeki Avcılar sınırına kadar uzanmaktadır.

2009 yılında başlayan kazıların halen devam etmesi ile birlikte İstanbul'un tek antik liman kentinin izlerine ulaşılıyor. Kadim medeniyetleri içinde barındıran bu yorgun şehrin kökleri daha nereye kadar uzanır, kim bilir? Düşünün bir kere, bu kazılarda Emeviler'in İstanbul kuşatmasındaki izlerinden tutun da Vikingler' in dahi izlerine rastlanılmış. Bambaşka yerlere ait uygarlıkların nasıl da bir hazinenin peşinden koştuğunun izleridir aslında bulunanlar. Napoleon

Bir Zamanlar Küçükçekmece

Bonaparte'ın da dediği veciz söz gibi: "Eğer dünya tek bir devlet olsaydı, başkent İstanbul olurdu."

Peki bunca kadim bir geçmişe sahip olan, bir zamanların antik liman kentinin yer aldığı bu Küçükçekmece Gölüne yeterince sahip çıkabiliyor muyuz? Fütursuzca bir yapılaşmayla bu gölün dört bir yanı betondan duvarlar ile örülmeli miydi? Bu gölde insanlar istedikleri su sporlarını yapıp gönüllerinin istediği gibi balık tuttuğu günleri görebilir miyiz? Bazen düşünüyorum da benzer bir tarihi hazineye sahip olan başkaca bir ülke olsa gerçekten bu kadar acımasızca bir kentleşmeden bu gölü kurtarabilir miydi?

Bu antik göldeki kazıların daha onlarca yıl süreceği ve bu gizemli yerde binlerce yıla ışık tutacak kalıntıların bulunacağı tahmin ediliyor. Bu bilinenler doğrultusunda sıkça yanından geçtiğim bu gölün yakınındayken bir an gözlerimi kapatıp binlerce yıl öncesine gidip Bathonea Antik Liman Kentinde kendimi hayal ediyorum. O zamanın bakir doğasında, bir yanı göl bir yanı deniz olan antik liman kenti Bathonea'da kıyaya yanaşmakta olan gemilerin ahşap gıcırtılarının sesini duyar gibi oluyorum...

Foto Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Bathonea Kazı Başkanlığı (https://www.bathonea.org) ■

7499 Sayılı Kanun İle Tazminat Komisyonuna Verilen Yetki ve Görevler

(Koruma Tedbirleri Veya Makul Sürede Yargılamanın Sonuçlandırılmadığına Dair Tazminat Talebinin Usul Ve Esasları)

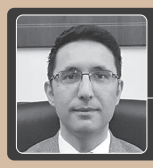

Eyüp **KARA**
Cumhuriyet Savcısı
İstanbul Anadolu Adliyesi

A. GİRİŞ

Tazminat Komisyonu 6384 sayılı "Tazminat Komisyonunun Görevleri İle Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Kanun" (TKGÇHK) ile kurulmuş olup, ana görevi yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı, mahkeme kararlarının geç veya eksik icra edildiği ya da hiç icra edilmediği iddiasıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılmış başvuruları incelemek ve karara bağlamakken, 02/03/2024 tarihinde kabul edilen 7499 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonucu Tazminat Komisyonunun görev alanı genişletilmiştir. Buna göre daha önceden adli yargının görev alanına giren CMK'nın 141/1-(e) ve (f) fıkraları ile yeni ihdas edilen (l) fıkrasına dayanan tazminat talepleri ve Anayasa mahkemesine bireysel başvuru konusu yapılabilen yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasına dayalı tazminat talepleri hakkında karar verme yetki ve görevi Tazminat Komisyonuna devredilmiştir.

Bu çalışmada, belirtilen değişikliklerden kaynaklı tazminat taleplerine ilişkin yeni durum incelenmeye çalışılacaktır. 6384 sayılı kanunda Tazminat Komisyonunun kararlarını verirken, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin emsal kararlarını gözeteceği açıkça düzenlenmiştir (TKGÇHK M.7/1). Tazminat Komisyonuna devredilen CMK'nın 141/1- (e) , (f) ve (l) fıkralarında düzenlenen tazminat nedenleri gözetildiğinde, Komisyonun Yargıtay'ın yerleşik mirasından fayda-

lanacağı rahatlıkla söylenebilir. Dolayısıyla çalışmada Yargıtay'ın yerleşik uygulamalarına da yer verilmiştir.

B. TAZMİNAT KOMİSYONUNUN YAPISI

Tazminat komisyonu, ceza hukuku kapsamındaki soruşturma ve kovuşturmalar ile özel hukuk ve idare hukuku kapsamındaki yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı, mahkeme kararlarının geç veya eksik icra edildiği ya da hiç icra edilmediği iddiasıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılmış başvurular incelemek ve karara bağlamak için 6384 sayılı "Tazminat Komisyonunun Görevleri İle Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Kanun" (TKGÇHK) kanun ile kurulmuştur.

Anayasa Mahkemesine yargılamaların makul sürede sonuçlanmaması nedeniyle yapılan başvuruların yoğunluğu ve ilk derece mahkemelerinin iş yükünün azaltılması düşüncesiyle, 6384 sayılı Kanun'da 7499 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonucu Tazminat Komisyonunun görev alanı genişletilmiş ve CMK'nın 141/1-(e), (f) ve (l) fıkralarına dayanan tazminat talepleri ile ceza hukuku kapsamındaki soruşturma ve kovuşturmalar, özel hukuk ve idare hukuku kapsamındaki yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasına dayalı manevi tazminat talepleri hakkında karar verme yetki ve görevi Tazminat Komisyonuna verilmiştir.

Tazminat Komisyonu, Adalet Bakanlığının merkez teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşlarında çalışan hâkim ve savcılar arasından Adalet Bakanı tarafından atanan 9 kişiden oluşmaktadır. Komisyon Başkanı üyeler arasından Adalet Bakanı tarafından belirlenmekte olup, Komisyon, iş durumuna göre 3 üyeden oluşan heyetler halinde çalışabilme yetkisine de sahip bulunmaktadır (TKGÇHK M.4/1). Komisyonun asgari yedi üye, oluşturulan heyetlerin ise üye tam sayısı nisabı ile toplanması gerekmekte olup, kararlar ise üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alınmak zorundadır (TKGÇHK M.4/3).

Tazminat Komisyonunun görev alanının genişletilmesi sonucu iş yükünün artacağını öngören kanun koyucu, bu duruma Komisyonun yapısına yönelik geçici madde ile önlem almıştır. Buna göre Adalet Bakanı'na, Komisyonun iş yoğunluğunu gözeterek ilave heyetler oluşturulması amacıyla üye atama yetkisi verilmiştir. Bununla birlikte, bu şekilde atanan üyeler Komisyonun üye tam sayısına dâhil olmamaktadırlar. Bu fıkra hükmü, Adalet Bakanı tarafından 2 yıl olarak öngörülen uzatma süresi uygulanmadığı sürece, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten (12/03/2024) itibaren üç yıl süreyle uygulanacaktır.

C. BAŞVURU KONUSU

7499 sayılı Kanun ile CMK'nın 141/1-(e), (f) ve (l) fıkralarında sayılan koruma tedbiri nedeniyle tazminat talepleri ağır ceza mahkemelerinin görev alanından çıkarılarak, Tazminat Komisyonunun görev alanına eklenmiştir. Ayrıca aynı Kanun ile yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasına dayalı taleplerde Komisyona bırakılmıştır. Buna göre;

a) Kanuna uygun olarak yakalandıktan veya tutuklandıktan sonra haklarında kovuşturmaya yer olmadığına veya beraatlerine karar verilen, (CMK. M.141/1-e)

b) Mahkûm olup da gözaltı ve tutuklulukta geçirdiği süreleri, hükümlülük sürelerinden fazla olan veya işlediği suç için kanunda öngörülen cezanın sadece para cezası olması nedeniyle zorunlu olarak bu cezayla cezalandırılan, (CMK. M.141/1-f)

c) Konutunu terk etmemek veya uyuşturucu, uyarıcı veya uçucu maddeler ile alkol bağımlılığından arınmak amacıyla hastaneye yatmak dâhil, tedavi veya muayene tedbirlerine tâbi olmak ve bunları kabul etmek şeklindeki adli kontrol yükümlülükleri uygulandıktan sonra haklarında kovuşturmaya yer olmadığına veya beraatlerine karar verilen, (CMK. M.141/1-l)

d) Ceza hukuku kapsamındaki soruşturma ve kovuşturmalar ile özel hukuk ve idare hukuku kapsamındaki yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla manevi tazminat talep eden, (TKGÇHK M. 2/3-a) kişilerin, bu nedenlere dayalı tazminat taleplerini 6384 sayılı Kanun gereği Tazminat Komisyonuna yapmaları gerekmektedir.

a) Kanuna uygun olarak yakalandıktan veya tutuklandıktan sonra kovuşturmaya yer olmadığı veya beraat kararı verilmesi

Şüpheli ya da sanığın mevzuatta öngörülen şartlara uygun olarak yakalanması veya tutuklanmasından sonra kovuşturmaya yer olmadığına ya da beraatine karar verilmesi halinde, hürriyetinden yoksun kaldığı süre yönünden tazminat isteme hakkı doğmaktadır (CMK.m.141/1-e). Uygulamada en fazla tazminat talebine konu olan neden, beraat ya da kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmesi halidir. Kanun metninde açıkça yazılmasa da gözaltına alınma hali de bu madde kapsamında tazminat nedeni oluşturmaktadır.

Bu gerekçeyle tazminat talep edilebilmesi için uygulanan yakalama ya da tutuklama veya tutukluluğun devamı tedbirinin kanuna uygun olması gerekir. Tutuklama kararının kanuna aykırı olduğu, yani kanunlarda belirtilen koşullar dışında yakalama, tutuklama ve tutukluluğunun devamına karar verildiği durumlarda kişi, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141/1-a maddesi uyarınca tazimat isteyebilir.

Bu gerekçeyle tazminat istenebilmesi için fail hakkında tutuklamaya gerekçe olan suç ya da suçlar yönünden beraat ya da kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi gerekir; düşme, ceza verilmesine yer olmadığı gibi kararlar verilmesi halinde tazminat istenmesi mümkün değildir. Aynı şekilde tutuklamaya gerekçe olan suç ya da suçlar yönünden düşme, ceza verilmesine yer olmadığı gibi kararlar verilip tutuklama tedbiri uygulanmayan suç ya da suçlar yönünden beraat kararı verilmesi de tazminat hakkı doğurmamaktadır.(Yargıtay 12. CD (E: 2014/1786 K: 2014/17097 T: 02.09.2014)

Bu noktada belirtmek gerekir ki zamanaşımı nedeniyle düşme halinde Yargıtay, (suçun zamanaşımına uğramasında failin bir katkısının bulunduğu haller dışında) koruma tedbiri nedeniyle tazminat istenebileceğini kabul etmektedir.

• *(Yargıtay 12. CD (E: 2021/6241 K: 2023/99 T: 16.01.2023) Dava zamanaşımı süresinin dolması halinde düşme kararı verilmesi durumunda, bu hususun dosyanın tarafı olan sanığın eylemlerinden kaynaklanmaması halinde, haksız yere gözaltında veya tutuklu kalan taraf lehine uğranıldığı iddia edilen maddi ve manevi zarar için makul bir tazminata hükmedilmesi gerektiği gözetildiğinde, tazminata esas ceza dosyası incelenip davanın zamanaşımına uğramasında davacının kusurunun bulunup bulunmadığı tereddüde yer vermeyecek şekilde açıklığa kavuşturulup davacının kusurunun bulunmadığı tespit edilir ise davacı lehine uğranıldığı iddia edilen zarara ilişkin makul bir maddi ve manevi tazminata hükmedilmesi gerektiği gözetilmeden davanın reddine karar verilmesi...*

Tutuklu fail hakkında birden fazla suçtan soruşturma ya da kovuşturma yürütülmesi ve fail hakkında tutuklamaya konu suç ya da suçlar yönünden kovuşturmaya yer olmadığına ya da beraate, tutuklamaya konu olmayan suçlar yönünden ise mahkûmiyete karar verilmesi durumunda, failin tazminat talep etme hakkı doğacaktır. Dolayısıyla tutuklandığı suçtan hakkında kovuşturmaya yer olmadığına ya da beraatine karar verilen kişi, diğer suçlardan mahkûm olsa bile tazminat isteyebilir.

• *(Yargıtay 12. CD (E: 2019/1851 K: 2020/5509 T: 02.11.2020) Davacının suç işlemek amacıyla kurulan örgüte üye olma suçu nedeniyle tutuklandığı, yargılama sonucu davacı hakkında bu suçtan verilen beraat kararı ile birlikte, tutuklanmadığı âdet gereği açıkta bırakılmış eşya hakkında hırsızlık, birden fazla kişi tarafından birlikte yağma suçundan ceza verildiği, âdet gereği açıkta bırakılmış eşya hakkında hırsızlık ve birden fazla kişi tarafından birlikte yağma suçunun davacının tutuklanmasına esas olan suçtan bağımsız nitelikte bir suç olması itibariyle, davacı yönünden tazminata hükmedilmesine engel teşkil etmeyeceği...*

Kişinin ifade için kolluk ya da Cumhuriyet Başsavcılığına çağrılması ve bu çağrıya uyarak ifadesinin alınması halinde bir yakalama işlemi mevcut olmadığından, bu durumda tazminat talep etme olanağı bulunmamaktadır.

• *(Yargıtay 12. CD (E: 2014/12891 K: 2015/2694 T: 16.02.2015) Dosyada bulunan 13.06.2011 tarihli yakalama ve salıverme tutanağına göre Cumhuriyet Savcısının talimatı üzerine polis memurlarınca davacıya telefon ile ulaşılarak karakola davet edildiği ve davacının ifadesinin alınması sonrası saat 13.00'te serbest bırakıldığının anlaşılması karşısında, davacı hakkında herhangi bir gözaltı işlemi yapılmadığı gözetilerek, davacının gözaltı nedeniyle maddi ve manevi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekirken, davacının gözaltında kaldığının kabulüne dayalı hatalı değerlendirme ile manevi tazminata hükmolunması...*

Bu gerekçeye bağlı tazminat talep konusunun asıl davanın/soruşturmanın sonucuna bağlı olan ve asıl davada/soruşturmada verilecek karardan etkilenecek nitelikte olması nedeniyle, tazminat talep edilebilmesi için tazminat talebine konu soruşturma veya kovuşturma neticesinde kovuşturmaya yer olmadığına ya da beraate karar verilmesi ve hükmün kesinleşmesi gerekir.

Belirtmek gerekir ki tazminat talebinin gerekçesini oluşturan gözaltı ya da tutuklulukta geçen sürenin başka bir suçtan mahsup edilmesi, koruma tedbirleri nedeniyle tazminat istenmesine engel değildir. Ancak mahsup durumu tazminat miktarı belirlenirken göz önünde bulundurulmalıdır.

• *(Yargıtay 12. CD (E: 2021/5840 K: 2022/9814 T:12/12/2022) Davacının dava dilekçesinde davacının gözaltında ve tutuklulukta kaldığı sürelerin mahsup edildiğinin belirtildiği ve Dairemizce UYAP sistemi üzerinden yapılan incelemede de davacının gözaltında ve tutuklulukta kaldığı sürelerin tamamının mahsup edildiği görülmekle, CMK'nın 144/1-a. maddesinin yürürlükten kaldırılması nedeniyle mahsup durumu tazminata engel oluşturmayacak ise de, haklarında mahsup işlemi yapılmayan kişilerle tutukluluğu başka mahkumiyetinden mahsup edilenler arasındaki dengenin, hak ve nesafetin sağlanması gerektiği göz önünde bulundurularak, davacı lehine makul bir miktar maddi ve manevi tazminata hükmolunması gerektiğinin gözetilmeyerek fazla maddi ve manevi tazminata hükmedilmesi.*

b) Mahkûmiyet durumunda gözaltı ve tutuklulukta geçen sürelerin hükümlülük sürelerinden fazla olması ya da işlenilen suç nedeniyle zorunlu olarak adli para cezası ile cezalandırılma

Zaman zaman sanık hakkında mahkûmiyet kararı verildiği, sanığın almış olduğu cezanın gözaltı ve tutuklu

kalınan süreden az olduğu durumlarla karşılaşılabilmektedir. Bu halde kişinin fazladan tutuklu ya da gözaltında kaldığı süre yönünden tazminat talep hakkı doğmaktadır (CMK m. 141/1-f). Önemle belirtmek gerekir ki bu halde tutukluluk süresinin hükümlülük süresinden fazla olup olmadığının tespiti noktasında şartla salıverme süresi değil, hak ederek tahliye tarihi esas alınarak hesap yapılmalıdır. Dolayısıyla tazminat hakkı doğması için tutuklu kalınan sürenin hükümlünün hak ederek tahliye süresinden fazla olması gerekmektedir.

• *(Yargıtay 12. CD (E: 2021/3062 K: 2022/5601 T: 13.09.2022) 1827 gün tutuklu kalan davacı hakkında yapılan yargılama sonucunda 5 yıl 10 ay (2125 gün) hapis cezasına hükmedildiği göz önünde bulundurulduğunda, davacı hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin bihakkın tahliye tarihine göre infaz edilecek süreden az olduğu anlaşılmakla, davanın reddine karar verilmesi gerekirken, davanın kısmen kabul edilerek davacı lehine tazminata hükmedilmesi, temyiz edenin sıfatına göre bozma nedeni yapılmamıştır.*

Aynı fıkrada düzenlenen diğer bir tazminat nedeni ise failin işlediği suç için kanunda öngörülen cezanın sadece para cezası olması ve zorunlu olarak bu cezayla cezalandırılması durumudur. Bu durumda tazminat istenebilmesi için mahkûmiyete konu fiilin yaptırımının doğrudan adli para cezası içermesi gerekmektedir. Hapis cezasının para cezasına çevrilmesi halinde tazminat istemek mümkün değildir. Seçimlik ceza öngörüldüğü ve mahkemenin seçimlik ceza olarak para cezasının tercih ettiği durumlarda da bu gerekçeyle tazminat istemek mümkün değildir. Adli para cezası gerektiren suçlar, tutuklama yasağı kapsamında olduğundan, bu hüküm de başka bir suçtan yürütülen kovuşturma neticesinde vasıf değişikliği sebebiyle yalnız adli para cezası gerektiren suçtan mahkûmiyet kararı verilmesi halinde uygulama alanı bulabilecektir.

Hükümlü hakkındaki müddetnamenin yanlış hesaplanması sonucu hükümlünün ceza infaz kurumunda fazla yatması ya da olağanüstü kanun yolları veya infazına başlanan hükümle ilgili herhangi bir nedenle (kesinleşme şartları oluşmadığı halde hükmün kesinleştirilerek infazına başlanması gibi) olağan kanun yollarına başvurma olanağının doğmuş olması sonucu hükümlünün cezasında azalma olması gibi hallerde, tazminat istenilebilmesi için hükümlünün hak ederek tahliye tarihinden daha fazla ceza infaz kurumunda kalmış olması gerekir.

• *(Yargıtay 12. CD (E: 2022/3028 K: 2022/9473 T: 05.12.2022) Hapis cezalarının infazı sırasında 17.10.2006 tarihinde şartla tahliye olması gerekirken yanlış hesaplama sonucu 14.05.2010 tarihinde tahliye edildiğini iddia ederek tazminini talep ettiği, ceza davası infaz dosyaları içeriğine göre davacının bihakkın tahliye tarihinin 15.09.2023 olduğu, 14.05.2010 tarihinde tahliye edildiği, bihakkın tahliye tarihinden tahliye olduğu tarihe kadar fazladan ceza infaz kurumunda kalmadığından davacının tazminat talep edemeyeceğinin anlaşılması karşısında davanın reddine karar verilmesi gerekirken kısmen kabulüne karar verilmesi...*

Bu gerekçeye bağlı tazminat talep konusunun asıl davanın sonucuna bağlı olan ve asıl davada verilecek kararda etkilenecek nitelikte olması nedeniyle, tazminat talep edilebilmesi için tazminat talebine konu yargılamada mahkûmiyete karar verilmesi ve hükmün kesinleşmesi gerekmektedir.

c) Konutu terk etmemek veya tedavi ve muayene adli kontrol tedbirleri uygulandıktan sonra kovuşturmaya yer olmadığı veya beraat kararı verilmesi

Adli kontrol, bir tutuklama sebebinin varlığı halinde, sanığın tutuklanması yerine başvurulabilecek bir tedbir olarak öngörülmüş olup bu tedbire, kanunda tutuklama yasağı öngörülen hallerde de başvurulabilir. Kanunlarda öngörülen tutukluluk sürelerinin dolması nedeniyle salıverilenler hakkında da adli kontrole ilişkin hükümler uygulanması mümkündür (CMK m. 109).

Adli kontrol olarak uygulanacak tedbir türleri, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 109/3. maddesinde

açıkça sayılmıştır. Bu tedbirlerden bir tanesi "Özellikle uyuşturucu, uyarıcı veya uçucu maddeler ile alkol bağımlılığından arınmak amacıyla, hastaneye yatmak dahil, tedavi veya muayene tedbirlerine tâbi olmak ve bunları kabul etmek" (CMK. M. 109/3.e), diğer ise "Konutunu terk etmemek" (CMK. M. 109/3.) adli kontrol tedbiridir. Adli kontrol türleri gözetildiğinde bu iki tedbir, diğer tedbir türlerine göre kişi hürriyetini daha kısıtlayıcı özellikler göstermektedir. Bu durumu gözeten kanun koyucu, 7499 sayılı Kanun ile yaptığı değişiklikle haklarında bu adli kontrol tedbirleri uygulanan kişi hakkında, tedbire konu suç nedeniyle kovuşturmaya yer olmadığı ya da beraat kararı verilmesi hallerini tazminat nedenleri arasına almıştır. Bu hallerde 6384 sayılı Kanun gereği Tazminat Komisyonuna başvurularak tazminat istenilmesi gerekmektedir.

Adli kontrol uygulanan fail hakkında birden fazla suçtan soruşturma ya da kovuşturma yürütülmesi ve fail hakkında adli kontrole konu suç ya da suçlar yönünden kovuşturmaya yer olmadığına ya da beraate, adli kontrole konu olmayan suçlar yönünden ise mahkûmiyete karar verilmesi durumunda, failin tazminat talep etme hakkı doğacaktır. Dolayısıyla adli kontrol uygulanan suçtan hakkında kovuşturmaya yer olmadığına ya da beraatine karar verilen kişi, diğer suçlardan mahkûm olsa bile tazminat isteyebilir.

Bu gerekçeye bağlı tazminat talep konusunun asıl davanın/soruşturmanın sonucuna bağlı olan ve asıl davada/soruşturmada verilecek karardan etkilenecek nitelikte olması nedeniyle, tazminat talep edilebilmesi için tazminat talebine konu soruşturma veya kovuşturma neticesinde kovuşturmaya yer olmadığına ya da beraate karar verilmesi ve bu hükmün kesinleşmesi gerekir.

d) Yargılamanın makul sürede sonuçlanmaması

6384 sayılı Tazminat Komisyonuna ilişkin Kanun'da 7499 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle, CMK'nın 141/1-(e), (f) ve (l) maddelerine dayanan tazminat nedenleri yanında, ceza hukuku kapsamındaki soruşturma ve kovuşturmalar ile özel hukuk ve idare hukuku kapsamındaki yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasına dayalı manevi tazminat talepleri hakkında karar verme görevi de Tazminat Komisyonuna verilmiştir. Dolayısıyla, özel bir düzenleme olmaması nedeniyle bireysel başvuru yöntemiyle Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapılarak tazminat talebinde bulunulan makul sürede yargılanma hakkının ihlaline ilişkin başvurular artık Tazminat Komisyonuna yapılacaktır.

Hangi durumlarda makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği tespit edilirken, yargılamadaki taraf sayısı, tazminat talep edenin yargılamayı uzatmaya yönelik davranışları bulunup bulunmadığı gibi hususların değerlendirilmesi ile başvurucunun yargılama sürecindeki davranışları, yargılamanın türü ve karmaşıklığı, yargılamanın ilk derece, istinaf, Yargıtay gibi kaç dereceli olduğu, adli makamların yargılamaya yaklaşımı ve davranışları, sistemsel sorunlar gibi birçok etken göz önüne alınacaktır.

• (AYM. B.N. 2013/695 09/01/2014) Makul sürede yargılanma hakkının amacı, tarafların uzun süren yargılama faaliyeti nedeniyle maruz kalacakları maddi ve manevi baskı ile sıkıntılardan korunması ile adaletin gerektiği şekilde temini ve hukuka olan inancın muhafazası olup, hukuki uyuşmazlığın çözümünde gerekli özenin gösterilmesi gereği de yargılama faaliyetinde göz ardı edilemeyeceğinden, yargılama süresinin makul olup olmadığının her bir başvuru açısından münferiden değerlendirilmesi gerekir (B. No:2012/673, 19/12/2013, § 27). Davanın karmaşıklığı, yargılamanın kaç dereceli olduğu, tarafların ve ilgili makamların yargılama sürecindeki tutumu ve başvurucunun davanın hızla sonuçlandırılmasındaki menfaatinin niteliği gibi hususlar, bir davanın süresinin makul olup olmadığının tespitinde göz önünde bulundurulması gereken kriterlerdir (B. No: 2012/13, 2/7/2013, § 41–45).Ancak belirtilen kriterlerden hiçbiri makul süre değerlendirmesinde tek başına belirleyici değildir. Yargılama sürecin-

deki tüm gecikme periyotlarının ayrı ayrı tespiti ile bu kriterlerin toplam etkisi değerlendirilmek suretiyle, hangi unsurun yargılamanın gecikmesi açısından daha etkili olduğu saptanmalıdır (B. No: 2012/13, 2/7/2013, § 46). Bu kapsamda, yargı sisteminin yapısı, mahkeme kalemindeki rutin görevler sırasındaki aksamalar, hükmün yazılmasındaki, bir dosyanın veya belgenin bir mahkemeden diğerine gönderilmesindeki ve raportör atanmasındaki gecikmeler, yargıç ve personel sayısındaki yetersizlik ve iş yükü ağırlığı nedeniyle yargılamada makul sürenin aşılması durumunda da yetkili makamların sorumluluğu gündeme gelmektedir Yargılama süresinin makul olup olmadığının değerlendirilmesinde göz önünde bulundurulması gereken davadaki sanık sayısı, davanın karmaşıklığı, atılı suçun vasıf ve mahiyeti, söz konusu suç için öngörülen cezanın miktarı gibi unsurların hiçbiri somut davadaki yargılama süresinin makul olarak değerlendirilmesine olanak vermemektedir. Tek bir sanığın yargılandığı ve karmaşık nitelikte olmayan davada bu yargılama süresi makul olarak değerlendirilemez.

Makul süre hesaplanırken bu sürenin başlangıcı olarak, bir kişiye suç işlediği iddiasının yetkili makamlar tarafından bildirilmesi veya isnattan ilk olarak etkilendiği arama ve gözaltı gibi bir takım tedbirlerin uygulanması anı esas alınacaktır. Ceza yargılamasında sürenin sona erdiği tarih olarak ise, suç isnadına ilişkin nihai kararın verildiği tarih ya da yargılaması devam eden davalar yönünden ise Tazminat Komisyonunun başvuru ile ilgili kararını verdiği tarih esas alınacaktır (AYM. B.N. 2013/695 09/01/2014).

Bu gerekçeye bağlı tazminat talep konusunun asıl davanın/soruşturmanın sonucuna bağlı olmaması ve asıl davada/soruşturmada verilecek karardan etkilenecek nitelikte bulunmaması nedeniyle, tazminat talep edilebilmesi için tazminat talebine konu soruşturma veya kovuşturma neticesinde kovuşturmaya yer olmadığına ya da beraate karar verilmesi ve bu hükmün kesinleşmesi gerekmemektedir.

Yukarıda belirtilen tazminat nedenlerine ilişkin yasal düzenlemeler gözetildiğinde, CMK'nın 141/1-(e), (f) ve (l) nedenlerine dayalı olarak maddi ve manevi tazminat talebinde, yargılamanın makul sürede sonuçlandırılmadığı nedenine dayalı olarak ise sadece manevi tazminat talebinde bulunulabileceğini belirtmekte fayda görüyoruz.

D. BAŞVURU SÜRESİ

Ağır ceza mahkemelerine yapılan koruma tedbirleri nedeniyle tazminat talepleri gibi Tazminat Komisyonuna yapılan tazminat taleplerine ilişkin başvurunun da her zaman yapılması mümkün değildir. Tazminat talebinin yargılamanın makul sürede yapılmadığına ilişkin olması halinde, başvurunun soruşturma, kovuşturma veya yargılama sürecinde ya da en geç bunların kesin bir kararla sonuçlandığının öğrenilmesinden itibaren 1 ay içinde yapılması gerekmektedir (TKGÇHK M.5/A-1). Öğrenme tarihi tespit edilirken aksi ortaya konulamadığı sürece talepte bulunanın beyanı esas alınmalıdır. Anacak içeriğinden kesinleşmenin öğrenildiğinin anlaşıldığı dosyaya sunulan talep dilekçesi v.b. bir delille öğrenmenin daha önce olduğunun ortaya konulması halinde bu tarih esas alınacaktır.

Tazminat başvurusunun öngörülen sürede haklı bir mazeret nedeniyle yapılamaması durumunda, tazminat talebinin, mazeretin kalktığı tarihten itibaren 15 gün içinde ve mazereti belgeleyen delillerle birlikte yapılması mümkündür (TKGÇHK M.5/A-1). Hangi durumların haklı bir mazeret olarak kabul edileceği yoruma tabi olmakla birlikte, hastanede yatarak tedavi görme, başvuranı etkileyen doğal afet gibi durumlar bu hale örnek verilebilir.

Tazminat talebinin CMK'nın 141. maddesinin (e), (f) ve (l) bendinde düzenlenen nedenlere dayanması halinde ise, talebin tazminat talebine konu karar veya hükmün kesinleştiğinin ilgilisine tebliğinden itibaren 3 ay ve her durumda karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen 1 yıl içinde talepte bulunularak yapılması gerekmektedir (TKGÇHK M.5/B-1).

Kanunda tazminat talebine konu karar veya hükmün kesinleştiğinin ilgilisine tebliği zorunlu tutulduğundan, kesinleşme şerhinin ya da durumunun tebliğ edilememesi halinde 3 aylık süre başlamayacak, bu durumda 1 yıllık azami süre gözetilecektir (TKGÇHK M.5/B-1).

E. YETKİ VE GÖREV

6384 sayılı tazminata konu talepler ile ilgili yalnız Tazminat Komisyonu yetkili ve görevlidir. Dolayısıyla talebin sadece tazminat komisyonuna yapılması mümkündür. Tazminat komisyonunun görevine giren nedenlerden kaynaklı tazminat taleplerinin, hatalı değerlendirme ile yalnız ya da ağır ceza mahkemesinin görevine giren başka tazminat nedenleriyle ağır ceza mahkemesine yapılması mümkündür. Talep konusunun yalnızca Komisyonun görev alanına girmesi halinde, mahkemenin dosyayı Komisyona göndermesi gerekmektedir. Ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren talepler ile Tazminat Komisyonunun görev alanına giren taleplerin aynı dilekçe ile mahkemeye yapılması halinde ise, Komisyonun görev alanına giren taleplerin ayrılarak, ayrılan dosyanın Komisyona gönderilmesi zorunludur (CMK M. 142/2).

Ağır ceza mahkemesi ile Komisyon arasında tazminat konusuna hangi birimin bakacağı konusunda anlaşmazlık çıkması halinde, bu konudaki uyuşmazlığın giderilmesi konusunda Ankara Bölge Adliye Mahkemesi yetkili

olup, görev konusundaki anlaşmazlığın giderilmesi amacıyla ağır ceza mahkemesi veya Tazminat Komisyonu Ankara Bölge Adliye Mahkemesine başvuracaktır (TKGÇHK M.5/B-2).

F. BAŞVURU ŞEKLİ VE TALEBİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Koruma tedbirleri nedeniyle müracaatta bulunan kişinin, açık kimlik ve adresini, zarara uğradığı işlemi, zararın nitelik ve niceliğini belirten ve bunların dayanağını oluşturan belgelerini eklediği bir dilekçe ile Komisyona başvurması gerekmektedir (TKGÇHK M. 5/A-2, 5/B-4). Tazminat Komisyonuna yapılacak müracaat doğrudan Komisyona yapılabileceği gibi elektronik ortamda ya da Komisyona gönderilmek üzere Cumhuriyet başsavcılıkları aracılığıyla da yapılabilir (TKGÇHK M. 5/A-4, 5/B-4, 5/4-5). Komisyona yapılacak müracaata ilişkin düzenlenecek belgeler damga vergisinden, yapılacak işlemler harçlardan istisna bulunmaktadır (TKGÇHK M. 5/A-4, 5/B-4, 5/6).

Başvuru sonrası Komisyon öncelikle dilekçe ve eklerini inceleyecek ve bir eksiklik olup olmadığını tespit edecektir. Komisyon, dilekçedeki bilgi ve belgelerin yetersizliği durumunda eksikliğin 1 ay içinde giderilmesini, aksi hâlde istemin reddedileceğini ilgiliye bildirecektir. Dilekçedeki eksikliğin süresinde tamamlanmaması halinde müracaat, Komisyonca reddolunacaktır.

Tazminat Komisyonuna yapılan başvurunun ağır ceza mahkemesinin görevine giren bir nedene dayanması halinde, Komisyonun bu konudaki talebi ağır ceza mahkemesine göndermesi gerekmektedir. Yine ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren talepler ile Tazminat Komisyonunun görev alanına giren bir talebin aynı dilekçe ile Komisyona yapılması halinde ise, Komisyon mahkemenin görev alanına giren talepleri ayırarak ağır ceza mahkemesine gönderecektir. Bu hallerde Komisyona yapılan talep tarihi başvuru tarihi olarak kabul edilecektir (TKGÇHK M.5/B-2).

Dilekçenin kanunun öngördüğü hususları içermesi ya da verilen sürede eksikliklerin giderilmesinden sonra talebin esası ile ilgili değerlendirme aşamasına geçilecektir. Komisyon, ihtiyaç duyduğu her türlü bilgi ve belgeyi ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile yargı mercilerinden isteme yetkisine sahip olup, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile yargı mercileri de talep edilen bilgi ve belgeleri gecikmeksizin Komisyona göndermek zorundadırlar (TKGÇHK M. 4/5). Değerlendirme yaparken Komisyon, gerekli gördüğü araştırmaları yapmaya veya üyelerden birine yaptırmaya ya da Cumhuriyet başsavcılıklarından bilirkişi incelemesi yapılmasını talep etmeye yetkilidir (TKGÇHK M. 4/6).

Tazminat Komisyonunun benzer nitelikteki başvuruları birleştirerek karar verme yetkisi de bulunmaktadır (TKGÇHK M.7/3).

G. KARAR

Tazminat Komisyonu tarafından yapılan değerlendirme sonucunda, başvurunun süresinde yapılmadığının ya da müracaat edenin tazminat talebi konusunda hukuki menfaatinin olmadığının tespit edilmesi halinde müracaatın reddine karar verilecektir. Yine koruma tedbirleri nedeniyle yapılan başvurunun tazminata karar verilmesine ilişkin şartları taşımadığının tespiti halinde de müracaatın reddine karar verilecektir (TKGÇHK M.6/1-b-c-ç).

Yukarıda belirtildiği gibi, dilekçedeki eksikliğin süresinde tamamlanmaması halinde de Komisyonca müracaatın reddine karar verilecektir.

Tazminat Komisyonu tarafından yapılan değerlendirme sonucunda, başvurunun yerinde olduğunun ve tazminat şartlarını taşıdığının kabul edilmesi halinde ise tazminat talebinin kabulüne karar verilecektir. Bununla birlikte Komisyonun idari bir mercii olması nedeniyle vekalet ücreti ve yargılama giderine hükmetmesi mümkün değildir. Koruma tedbirleri nedeniyle tazminat taleplerine ilişkin Komisyon kararlarının gerekçeli olması gerekmektedir (TKGÇHK M.7/2).

Kanunda, Tazminat Komisyonunun karar verirken Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin emsal kararlarını gözeteceği belirtilmiştir (TKGÇHK M.7/2). Bunun yanında CMK'nın 141/1- (e), (f) ve (l) fıkralarına dayanan tazminat talebine ilişkin kararlar verilirken, Yargıtay'ın önceki dönemde bu ve benzeri konulara ilişkin yerleşik uygulamalarının da Komisyon tarafından gözetileceğini değerlendiriyoruz.

1. Kanun yolu

Tazminat Komisyonu tarafından koruma tedbirleri nedeniyle verilen karara karşı Komisyon aracılığıyla Ankara Bölge İdare Mahkemesine itiraz etmek mümkündür. İtiraz edilmesi halinde, itiraz dilekçesinin müracaata ilişkin diğer tüm belgelerle birlikte derhal Ankara Bölge İdare Mahkemesine gönderilmesi ve mahkemece itirazın öncelikli işlerden sayılarak üç ay içinde karara bağlanması zorunludur. Mahkeme tarafından Komisyon kararı yerinde görülmezse işin esası hakkında karar verilir ve mahkemenin itiraz üzerine verdiği kararlar kesindir (TKGÇHK M.7/3).

2. Kararın İcrası

Tazminat ödenmesine ilişkin Komisyon kararları, kararın kesinleşmesinden itibaren 3 ay içinde bakanlık tarafından ödenmek zorunda olup, ödemeye ilişkin belgeler damga vergisinden, yapılacak işlemler ise harçlardan istisna bulunmaktadır (TKGÇHK M.7/5).

Ayrıca Komisyonun kesinleşen kararlarının bir örneği müracaata konu işlemin yapıldığı adli veya idari mercie

gönderilir. Kararın gönderildiği adli veya idari mercinin, müracaata konu işlem henüz sonuçlandırılmamışsa, bu işlemleri ivedilikle sonuçlandırması gerekmektedir (TKGÇHK M.8/1-2).

H. TAZMİNATIN GERİ ALINMASI VE RÜCU

Kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin kararın sonradan kaldırılmasıyla hakkında kamu davası açılan ve mahkûm edilen kişiler ile yargılamanın aleyhte yenilenmesiyle beraat kararı kaldırılıp mahkûm edilenlere ödenmiş tazminatların mahkûmiyet süresine ilişkin kısmı, Cumhuriyet savcısının yazılı istemi ile Tazminat Komisyonundan alınacak kararla, kamu alacaklarının tahsiline ilişkin mevzuat hükümleri uygulanarak geri alınır (CMK M.143/1, TKGÇHK M.5/3).

Koruma tedbirleri nedeniyle tazminat davalarında devletin ödediği tazminat açısından rücu müessesesine ilişkin özel düzenlemeler yapılmıştır. Buna göre devlet, ödediği tazminattan dolayı, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan hâkimler ve Cumhuriyet savcılarına 1 yıl içinde rücu etme hakkına sahiptir (CMK M. 141/4, TKGÇHK M.5/3).

I. TAZMİNAT İSTEYEMEYECEK KİŞİLER

Kanuni düzenlemede, bazı durumlarda koruma tedbirleri nedeniyle tazminat talep etme şartları bulunmasına rağmen, kanuna uygun olarak yakalanan veya tutuklanan kişilerin aşağıda sayılan hallerde tazminat isteyemeyecekleri hükme bağlanmıştır:

a) Tazminata hak kazanmadığı hâlde, sonradan yürürlüğe giren ve lehte düzenlemeler getiren kanun gereği, durumları tazminat istemeye uygun hâle dönüşenler,

b) Genel veya özel af, şikâyetten vazgeçme, uzlaşma gibi nedenlerle hakkında kovuşturmaya yer olmadığına veya davanın düşmesine karar verilen veya kamu davası geçici olarak durdurulan veya kamu davası ertelenen veya düşürülenler,

c) Kusur yeteneğinin bulunmaması nedeniyle hakkında ceza verilmesine yer olmadığına karar verilenler, adli makamlar huzurunda gerçek dışı beyanla suç işlediğini veya suça katıldığını bildirerek gözaltına alınmasına veya tutuklanmasına neden olanlar (CMK m. 144, TKGÇHK M.5/3).

SONUÇ

6384 sayılı Kanun ile kurulan Tazminat Komisyonu, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı, mahkeme kararlarının geç veya eksik icra edildiği ya da hiç icra edilmediği iddiasıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılmış başvurular incelemek ve karara bağlamak için kurulmuşken, 7499 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik ile Tazminat Komisyonunun görev alanı genişletilmiş ve CMK'nın 141/1-(e), (f) ve (l) fıkralarına dayanan tazminat talepleri ile ceza hukuku kapsamındaki soruşturma ve kovuşturmalar, özel hukuk ve idare hukuku kapsamındaki yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasına dayalı manevi tazminat talepleri hakkında karar verme yetkisi de Tazminat Komisyonuna verilmiştir. Bu şekilde koruma tedbirlerinden kaynaklı adli yargının, yargılamaların makul sürede tamamlanamamasından kaynaklı Anayasa Mahkemesinin iş yükünün hafifletilmesi ve tazminat taleplerinin daha hızlı karara bağlanması amaçlanmıştır. Bu düzenlemeler yapılırken CMK'nın koruma tedbirleri nedeniyle tazminatı düzenleyen hükümleri ile aynı doğrultuda hükümler getirilmiştir. Tazminat Komisyonu idari bir organ olmakla birlikte tazminat talepleri ile ilgili karar verirken, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesinin kararlarını esas almanın yanında, görev alanına yeni dahil edilen tazminat nedenlerinin türü ve geçmişte tabi olduğu yargı organı nedeniyle Yargıtayın bu konulardaki birikimlerini de değerlendirecektir. ■

KAYNAKÇA

https://ihtk.adalet.gov.tr/
https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/
Kara, Eyüp, Aslan, Ahmet, Ceza Avukatı ve Savunma, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, 2024 UYAP

VELAYETİN KALDIRILMASI: Ebeveyn İlgisizliğinin Yargıtay Kararları İle İncelenmesi

Kardelen **ATEŞCİ**
Avukat

İstanbul Barosu

Türk Medeni Kanunu'nun 348. maddesi, ebeveynlerin velayet hakkını kötüye kullanmasını, velayetin kaldırılması için bir neden olarak düzenlemiştir. Velayetin kaldırılması, Türk Medeni Kanunu'nun 346. ve 347. maddelerinde yer alan diğer tedbirlerden hemen sonra düzenlenmiş olup, kanun koyucu tarafından en ağır tedbir türü olarak öngörülmüştür. Bu sistematik düzenleme, kanun koyucunun, en hafif tedbir türünden başlayarak gerektiğinde en ağır tedbire kadar ilerleyen kademeli bir uygulama yöntemi benimsediğini göstermektedir. Başka bir ifade ile kanun koyucu, diğer tedbir türlerinin uygulanmasının yeterli olmayacağı kanaatine varılması halinde velayetin kaldırılması yolunun uygulanabileceğini sistematik bir yorum ile öngörmüştür. Bu çerçevede, velayet hakkının kötüye kullanılmasının çeşitli alt başlıklara ayrılması mümkündür. Bu çalışmada ise özellikle anne ve babanın çocuğa yeterli ilgi göstermemesi hususu ele alınacaktır.

Türk Medeni Kanunu'nun 348. maddesinde yer alan düzenleme *"Çocuğun korunmasına ilişkin diğer önlemlerden sonuç alınamaz ya da bu önlemlerin yetersiz olacağı önceden anlaşılırsa, hâkim aşağıdaki hâllerde velâyetin kaldırılmasına karar verir: ... 2. Ana ve babanın çocuğa yeterli ilgiyi göstermemesi veya ona karşı yükümlülüklerini ağır biçimde savsaklaması"* şeklindedir. Anne ve babanın çocuğa yeterli ilgi göstermemesi halinde velayetin kaldırılabi-

leceği yasal düzenleme ile açıkça belirtilmiştir. Yeterli ilgi gösterilmeme nedeniyle velayetin kaldırılabilmesi için kusur değerlendirilmesi yapılması gerekmektedir. Şayet, ebeveynin çocuğa yeterli ilgi göstermemesi, kusur atfedilebilecek bir nedenden kaynaklanıyorsa, bu durum velayetin kaldırılması için bir gerekçe olarak değerlendirilebilir. Ancak, ebeveynin bu ilgisizliği zorunlu, mecbur kalınan bir nedene dayanıyorsa, velayetin kaldırılması için bir sebep oluşturmayabilir. Bu kapsamda Yerel Mahkeme annenin hastalığından dolayı babanın hem çalışması hem de eşinin hastalığı ile ilgilenmesinden dolayı çocuğa yeterli ilgiliyi göstermemesi gerekçesiyle çocuk hakkında koruma tedbiri kararı uygulamıştır. Yargıtay ise[1] babanın bu süreçte çocuğu almak için bir çok kez girişimde bulunduğunu; toplanan delillerden çocuğun koruma altına alınmış oluşunda davalı babanın velayet görevini gereği gibi yerine getirmediği, çocuğa yeterli ilgiyi göstermediği ve ona karşı yükümlülüklerini ağır biçimde savsakladığına dair kanıt olmadığını bu sebeple velayetin babadan kaldırılması koşullarının oluşmadığını ifade etmektedir. İlgili karar uyarınca yapılan değerlendirmeden açıkça olmasa dahi dolaylı ifadeler ile ebeveynin çocuğa yeterli ilgiyi gösterip göstermemesi hususunda kusur atfedilebilmeye yönelik bir inceleme yapıldığı görülmektedir. Somut olayda annenin rahatsızlanması, babanın hem eş ile ilgilenmesi hem çalışmak zorunda kalması hususları mecburiyet gereği olduğundan başka bir ifadeyle kusur atfedilemeyeceğinden velayetin babadan kaldırılmamasına yönelik bozma kararı verilmiştir.

Bir çocuğun dünyayla kurduğu ilişkinin temellerinin evde, aile ortamında atıldığı gerçeği göz önüne alındığında, düzen, istikrar ve sağlıklı bir ilgi, bir çocuğun gelişimi için vazgeçilmez unsurlar olarak kabul edilmektedir. Bununla birlikte, yaşam yalnızca iyi zamanlardan ibaret değildir; zor zamanlar da hayatın doğal bir parçasıdır. Ebeveynin çocuğa yeterli ilgiyi gösterememesinin kusur atfedilecek bir sebebe dayanıp dayanmadığına bakılmalıdır. Şayet yeterli ilgi gösterememe hali kusur atfedilemeyecek zorlayıcı sebeplerden kaynaklanıyorsa, bu durum olağan ve kaçınılmaz bir durum olarak değerlendirilebilir. Bu çerçevede, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'de de çocuğun üstün yararının, çocuğu ilgilendiren her türlü durumda öncelikli olarak gözetilmesi gerektiği açıkça vurgulanmaktadır. Hem sözleşmenin öngördüğü çocuğun üstün yararı ilkesi hem de somut olayın şartları dikkate alındığında, ebeveynin çocuğa karşı gösterdiği ilgisizliğin zorunlu ve kaçınılmaz bir nedene dayandığı açıkça ortadadır. Bu nedenle, velayetin kaldırılmaması yönündeki karar, çocuğun üstün yararını koruma ilkesi doğrultusunda yerinde ve hukuka uygun bir karar olarak değerlendirilmelidir.

Yeterli ilgi gösterilmeme halindeki ilgisizliğin ciddi ve ağır bir ilgisizlik olması gerekmektedir. Yargıtay bir kararında da velayet hakkının kötüye kullanılması hali olan çocuğa yeterli ilgi gösterilmeme hususunun değerlendirmesini yaparken yeterli derecede ciddi sebeplerin ve delillerin

varlığını[2] aramış; bunların bulunması halinde velayetin kaldırılabileceğini ifade etmiştir. Somut olay özelinde[3] davalı kadın eşinin vefatı ardından çocuğu ile birlikte eşinin kardeşi olan davacının himayesinde ve ona ait olan alt kattaki konuta taşınmıştır. Davalı anne gezmek amacıyla kendi ailesinin yanına gidip yaklaşık iki ay kalıp dönmüştür. Bu süre zarfında eşinin kardeşi olan davacı kapının kilidini değiştirmiş ve davalı anneyi eve almayıp çocuğa el koymuştur. Bu hususlar ise soruşturma ve deliller ile ispatlanmıştır. Mahkeme bu aşamada velayetin kaldırılmasına dair yeterli ciddi bir sebep ve delillere yönelik değerlendirmede bulunmuştur. Bu kapsamda yerinde olan bu karar ile Yargıtay, davalı annenin velayet görevini yerine getirmesini engelleyen yasal bir sebep bulunmadığını, çocuğa yeterli ilgiyi göstermediğine ve yükümlülüklerini ağır biçimde savsakladığını kabule yeterli ciddi bir sebep ve delillerin de bulunmadığını ifade ederek velayetin anneden kaldırılmasını hatalı bulmuştur.

Ebeveynlerin her zaman çocuğa yeterli ilgiyi göstermesi her koşulda mümkün olmayabilir. Bu nedenle, ebeveynin çocuğa kısa bir süreliğine ilgi göstermemesi, tek başına velayetin kaldırılması için yeterli bir sebep olarak kabul edilmemektedir[4]. Ancak, çocuğun uzun bir süre boyunca anne ya da babasından ayrı kalması ve bakımının bir başkası, örneğin bir akrabası tarafından üstlenilmesi durumunda, velayet görevinin ve yükümlülüklerinin yerine getirilmediği sonucuna varılmalıdır[5]. Başka bir ifadeyle, ebeveynlerin çocuğun gelişimine uygun bir yaşam sunamaması, düzenli bir gelirlerinin bulunmaması veya velayet görevini üstlenebilecek koşullara sahip olmamaları halinde; üstelik çocuğun bakımının fiilen başka bir kişi tarafından üstlenildiği tespit edilirse, çocuğun üstün yararı göz önünde bulundurularak velayetin anne ve babadan kaldırılması gerekmektedir. Bu halde çocuğa vasi tayini yapılması; çocuğun üstün yararının gözetilerek, çocuğun fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimini destekleyecek şekilde tüm hukuki ve idari önlemlerin uygulanması da zaruridir.

Dinamik bir yapıya sahip olan hayatta, süreçlerin ve koşulların değişmesi mümkündür. Örneğin, ebeveynler yeni bir hayat kurabilir, evlenebilir; ancak bu durumda çocuğun korunmasına ilişkin alınan önlemlerin yeni koşullara uyarlanması gereklidir. Bu bağlamda, evlenme olgusu tek başına velayetin kaldırılması için yeterli bir sebep teşkil etmez. Esas olan, her durumda çocuğun üstün yararının, menfaatinin gözetilmesidir. Diğer bir ifadeyle, yeniden evlenen ebeveynin velayet hakkının kaldırılabilmesi için,

çocuğun bedeni, fikri, ahlaki gelişmesine engel olacağı yönünde ciddi ve inandırıcı deliller olmalı[6], çocukların beyanı[7] da değerlendirilmelidir. Zira, velayetin kaldırılması istemi, çocukları ilgilendiren en önemli konulardan biri olup mahkemece çocuk dinlenerek görüşü alınmalı[8], somut olayın koşulları ve çocuğun menfaati ışığında karar verilmelidir.

Çocuğun yatılı okula gönderilmesi de tek başına velayet hakkının kötüye kullanılması sebebi olarak kabul edilmemektedir[9]. Bu kapsamda, her somut olay özelinde çocuğun eğitim hakkının ihlal edilip edilemeyeceğine, yatılı eğitimin çocuğun menfaatine ve gelişimine uygun olup olmadığına, ebeveynin velayete dair yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğine yönelik değerlendirme yapılarak hüküm kurulmalıdır.

Ana ve/veya babanın çocuğun sağlıklı gelişimini engelleyen fiziksel, duygusal, ekonomik ya da cinsel istismarı da velayetin kaldırılması sebeplerinden biridir[10]. İstismarın süreklilik arz etmesi önemli değildir. Somut olay özelinde istismarın tek sefer yapılması ancak çocuğun uzun süreli olumsuz olarak etkilenmesi de velayetin kaldırılması için yeterli olabilecektir.

Sonuç olarak, velayetin kaldırılması tedbiri, evliliğin sona ermesiyle doğrudan ilgili olmayıp, Türk Medeni Kanunu'nun 348. ve 349. maddelerinde belirtilen şartların gerçekleşmesi durumunda uygulanabilir. Bu bağlamda, anne ve babanın çocuğa yeterli ilgiyi göstermemesi durumunda da velayetin kaldırılabileceği TMK'da açıkça düzenlenmiştir. Velayetin kaldırılması, çocuğun anne ve babaya karşı korunması açısından en ağır tedbir olup ilgili düzenlemenin amacı çocuğun korunmasının sağlanmasıdır. Bu çerçevede, mahkeme öncelikle velayetin değiştirilmesinin mümkün olup olmadığını araştırmalı, velayetin değiştirilmesinin mümkün olmadığı kanaatine varılması halinde ise velayetin kaldırılmasına karar verilmelidir. Süreç boyunca çocuğun üstün yararının ön planda tutulması gereklidir. Anayasa, Türk Medeni Kanunu ve çocuklarla ilgili tüm uluslararası sözleşmeler, çocuğun üstün yararının korunmasını bir öncelik olarak vurgulamaktadır. Son olarak, velayetin kaldırılması, kural olarak anne ve babanın çocukla kişisel ilişki kurmasına engel teşkil etmez.[11]. Çocuk ile velayeti kaldırılan ebeveyn arasında makul ve çocuğun yararına uygun bir kişisel ilişki tesis edilmelidir. Ancak kişisel ilişkinin çocuğun üstün yararına aykırı düşeceğine dair şüphe olması ve/veya delillerin bulunması halinde bu ilişkinin kısıtlanması veya tamamen engellenmesi mümkündür. ■

DİPNOTLAR

1 "Anne ve babanın deneyimsizliği, hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri sebeplerle görevini gereği gibi yerine getirmemesi; ana ve babanın çocuklara yeterli ilgiyi göstermemesi veya ona karşı yükümlülüklerini ağır biçimde savsaklamaları halinde hâkim velayet hakkını kaldırabilir (TMK. md.348). Davalı anne hastalığı nedeniyle kısıtlanmış ise de babanın hem çalıştığı hem de eşinin hastalığı ile ilgilendiği, babanın aksi kanıtlanamayan beyanına göre çocukların annenin tedavi sürecinde geçici olarak kendisinden alındığı, babanın çocuk hakkında koruma tedbiri alındığı süreçte çocuğu almak için bir çok kez girişimde bulunduğu bu suretle toplanan delillerden davalı babanın velayet görevini gereği gibi yerine getirmediği, çocuğa yeterli ilgiyi göstermediği ve ona karşı yükümlülüklerini ağır biçimde savsakladığı kanıtlanamamıştır. Açıklanan bu nedenle velayetin babadan kaldırılması koşulları oluşmamıştır. Öte yandan, çocuğun evlat edinmede asıl olan anne babanın rızasının aranması(TMK m. 309/1) olup, davalı baba çocuğun evlatlık verilmesini istemediği gibi, çocuğun yerleştirildiği kurumda görevli olan sosyal çalışmacının beyanından da anlaşılacağı üzere, küçük Ç.'in gelişim geriliği nedeniyle çocuğu evlatlık olarak almak isteyen aile bulunmadığı ve bu haliyle evlatlık verilmesinin mümkün görülmediği anlaşılmaktadır. Açıklanan bu nedenlerle gerek velayetin babadan kaldırılması, gerekse de evlat edinmede babanın rızasının aranmaması isteklerinin ayrı ayrı reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir." Yarg. 2.HD. 2011/12960 E., 2012/27487 K., 19.11.2012 T.

2 "Küçüklerin babaları Mürsel'in 6.8.2003 tarihinde öldüğü davacı büyükbabanın 26.10.2004 tarihinde velayetin kaldırılmasını istediği anlaşılmıştır. Toplanan delillerden davalı annenin velayet görevini gereği gibi yerine getirmediği, çocuklara yeterli ilgiyi göstermediği ve onlara karşı yükümlülüklerini ağır biçimde savsakladığı kanıtlanmamıştır. Mahkemece davanın reddi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir." Yarg. 2. HD., 2007/7853 E. 2008/6885 K. 12.5.2008 T.

3 Yarg. 2.HD. 2015/876 E. 2015/8120 K., 21.04.2015 T.

4 "Anne ve babanın, deneyimsizliği, hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri sebeplerle velayet görevini gereği gibi yerine getirememesi; ana ve babanın çocuğa yeterli ilgiyi göstermemesi veya ona karşı yükümlülüklerini ağır biçimde savsaklamaları halinde hâkim velayet hakkını kaldırabilir (TMK md.348). Davalı (koca)'nın velayet görevini ihmal ettiği sabit ise de; toplanan deliller ve sosyal inceleme raporundan tarafların ayrıldığı tarihten sonra ve halen müşterek çocukların davacı anne yanında bulundukları, davacı annenin davanın açılmasından yaklaşık 6 ay önce ve kısa süreliğine çocuklarını ihmal etmesi ile kocaya sorumluluklarını hatırlatmasına yönelik tepki niteliğindeki mesajlarının velayeti kaldırmayı gerektirecek derecede bir savsaklama olarak değerlendirilemeyeceği, davacı annenin velayet görevini ihmal ettiğine ilişkin başkaca bir delil de bulunmadığı anlaşılmaktadır. O halde, müşterek çocukların velayetinin davacı anneye verilmesi gerekirken yazılı şekilde müşterek çocukların velayetinin davacı anneden de kaldırılmasına karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir." Yarg. 2. HD., 2014/18356 E. 2014/18803 K. 29.09.2014 T.

5 Yarg. 2. HD. 2011/13649 E. 2012/6740 K. 22.3.2012 T.

6 "Küçük A.'in babasının 1999 yılında öldüğü, annesi K.'nin İstanbul'da çalışması nedeniyle çocuğa 2004 yılına kadar Bafra'da bulunan babaannenin baktığı, davalının yaz tatili ve bayramlarda oğlunu görmeye geldiği, son bir yıldır çocuğun İstanbul'da yanında olup ilkokula başladığı anlaşılmaktadır. Davalının 2001 yılında yeniden evlendiği ve bu evliliğinden de 2003 doğumlu bir erkek çocuğu bulunduğu hususları da sabittir. Velayetin kaldırılması istenen küçük A.1998 doğumlu olup halen davalı annesinin yanında öğrenim görmektedir. Çocuk, duruşmada dinlenmiş; annesinin yanında İstanbul'da kalmak istediğini açıklamıştır. Anayasa, yasalar ve çocuklarla ilgili tüm uluslararası sözleşmelerde "çocuğun üstün yararının" korunması gereği önemle vurgulanmıştır. Durumun değişmesi halinde çocuğun korunmasına ilişkin önlemlerin yeni koşullara uydurulması gerekir. Velayetin kaldırılmasını gerektiren sebep ortadan kalkmışsa hâkim re'sen dahi velayeti geri verebilir (TMK.m.351). Tüm dosya kapsamı belirtilen velayete ilişkin genel ilke ve kurallar ışığında incelendiğinde; çocuğun halen yaşayıp eğitim gördüğü davalı annesinin yanında kalmasının onun üstün yararına uygun olduğu, anne yanında kalmasının çocuğun bedeni, fikri, ahlaki gelişmesine engel olacağı yönünde ciddi ve inandırıcı deliller

bulunmadığı anlaşılmaktadır. Davanın reddi gerekirken kabulü doğru değildir." Yarg. 2. HD. 2006/534 E. 2006/3240 K. 13.3.2006 T.

7 "Toplanan delillerden, davalı annenin kocasının ölümünden sonra çocukları ile ilgilenmediği, dava devam ederken Konya'da başkası ile gayri resmi bir birliktelik yaşamaya başladığı, velayetin kaldırılması istenen 1997 doğumlu Bedirhan ve 1999 doğumlu G.'ın ise dava açılmadan bir süre önce davacı dede yanına gittikleri ve halen orada yaşamaya başladıkları anlaşılmaktadır. Sosyal hizmet uzmanı tarafından, çocuklarla ve taraflarla yapılan görüşmeler sonucu düzenlenen 08.10.2012 tarihli raporda da, idrak çağında olan çocukların beyanlarına itibar edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Küçükler de, anneleri yanında kalmak istemediklerini, dedeleri ile yaşamak istediklerini beyan etmişlerdir. Gerçekleşen bu olgular karşısında, yerel mahkemece, davalı annenin çocukları üzerindeki velayet hakkının kaldırılmasına karar vermek gerekirken yazılı şekilde davanın reddi doğru olmamıştır." Yarg. 2. HD., 2013/939 E. 2013/20212 K. 9.9.2013 T.

8 "Velayetin kaldırılması istenen çocuk E.C. 8.6.2001 doğumlu olup, idrak çağındadır. Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesinin 3 ve 6, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinin 12. maddeleri; idrak çağındaki çocukların kendilerini ilgilendiren konularda görüşünün alınmasını ve görüşlerine gereken önemin verilmesini öngörmektedir. Velayetin kaldırılması istemi, çocukları ilgilendiren en önemli konulardandır. Bu amaçla, mahkemece adı geçen küçüğün dinlenerek talep hakkında görüşünün alınması veya gerektiğinde 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanunun 5. maddesi uyarınca uzman görüşüne de başvurularak tüm delillerin birlikte değerlendirilip gerçekleşecek sonucu uyarınca karar verilmesi gerekir." Yarg. 2. HD., 2012/5211 E. 2012/9833 K. 16.4.2012 T.

9 "Çocuğun halasının yanında mutlu olduğunu bildirmesi, annenin yeniden evlenmesi, ya da çocuğu sınav başarı puanına uygun yatılı bir okula yerleştirmesi velayetin kaldırılmasını gerektirmez. Velayetin kaldırılmasını gerekli kılan başkaca bir hadisenin varlığı da iddia ve ispat edilmemiştir. Bu durumda davanın reddi gerekirken, yetersiz gerekçe ile yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır." Yarg. 2. HD., 2016/8657 E. 2016/9149 K. 4.5.2016 T.

10 "Toplanan delillerden Özge'nin, davalı Birsen'in, Mustafa ile evliliğinden dünyaya geldiği, Mustafa'nın 02.04.2011 tarihinde ölümü ile Özge'nin velayetinin Türk Medeni Kanununun 336/3 maddesi gereğince davalı annede olduğu, davalı annenin, Özge'ye şiddet uyguladığı, kötü muamelede bulunduğu, bu sebeple Özge'nin, babasının ölümünden kısa bir süre sonra, davacı halanın yanına gittiği ve ergin olduğu tarihe kadar davacı ile yaşadığı, velayet hakkının annesinden alınması yönünde beyanda bulunduğu anlaşılmaktadır. O halde davalı anne velayetin kaldırılması ile ilgili dava açılmasına sebebiyet vermiştir." Yarg. 2. HD., 2014/9270 E. 2014/10794 K. 12.5.2014 T.

11 "Velayet hakkının kaldırılması, ana ve babanın çocukları ile kişisel ilişki kurma hakkını da ortadan kaldırmaz. Ana-babasından veya bunlardan birinden ayrılmasına karar verilen çocuğun, kendi yüksek yararına aykırı olmadıkça ana-babanın ikisiyle de düzenli bir biçimde kişisel ilişki kurma ve sürdürme hakkı, çocuğun temel haklarındandır (Çocuk Hakları Sözleşmesi md.9/3). Bu tür kişisel ilişki çocuğun sadece yüksek yararları gerektirdiği takdirde veya ana ve babanın bu haklarını amacına aykırı kullanmaları halinde kısıtlanabilir veya engellenebilir (Kişisel İlişki Kurulmasına Dair Avrupa Sözleşmesi md.4/2). Dosyada annenin çocukla kişisel ilişki kurma hakkını amacına aykırı kullanacağına veya kişisel ilişkinin çocuğun yüksek yararlarına aykırı düşeceğine ilişkin bir delil bulunmadığına göre, velayet hakkı kendisinden alınan davalı ile çocuk arasında uygun sürelerle kişisel ilişki tesisi gerekirken, bu hususun gözetilmemiş olması usıil ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir." Yarg. 2. HD., 2014/3538 E. 2014/10767 K. 12.5.2014 T.

KAYNAKÇA:

ALTUN, Ümran, Velayet Hakkının Kötüye Kullanılması, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2023.

RUHİ, Ahmet Cemal, Birlikte Velayet Kurumu ve Birlikte Velayete İlişkin Yabancı Mahkeme İlamlarının Tanınması ve Tenfizi, On İki Levha Yayıncılık, 2019

SİNANOĞLU, Asena, Türk Medeni Kanunu'na Göre Çocuk ile Kişisel İlişki Kurma Hakkı, On İki Levha Yayıncılık, 2020.

ÖZER TAŞKIN, Özden, Velayet Hakkının Kullanılması, Velayetin Değiştirilmesi, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:, 6 S: 1, s. 239-262.

YARGIÇ, Zeynep, Türk Hukukunda Anlaşmalı Boşanma Davası ve Hukuki Sonuçları, On İki Levha Yayıncılık, 2021.

6706 Sayılı Kanuna Göre Yabancı Devletlerde Yürütülen Soruşturma ve Kovuşturmanın Devralınması

Mehmet Furkan **YURTNAÇ**
Avukat

Ankara Barosu

Giriş

Uluslararası suçlarla mücadele, yalnızca devletlerin iç hukukları ile değil, aynı zamanda uluslararası hukukun normlarına ve devletlerarası işbirliğine dayalı olarak gerçekleşebilmektedir. Bu bağlamda, Türkiye, 6706 sayılı "Yabancı Devletlerde Yürütülen Soruşturma ve Kovuşturmalara İlişkin Kanun"u kabul ederek, hem ulusal ceza muhakemesi sistemini güçlendirmeyi hem de uluslararası suçlarla mücadeledeki rolünü artırmayı hedeflemiştir. Kanun, Türkiye'nin, yabancı devletlerde yürütülen soruşturma ve kovuşturma süreçlerine müdahil olabilmesini sağlayarak, belirli koşullar altında bu işlemleri devralmasını mümkün kılmaktadır.

6706 sayılı Kanun, yurt dışındaki ceza muhakemesi süreçlerinde Türkiye'nin daha etkin bir şekilde yer almasını ve uluslararası suçların yargılanmasına katkıda bulunmasını amaçlamaktadır. Bu makalede, 6706 sayılı Kanun çerçevesinde yabancı devletlerde yürütülen soruşturma ve kovuşturmalara ilişkin devralma prosedürü, koşulları ve hukuki temelleri ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

1. 6706 Sayılı Kanunun Hukuki Temelleri ve Amacı

6706 sayılı Kanun, 2016 yılında kabul edilmiş olup, Türkiye'nin uluslararası suçlarla mücadelede etkinliğini artırmayı ve uluslararası ceza hukukuna uyum sağlamayı hedeflemektedir. Bu kanun, özellikle Türk mahkemelerinin, yabancı devletlerde işlenen suçlarla ilgili soruşturma ve kovuşturma süreçlerini devralmalarını öngörmektedir. Bu düzenleme, sadece Türkiye'nin iç hukukunda yer alan suçlarla değil, aynı zamanda uluslararası suçlarla mücadelede de etkili bir çözüm getirmeyi amaçlamaktadır.

6706 sayılı Kanun'un kabul edilmesindeki temel motivasyonlardan biri, Türkiye'nin terörizm, uyuşturucu kaçakçılığı, insan ticareti, insanlığa karşı suçlar gibi uluslararası suçlarla daha etkili bir şekilde mücadele edebilmesi için gerekli yasal altyapıyı oluşturmaktır. Ayrıca, Türkiye'nin uluslararası işbirliğini güçlendirme amacı taşıyan bu kanun, aynı zamanda adaletin sağlanmasını ve suçluların cezalandırılmasını hedefler.

Kanunun hukuki temeli, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, adli yardımlaşma anlaşmaları ve devletler arası karşılıklı yardımlaşma yükümlülüklerine dayanır. Özellikle, Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi, Roma Statüsü gibi uluslararası düzenlemeler çerçevesinde, Türkiye, yabancı devletlerle adli yardım ve suçluların iade edilmesi hususlarında işbirliği yapmaktadır.

2. Yabancı Devletlerde Yürütülen Soruşturma ve Kovuşturmanın Devralınması

6706 sayılı Kanun, yabancı devletlerde yürütülen soruşturma ve kovuşturma işlemlerinin Türkiye'ye devredilmesine ilişkin temel çerçeveyi belirlemektedir. Bu devralma, belirli şartlar altında gerçekleşebilir ve genellikle aşağıdaki prosedürler izlenir:

a) Yabancı Devletin Başvurusu ve Türkiye'nin Yetkisi

Yabancı devletler, kendi sınırlarında yürütülen bir soruşturma veya kovuşturmayı Türkiye'ye devretmek amacıyla başvurabilirler. Devralma talebi, genellikle adli yardımlaşma protokolleri veya ikili anlaşmalar çerçevesinde yapılır. Bu başvurunun kabul edilmesi için, Türkiye'nin yargı yetkisinin devralma talep edilen suçla doğrudan bağlantılı olması gerekir. Başka bir deyişle, söz konusu suç Türkiye'nin ceza hukukuna tabi olmalı ve Türk mahkemeleri tarafından yargılama yapılabilir olmalıdır.

Türk mahkemeleri, devralma talebini incelerken, suçun niteliği, suçun işlendiği yer ve Türkiye'nin ulusal çıkarları gibi faktörleri dikkate alır. Bu aşamada, Türkiye'nin, yabancı devletin talebini kabul etme ya da reddetme hakkı vardır. Ancak, talebin reddedilmesi durumunda, reddin gerekçeleri de açıkça belirtilir.

b) Devralma Kararının Alınması

Devralma talebinin kabul edilmesinin ardından, Türkiye'nin ilgili makamları (Adalet Bakanlığı, ilgili mahkemeler) bu talebi resmi olarak onaylar. Türk mahkemeleri, yurt dışındaki soruşturma ve kovuşturma dosyasını devralarak, süreçteki işlemleri başlatır. Devralma süreci, Türkiye'nin iç hukukunda öngörülen ceza muhakemesi usullerine göre yürütülür.

Devralma kararının alınmasından sonra, Türkiye, yabancı devletin sunduğu deliller, tanık ifadeleri ve diğer belgeleri göz önünde bulundurarak, kendi yargılama süreçlerini başlatır. Bu süreçte, Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu ve ilgili diğer mevzuatlar çerçevesinde işlem yapılır.

3. Devralma İçin Gerekli Şartlar

6706 sayılı Kanun'un devralma mekanizmasını işler hale getirebilmesi için belirli koşulların varlığı gerekmektedir. Bu şartlar, suçların niteliği, suçlunun adalet önüne çıkarılabilmesi ve Türkiye'nin uluslararası işbirliğine dayalı yükümlülükleri ile bağlantılıdır.

a) Suçun Uluslararası Niteliği ve Ciddiyeti

Devralma işlemi, yalnızca uluslararası hukukla ilişkilendirilebilecek suçlar için geçerlidir. Bu suçlar arasında terörizm, insan ticareti, uyuşturucu kaçakçılığı, organize suçlar, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçları gibi suçlar yer alır. Bu tür suçlar, yalnızca bir devletin iç hukukuyla cezalandırılamayacak kadar karmaşık ve geniş çaplı etkilere sahip olduğundan, uluslararası işbirliği ve yargılama gereklidir. Bu bağlamda, Türkiye, özellikle sınır aşan suçların takibinde aktif bir rol üstlenir.

b) Suçlunun Yargıdan Kaçma Riskinin Bulunması

Devralma talebinin bir diğer önemli şartı, suçlunun yargıdan kaçma olasılığının varlığıdır. Eğer yabancı devlet, yargılamayı yürütmekte zorlanıyorsa veya suçlunun adalet önüne çıkarılması imkansız hale gelmişse, Türkiye'nin devralma talebini kabul etmesi, suçlunun adalet önüne çıkarılabilmesi adına elzemdir. Türki-

ye, böyle bir durumda, kendi hukuk düzeni içerisinde suçlunun yargılanmasını sağlayacak olan birinci derece yetkilidir.

c) Yabancı Devletin Onayı ve İşbirliği

Devralma işlemi, her ne kadar Türkiye'nin yetkisiyle gerçekleşse de, yabancı devletin onayı gereklidir. Bu onay, iki ülke arasında adli yardım ve işbirliği anlaşmalarının bulunmasına dayanır. Türkiye, ancak bu anlaşmalar çerçevesinde devralma işlemini gerçekleştirebilir. Ayrıca, Türkiye, yabancı devletin hukuk sistemi ile uyumlu olarak hareket etmek zorundadır. Bu bağlamda, uluslararası işbirliği protokollerine aykırı bir durum ortaya çıkarsa, devralma süreci sekteye uğrayabilir.

4. Yabancı Devlette Yürütülen Soruşturma ve Kovuşturmanın Türkiye'ye Devralınması Sürecindeki Zorluklar

Yabancı devletlerde yürütülen soruşturma ve kovuşturmanın Türkiye'ye devredilmesi süreci, çeşitli zorluklarla karşılaşabilir. Bu zorluklar, başta egemenlik hakları, hukuki engeller ve gizlilik ilkeleri olmak üzere farklı alanlarda ortaya çıkabilir. Devralma talepleri, her zaman her devletin iç hukukuna ve egemenlik haklarına uygun olmayabilir. Özellikle, yargı bağımsızlığının zayıf olduğu, adli sistemin güvenilir olmadığı ülkelerde, devralma işlemi gerçekleştirilmeden önce çok dikkatli bir inceleme yapılması gerekir.

Bununla birlikte, delillerin kabul edilebilirliği, tanık ifadelerinin geçerliliği ve yabancı mahkemelerin kararlarının bağlayıcılığı gibi konular da devralma sürecinde sık karşılaşılan hukuki sorunlar arasında yer alır. Türkiye, bu gibi durumlarda, adli yardım ve işbirliği anlaşmalarına başvurarak çözüm arar.

Sonuç

6706 sayılı Kanun, Türkiye'nin uluslararası suçlarla mücadeledeki etkinliğini artırmak ve uluslararası adalet sistemine entegrasyonunu sağlamak amacıyla önemli bir hukuki düzenlemedir.

Yabancı devletlerde yürütülen soruşturma ve kovuşturma süreçlerinin Türkiye'ye devredilmesi, yalnızca ulusal değil, aynı zamanda küresel ölçekte hukukun üstünlüğünün sağlanmasına katkı sağlar. Bu kanun, suçluların cezalandırılması, mağdurların haklarının korunması ve uluslararası işbirliğinin güçlendirilmesi açısından büyük bir öneme sahiptir.

Devralma süreci, belirli şartlar ve prosedürlere tabidir. Suçun uluslararası niteliği, Türkiye'nin yargı yetkisi ve yabancı devletin işbirliği, devralma için aranan temel unsurlar arasındadır. Ancak, bu sürecin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için devletler arasında sağlam bir adli işbirliği ve ortak bir hukuki çerçeve gereklidir. Ayrıca, uluslararası hukuk kuralları çerçevesinde, Türkiye'nin iç hukukuyla uyumlu hareket etmesi ve her iki ülkenin hukuk sistemlerinin birbirine saygı göstermesi esastır.

Devralma sürecinde karşılaşılan engeller, her ne kadar zaman zaman önemli zorluklar ortaya koysa da, bu süreçlerin doğru bir şekilde işlemesi, Türkiye'nin uluslararası suçlarla mücadelede daha etkin ve sorumlu bir aktör olmasını sağlar. Sonuç olarak, 6706 sayılı Kanun, Türkiye'nin uluslararası ceza hukuku çerçevesindeki yükümlülüklerini yerine getirmesi ve küresel adaletin sağlanmasına katkıda bulunması adına önemli bir adımdır. Bu düzenleme, Türkiye'nin hukuk sisteminin uluslararası alanda daha güçlü bir biçimde temsil edilmesine ve suçluların adalet önüne çıkarılmasına olanak tanır. ■

Kravatın Bulunuşu ve Tarihçesi: Bir Moda Devrimi

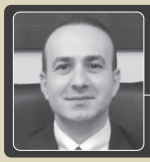

Ömer **POLAT**
Cumhuriyet Savcısı
İstanbul Anadolu Adliyesi

Giriş

Kravat, günümüz erkek giyiminde önemli bir yer tutan, şıklığı ve zarafeti simgeleyen bir aksesuardır. Ancak, bu basit görünen giysi parçasının geçmişi oldukça derindir ve tarihsel olarak birçok kültürel etkiden şekillenmiştir. Kravat, zamanla değişmiş ve evrilmiş, 17. yüzyıldan günümüze kadar birçok farklı formda karşımıza çıkmıştır. Bu makale, kravatın bulunuşunu, tarihsel gelişimini ve farklı kültürlerdeki etkilerini inceleyecek, aynı zamanda kravatın bugünkü popülerliğine nasıl ulaştığını ele alacaktır.

1. Kravatın Erken Dönemleri: 30 Yıl Savaşları ve Fransız Etkisi

Kravatın kökeni, 17. yüzyılın ortalarına kadar gitmektedir. Kravatın ilk haline en yakın form, 30 Yıl Savaşları sırasında (1618-1648) Avrupa'ya gelen Hırvat askerleri tarafından taşınmıştır. Hırvat askerleri, boyunlarına bağladıkları uzun kumaş parçalarını bir tür aksesuar olarak kullanıyorlardı. Bu kumaşlar, hem pratik bir şekilde boynu korumak hem de savaşta tanınmayı sağlamak amacıyla kullanılıyordu. Fransızlar, bu pratik kullanım biçiminden ilham alarak, bu yeni aksesuarı moda dünyasına dahil ettiler. Kravat, "cravat" olarak Fransızca'ya geçmiş ve kısa sürede Avrupa'nın aristokrat sınıfı tarafından benimsenmiştir (Radcliffe, 2003).

2. Kravatın Fransız Sarayında Popülerleşmesi

Kravatın Fransız sarayında yaygınlaşması, özellikle Louis XIV'ün hükümet döneminde gerçekleşmiştir. 17. yüzyılın sonlarında, Fransız aristokrasisi arasında moda bir çılgınlık haline gelen kravatlar, dönemin zarafet simgelerinden biri olmuştur. Louis XIV, bu modayı destekleyerek, sarayında çalışan terziler ve tasarımcılar aracılığıyla kravatı daha geniş bir kesime tanıttı. Ancak, bu dönemde kravatlar oldukça gösterişli ve büyük oluyordu. Fransız aristokratları, farklı renklerde ve desenlerde kravatlar takarak, sosyal statülerini göstermek için kullanıyordu (Thompson, 1997).

3. 18. Yüzyıl: Kravatın Daha Şık ve Pratik Hale Gelmesi

18. yüzyılda, kravatlar, Fransızlar ve İngilizler arasında hızla yayıldı. Bu dönemde, kravatlar, daha sade ve pratik bir hale gelmişti. Kravatın tasarımı da bu dönemde evrilmeye başlamış, uzun kumaş parçalarından

1620'ler civarında bir Hırvat süvarisi. Viyana'daki Savaş Tarihi Müzesi'nde sergileniyor.

Kral Louis XIV

daha dar ve düzgün tasarımlar tercih edilmeye başlanmıştır. Kravatlar, yavaş yavaş giyimde işlevsel bir parça olmanın yanı sıra, estetik bir öğe halini almaya başlamıştır. Bu dönemin önemli yeniliklerinden biri, kravatların boyun etrafına bağlanması için geliştirilen düğüm tekniklerdir. Kravatın pratikliği, özellikle İngiltere'deki iş dünyasında yayılmasına olanak sağlamıştır (Davis, 1992).

4. 19. Yüzyıl: Kravatın Modern Formuna Yaklaşması

19. yüzyılda, endüstriyel devrim ile birlikte, kravat tasarımlarında daha fazla çeşitlilik ortaya çıkmıştır. Bu dönemde, kravatlar daha çok iş dünyasında kullanılan ve gündelik giyimle uyum sağlayan bir aksesuar halini almıştır. 1820'ler civarında, modern kravatın tasarımı, düz ve sade bir formda şekillenmeye başlamıştır. Dönemin ünlü terzileri, kravatları daha şık ve kullanımı kolay hale getirmek için yeni teknikler geliştirmiştir. Bununla birlikte, 19. yüzyılın ortalarına gelindiğinde, kravatın tasarımında kullanılan kumaşlar da çeşitlenmiş, ipek, yün ve pamuk gibi malzemelerle üretim yapılmaya başlanmıştır (Radcliffe, 2003).

5. 20. Yüzyıl: Kravatın Endüstriyel Üretimi ve Moda Devrimi

20. yüzyılda, özellikle 1920'lerden itibaren, kravatlar daha yaygın hale gelmiştir. Kravat, sadece aristokratlar ve iş dünyası mensupları arasında değil, tüm erkekler arasında popülerlik kazanmıştır. Kravatın endüstriyel olarak üretilmesi, daha uygun fiyatlarla geniş kitlelere ulaşmasını sağlamıştır. 1920'lerde, "kravat düğümü" popüler hale gelmiş, böylece pratik bir şekilde takılabilen kravatlar gündelik hayatta daha fazla tercih edilmeye başlanmıştır.

Kravatlar, 1960'larda popülerleşen "mod" hareketi ile farklı renk-

Kravatın 18. Yüzyıl yaygınlaşmasıyla ortaya çıkan düğüm teknikleri.

lerde ve desenlerde üretilmeye başlanmış, geleneksel şıklığın ötesine geçerek daha renkli ve dikkat çekici hale gelmiştir. 1970'lerde, özellikle çizgili, noktalı ve geometrik desenli kravatlar moda olmuştur. 1980'lerde ise, kravatlar iş dünyasında güç ve prestij simgesi olarak kabul edilmeye devam etmiş, "güç elbiseleri" konseptiyle birlikte stilize edilmiştir. Bu dönemde, kravatın yalnızca erkeklerin iş yaşamındaki statülerini gösteren bir aksesuar olmasının ötesinde, kişisel bir moda beyanı halini aldığı görülmüştür (Thompson, 1997).

6. Günümüz: Kravatın Modern Yorumu

Günümüzde, kravat, hem resmi iş ortamlarında hem de özel günlerde yaygın olarak kullanılan bir aksesuar olmayı sürdürmektedir. Ancak, giyim stillerinin daha rahat hale gelmesiyle, takım elbise ve kravat kombinasyonları yerini daha sade, "business casual" giyim tarzlarına bırakmıştır. Kravat, özellikle iş dünyasında hâlâ güçlü bir simge olmasına rağmen, daha rahat kesimlerin ve yeni stillerin yükselmesiyle, geçmişteki prestijli kullanımından daha esnek bir hale gelmiştir. Bununla birlikte, kravat hâlâ düğünler, galalar ve resmi toplantılar gibi özel etkinliklerde önemli bir aksesuar olarak kullanılmaktadır (Wilson, 2007).

Sonuç

Kravat, basit bir aksesuar olmaktan çok daha fazlasıdır; tarih boyunca sosyal statü, güç, prestij ve moda anlayışını yansıtmıştır. Hırvat askerlerinin boyunlarına bağladığı kumaş parçalarından Fransız aristokrasisinin şıklığına, modern iş dünyasında statü simgesine dönüşen kravat, modanın ve toplumun evrimiyle paralel bir şekilde gelişmiştir. Kravatın tarihindeki bu evrim, onun sadece bir aksesuar değil, aynı zamanda bir kültürel ikon haline gelmesini sağlamıştır. ■

Kaynakça

1. Davis, F. (1992). Fashion, Culture, and Identity. Chicago: University of Chicago Press.
2. Radcliffe, J. (2003). Menswear: Fashion and Style. London: Faber & Faber.
3. Thompson, M. (1997). The History of Men's Fashion. London: Penguin Books.
4. Wilson, E. (2007). Adorned in Dreams: Fashion and Modernity. Berkeley: University of California Press.

Sarı Bıyık

Erdi **ÖZMEN**
Hâkim
Bandırma Adliyesi

Kehribar taşlı yüzüğünün eline yakışıp yakışmadığını kafasını sağa sola çevirerek tartmakta. Duman, gözlerini buğulandırsa da, dudağının sigarayı emişi kült *Bogart* karakterlerini kıskandırmakta.

Dikkat çekmemeli, görüş açısına girmemeliyim.

Göbekli ve hantal halimi düşününce... Her seferinde sokak aralarına abanırcasına kaçışı, bana yakalanmamak için bir keresinde sokak ortasında çocuğun bisikletini zorla alışı... Sinirden ateşimi yükseltmiyor değil. Karınca sert ve minik adımlarıyla yolunu bulurken, ben kaldırımlarda kösele tabanın azizliğine uğramamak için parmak uçlarıma basarak yürümekle meşgulüm. O ise eskitilmiş yeşil çuhalı masaların, o masalara taş döken küfürlü ağızların, gazete kupürlerinin para bandı ile vurulduğu camların sahnesi... Bir kahvehane önünde... Tabela olmasa ayırt edilemeyecek mezbele; otobüs durağında... Ceket cebine kafasını gömmüş, habersiz.

Sert bir hamle ile yapıştım boynuna. Sarsarken, cebrimi gevşetmemek için bir taş kaptım yerden.

"Abi ne oluyor, sen miydin, ilahi!"

Ağzı, burnuma yakın, nefesi koklanacak cinsten değil!

"Kaç ay oldu, beşten sonrasını sayamadım, hani ödeyecektin?" diyemeden..

Değirmen kanatlarını ıskalayan hafif ve cılız yel misali, küçük bir kızın "baba" deyişini duyabildim. Bu yuvarlak yüzlü tatlılık, sarı bıyığın kızı Ela'ydı. Ellerini, babasının ellerine kavuşturmuş, buğulu yeşil gözlerini, utandırmak için yüzüme, oradan da yüreğime saplamıştı.

Telaşın ortasında, acı katmerlenir; acıtma hevesi ertelenir. Alevin deminde, sorunlar erir, keşkeler birleşir. Sonralar, kırış kırış paraların şişirttiği ceplerin soru işaretlerine gebe kalır. Dünyada kaç türlü alacak, musalla taşına kilitlenir, öleni zengin yapacak mezar taşını kim sahiplenir..

Durmak, işkence şimdi, dönebildim titreyerek ardıma. Not defterine şunu yazdım bugünün anısına: "Alacaklıydım...çocuk kalbini görünce borçlandım.." ■

Bilişim Çağında Zararlı Yazılımlardan Korunma Yöntemleri

M. Gökay **ÇALIŞKAN**
Cumhuriyet Savcısı
İstanbul Anadolu Adliyesi

Günümüzün Bilişim Çağı'nda, teknolojinin hızla gelişmesi ve hayatımızın her alanına girmesiyle birlikte bilgisayar ve telefonlar yaşamımızın vazgeçilmez unsurları haline gelmiştir. Bu bağlamda, cihazlarımızın güvenliğini sağlamak her zamankinden daha önemli hale geldi. Güvenliğin sağlanamadığı durumlarda, kişisel verilerin veya özel hayata ilişkin bilgilerin üçüncü şahıslar tarafından ele geçirilmesi ve bilişim sistemleri üzerinden malvarlığına karşı suçların işlenmesi kolaylaşacaktır.

Bu bağlamda, cihazlarımızı zararlı yazılımlardan (Trojan, Phishing, Ransomware vb.) korumak için bazı adımları izlemek önemlidir:

1. Güncel Yazılım Kullanımı:

Windows veya Android işletim sistemlerinin en son güncel versiyonları kullanılmalıdır. Güvenlik güncellemeleri almayan eski cihazlar, sistem açığına sebep olabilir. Özellikle Android 12 sürümünden önceki cihazlar güvenlik güncellemeleri almayacak olup, Windows 10'un ise güvenlik güncellemeleri 14 Ekim 2025'te bitecektir. Bu nedenle, bu tarihten önce Windows 11'e geçilmesi gerekmekte olup ayrıca güncel ve güvenlik yamaları alan internet tarayıcılarının kullanılması da sistemde güvenlik açığı oluşmasını engelleyecektir.

2. Antivirüs ve Firewall Kullanımı:

Zararlı yazılımlardan korunmak için güncel antivirüs ve firewall uygulamaları kullanılmalıdır. Windows için hâlihazırda yüklü gelen Firewall ve Windows Defender kişisel kullanım açısından yeterlidir. Android için ise antivirüs yükleme zorunluluğu bulunmamakta olup, Play Protect taraması varsayılan olarak açık gelmesi bir aşamaya kadar güvenliği sağlayabilir. Ancak, uygulamalar Play Store dışında APK formatında indiriliyorsa veya internet üzerinden herhangi bir şey indiriliyorsa daha dikkatli olunmalıdır. Bu durumda, güvenilir antivirüs şirketlerinin uygulamalarının indirilmesi veya www.virustotal.com gibi çevrim içi üretsiz tarama siteleri kullanılarak indirilen dosyaların taranması zararlı yazılımların sisteminize girmesini zorlaştıracaktır.

3. Kişisel Kullanım Bilinci:

Cihazların kişisel kullanım bilgisi, zararlı yazılımlara yakalanmamak açısından önemlidir. İnternette gezinirken ziyaret edilen siteler, indirilen uygulamalar ve bu uygulamaların isteği izinler dikkatle incelenmelidir. Tarayıcılarda genellikle "İzlenme Korunması" başlığı altında sunulan ayarlar sıkı koruma seviyesinde seçilmeli, ayrıca AdGuard veya uBlock gibi reklam engelleyici programlar da zararlı reklamlar, pop-up veya sitelerden korunmaya yardımcı olacaktır. Spam e-posta veya mesaj eklerindeki bulunan dosyalar zararlı yazılım içerebilir, bu nedenle bu ekler dikkatlice incelenmelidir. Play Store'dan indirilen uygulamaların istenen izinleri dikkatle gözden geçirilmelidir. Bilindik şirketlerin uygulamaları genellikle daha güvenlidir. Android cihazlarda, Play Store'dan

indirilen uygulamaların istenilen izinlerine dikkat edilmeli ve uygulamanın çalışması için zorunlu olmayan izinlerin istenip istenmediği hususunun kontrol edilmesi gerekmektedir. Telefonun ayarlar kısmında daha önceden uygulamalara verilen izinler kontrol edilmeli ve gerek duyulmayanların izinleri kaldırılmalıdır. Uygulama indirmeden önce her zaman uygulamanın Play Store sayfası tam olarak incelenmeli ve incelerken uygulamanın adının mantıklı olması, uygulamanın açıklaması amaçlanan kullanımla eşleşmesi ve yazım hataları veya kötü cümleler içermemesi gerekmektedir. İndirilecek uygulama seçerken daha çok bilindik şirketlerin uygulamalarına yönelmek doğal olarak sistemin güvenliğini artıracaktır.

4. Şifre Güvenliği:

Güçlü şifreler kullanmak ve her üyelik için farklı şifreler seçmek, verilerin korunmasında hayati öneme sahiptir. Farklı şifrelerin hatırlanması hayat koşullarında zor olabilir, bu nedenle güvenilir internet tarayıcılarındaki şifre yöneticileri veya Bitwarden, Proton Pass gibi uygulamalar kullanılabilir. Çevrim içi hesapların güvenliği için 2FA (çok faktörlü kimlik doğrulaması) kullanılmalıdır. Bu doğrulama yöntemi, SMS yoluyla değil, Microsoft veya Google Authenticator gibi uygulamalar üzerinden yapılmasının güvenliği artıracağı kuşkusuzdur. SMS yolu seçildiği vakit SS7 saldırıları gibi birtakım hareketler ile SMS yönlendirmesine maruz kalınabileceği unutulmamalıdır. Daha önce üyeliğinizin olduğu sitelerin hacklenip hacklenmediğini www.haveibeenpwned.com adlı siteden ve kişisel bilgilerinizin dark web'de olup olmadığını myactivity.google.com/dark-web-report/dashboard adresinden kontrol edebilirsiniz.

5. Phishing (Oltalama) Korunması:

Antivirüs ve reklam engelleyici uygulamalar kullanarak, kopya sitelerin URL'lerine dikkat ederek ve Google'da veya sosyal medyada çıkan reklamlı sitelere girmeyerek oltalama saldırılarından korunabilirsiniz.

6. Ağ Güvenliği:

Ev dışı Wi-Fi kullanımında VPN gibi araçlar kullanarak ağınızı şifreleyin. Aksi takdirde, internet trafiğiniz izlenebilir ve bilgileriniz ele geçirilebilir.

7. Kredi Kartı Güvenliği:

E-ticarette sanal kart kullanarak ve internet sitelerinin geçerli SSL sertifikasına sahip olup olmadığını kontrol ederek kredi kartı güvenliğinizi sağlayabilirsiniz. Verilerinizin şifrelenmemesi durumunda kredi kartı bilgileri üçüncü şahıslar tarafından görülebilir.

8. Veri Yedekleme:

Bilgisayar veya telefonunuzdaki fotoğraf, video dâhil kişisel verilerin yedeğini almak ve güvenilir bulut sistemlerinde saklamak, cihazınız ele geçirilip dosyalarınız şifrelendiğinde sizi olası bir şantaj şeklinde para talebinden koruyabilir.

Bilişim dünyasında biraz bilinçli kullanım ve küçük adımlarla güvenliğinizi sağlayabilir ve teknolojinin nimetlerinden rahatça faydalanabilirsiniz. ■

ÜSKÜP TÜRK ÇARŞISI:
Tarihten Günümüze Kültür ve Lezzet Durağı

İsmet **SAÇLI**
Cumhuriyet Savcısı
İstanbul Anadolu Adliyesi

Makedonya'nın başkenti Üsküp'te yer alan Türk Çarşısı, Osmanlı İmparatorluğu'nun bölgedeki derin izlerini taşıyan ve tarih boyunca farklı kültürlerin buluşma noktası olmuş bir mekândır.

Üsküp'ün simgelerinden biri haline gelen bu çarşı, mimari dokusu, tarihi geçmişi ve kültürel çeşitliliği ile ziyaretçilerini büyüleyen bir atmosfer sunar.

Tarihi Geçmiş

Üsküp Türk Çarşısı'nın kökenleri, Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkanlara hâkim olduğu 15. yüzyıla dayanır. Çarşı, Osmanlı döneminde bölgenin ticaret merkezi olarak inşa edilmiştir ve stratejik bir konumda bulunur. Osmanlıların mimari ve kültürel izlerini taşıyan çarşıda, hanlar, hamamlar, camiler ve medreseler gibi pek çok önemli yapı bulunmaktadır.

Çarşı, Osmanlı'dan sonra Yugoslavya dönemi ve ardından bağımsız Makedonya sürecinde de varlığını korumuştur. Her ne kadar 1963 yılında yaşanan büyük Üsküp depreminde hasar görmüş olsa da, sonraki yıllarda restore edilerek bugünkü haline getirilmiştir.

Mimari Yapı

Üsküp Türk Çarşısı, Osmanlı mimarisinin geleneksel özelliklerini yansıtan bir dokuya sahiptir. Dar ve taş döşeli sokaklar, ahşap ve taş yapılar ile bezeli olan çarşı, geleneksel bir Osmanlı şehrinin ticaret merkezi havasını yansıtır. Çarşıda yer alan bazı önemli yapılar şunlardır:

Kurşunlu Han: 16. yüzyılda inşa edilen bu han, Osmanlı döneminde ticaret yapan tüccarların konakladığı bir mekândı. Günümüzde müze olarak kullanılmaktadır.

Sulu Han: Ticaret kervanlarına hizmet eden bir başka han olan Sulu Han, bugün sanat galerisi olarak hizmet vermektedir.

Mustafa Paşa Camii: 1492 yılında inşa edilen cami, çarşıya hâkim bir konumda bulunur ve Osmanlı mimarisinin ince işçilik örneklerinden biridir.

Davud Paşa Hamamı: Günümüzde bir sanat galerisi olarak kullanılan hamam, Osmanlı hamam mimarisini gözler önüne sermektedir.

Kültürel Zenginlik

Türk Çarşısı, tarih boyunca sadece bir ticaret merkezi değil, aynı zamanda farklı kültürlerin bir araya geldiği bir sosyal merkez olmuştur. Çarşıda Türkler, Arnavutlar, Makedonlar ve diğer etnik gruplar bir arada yaşamış ve ticaret yapmıştır. Bu durum, çarşının kültürel zenginliğini artırmıştır.

Davud Paşa Hamamı

Mustafa Paşa Camii

Çarşıdaki dükkânlarda geleneksel Türk mutfağına ait börek, baklava ve kahve gibi lezzetlerin yanı sıra, el işi ürünler, kilimler, bakır işleri ve hediyelik eşyalar bulunur. Ayrıca çarşı, her yıl düzenlenen kültürel festivaller, müzik etkinlikleri ve sergiler ile bölge halkını ve turistleri bir araya getirmektedir.

Yemek Tavsiyeleri

Üsküp Türk Çarşısı, sadece tarihi ve kültürel zenginlikleriyle değil, aynı zamanda lezzet duraklarıyla da ziyaretçilerini cezbetmektedir. Çarşıda yer alan küçük restoranlar ve kafelerde Osmanlı mutfağının izlerini taşıyan birbirinden lezzetli yemekler bulabilirsiniz. Özellikle çarşıya özgü börek çeşitleri ve yanında sunulan geleneksel Türk ayranı mutlaka denenmelidir. Tatlı severler için ise sıcak bir Türk kahvesi eşliğinde sunulan cevizli veya fıstıklı baklava, hem göze hem damağa hitap eder. Bunun yanı sıra kebap, köfte ve kuzu eti gibi Balkan mutfağına özgü lezzetleri de çarşıdaki lokantalarda bulabilirsiniz. Samimi ve nostaljik bir atmosferde sunulan bu tatlar, çarşı gezinizin unutulmaz bir parçası olacaktır.

Üsküp Türk Çarşısı, günümüzde tarihi ve turistik bir cazibe merkezi olmasının yanı sıra, bir kültürel miras alanı olarak da önem taşır. Çarşı, Osmanlı'nın Balkanlardaki etkisinin yaşayan bir örneği olarak ziyaretçilerini tarihte bir yolculuğa çıkarmaktadır.

Sonuç olarak, Üsküp Türk Çarşısı, geçmişin izlerini günümüzle birleştiren eşsiz bir mekândır. Çarşıyı gezmek, sadece bir alışveriş deneyimi değil, aynı zamanda tarih, kültür ve sanatla iç içe bir yolculuk anlamına gelir. Bu benzersiz miras, Makedonya'nın kültürel mozaiğini anlamak için mutlaka görülmesi gereken bir duraktır. ■

AbdülVahap **DABAKOĞLU**
Hâkim
İstanbul Anadolu Adliyesi

Unutmayacağız

Şehit Cumhuriyet Savcısı

MEHMET SELİM KİRAZ

Kara bir gün İstanbul'da
Mart'ın en son saatleri
Unutmayın, bundan böyle
Ağlıyor kiraz mevsimi

Sırtlarında birer cübbe
Bellerinde silahları
Kalplerinde nefretleri
İçeri kolay girdiler

Ellerini bağladılar
Yüzlerini gizlediler
Başına silah dayayıp
Resimlerini çektiler

İhanet vatana idi
Sebep, Kurban seçilmişti
Okullusunun eliyle
Mehmet'i şehit ettiler

Güle güle günahsızım
Babam, kocam güle güle
Hain eller değdi sana
Affet bizi güle güle

İstanbul'da bu kara gün
Mart'ın en son saatleri
Ve dün gibi hatırlayın
Ağlıyor kiraz mevsimi

Malpraktis Kavramı

Akın **USTA**
Doç. Dr.
Balıkesir Ü. Tıp F. K.H. Kliniği

Duygu **LAFCI**
Asistan Hekim
Balıkesir Ü. Tıp F. K.H. Kliniği

GİRİŞ

Tıbbi uygulama hatasını tanımlayan malpraktis terimi 20 yy'ın başından beri davalara konu olsa da tıbbın babası olarak bilinen Hipokrat "Önce zarar verme (primum non nocere)" ilkesiyle zarar vermemenin tıbbın ve hekimlik prensibinin temelini oluşturduğunu milattan önce belirtmiştir[1]. Bildiğimiz ilk sağlık hukuku belgesi olan Hammurabi Kanunları'nın 'tıbbi müdahale sonucu hastanın ölümü veya hastanın gözünü kaybetmesi sebebiyle tıbbi müdahale uygulayıcısına verilen bilek kesme cezası' şeklindeki 218. Maddesi, Roma hukukundaki 12 Levha kanunlarının hekimin yaptığı tedavideki sorumluluğu ifadesi[2] ve Mısır papiruslarındaki 'yeni bir tedavi yöntemiyle hasta ölür veya iyileşmez ise hekime ölüm cezası verileceği' kayıtları tıbbi uygulama hatasının tarihçesinin çok eskiye dayandığının ve zarar vermeme ilkesinin tıpta öncelikli olduğunun göstergeleridir[3].

Bu kayıtlardan çok sonra 1765 yılında bir İngiliz hukukçu Sir William Blackstone, Commentaries on the Laws of England başlıklı hukuk ilkeleri derlemesinde, modern adı malpraktis, ancak Latince kökenden

gelen Mala ve Praxis kelimelerini, 'Bir hekim veya cerrahın ihmali veya beceriksiz yönetimi' şeklinde ilk kez literatürde tanımlamıştır[4]. Bu terim ile açılan ilk dava ise 1794'de davacının eşinin ameliyatını gerçekleştiren hekimin saldırgan ve acımasız olduğu iddalarıyla açtığı ve hekime 40 İngiliz sterlini para cezası verilerek sonuçlandırılan davadır[5].

Ülkemizdeki tıbbi uygulama hatalarını içeren yakın dönemdeki bazı yasal süreçler, sağlık çalışanlarının malpraktis ile ilgili yasal ve etik yükümlülüklerindeki farkındalıklarının az oluşu, tıbbın ve teknolojinin ilerlemesiyle hastaların tanıdan tedaviye tüm adımlarda bilgiye erişebiliyor olması, komplikasyon ve malpraktis kavramlarının karıştırılıyor olması, sağlık çalışanlarında özellikle hekimlerde defansif tıbba meyili artırmıştır. İlk kez 1970'de hekimlerin şikayetten kaçınmak için sorumluluktan kaçındıklarını açıklayan defansif tıp terimini ortaya çıkaran Amerika Birleşik Devletleri (ABD), günümüzdeki malpraktis davalarının 8/10'unu hekimlerin kazandığını belirtmiştir[6]. Benzer şekilde oran veren ülkemiz ise, Yüksek Sağlık Şurasına başvurularda her 30 hekimden birinin şikayete uğradığı göstermiş, bununla birlikte, hekimlerin taksirle yaralama suçlamasındaki davaların %95'inde, taksirle öldürme iddiasındaki davalarının %90'ında kusursuz bulunduğunu belirtmiştir. Ancak bu suçlamalara karşı medyanın hekimler üzerindeki olumsuz etkisi, ayrıca hekimlerde oluşan mahkeme sürecindeki psikolojik etki, zaman kaybı ve maddi kayıp, defansif tıbbı kaçınılmaz kılmıştır[7]. Defansif tıp, zamanla hekimlerde komorbid hastalardan ve hastalara müdahaleden kaçınmanın yanında, olası acil tanıları ekarte etmek için gereksiz tetkik, görüntüleme ve tedavi yönetimiyle artan iş yükünü ve maddi kaybı eklemiş, zamanla hekimlerin özellikle cerrahi bölümleri tercih etmemelerine, şikayetten ve riskten kaçınmak için meslekten istifa etmelerine sebep olmuştur[8]. Tıbbi uygulama hatası davalarında sadece şikayet edilen değil aynı zamanda bilirkişilik yapanın da hekim olduğu, ve nitelikli hekimlere olan ihtiyacın, insan var oldukça devam edeceği gerçeği düşünüldüğünde bu meslek grubundaki özellikle yoğun ve cerrahi branşlardaki sayının azalmasının doğurduğu olumsuz sonuçların malpraktis kavramının doğru bilinmesinin ve kullanılmasının gerekliliğini vurgulamaktadır.

TIBBİ MALPRAKTİS

Malpraktis sadece hekim grubunu içeren bir terim değil, herhangi bir meslek grubunun mesleği esnasındaki hatalı işlemidir. Tıbbi malpraktis ise Dünya Tabibler Birliği bildirgesine göre 'doktorun tedavisi sırasında standart uygulamayı yapmaması, beceri eksikliği veya hastaya tedavi vermemesi ile oluşan "zarar"dır[9]. Aynı bildirge öngürülemeyen bilgi ve beceri noksanlığını hekim sorumluluğunun dışına almıştır. ABD ise tıbbi malpraktisi, 'sağlık çalışanının ihmali ya da hatalı bir eylemi sonucu hastaya zarar vermesi veya komplikasyonlara yol açması' şeklinde tanımlamıştır[9]. Bu durum malpraktis davası açmak isteyen bir davacının nedenselliği, hastaya karşı görevin ihmali veya görev ihlalini ve oluşan zararı kanıtlaması gerektiğini doğurmuştur[10-13]. Nedensellik, yapılan ve yapılmayan bir işlemin zararlı bir sonuca neden olup olmadığını sorgular. Hastaya karşı görevin ihmali veya görev ihlali ise standart bakıma uygun hareket edilip edilmediğine göre belirlenir[6]. Örneğin bir myomektomi ameliyatı esnasında kanamanın beklenenden fazla oluşu ancak cerrahın hemen müdahale ederek kanamayı durdurması ve postoperatif takip esnasında hastanın ölümünün kanamadan mı kaynaklandığı yoksa hastanın hipertansiyon, diyabet, tromboembolizm gibi ek hastalıklarının yani komorbid oluşunun mu etki ettiği veya cerrahın ameliyatı standart prosedüre uygun gerçekleştirip gerçekleştirmediği ayrıca kanamanın cerrahinin beklenen risklerinden biri olup olmadığı sorgulanmalıdır. Bu sebeple standart prosedür ve komplikasyon kavramları tıbbi malpraktisin doğru ölçütün temelini oluşturmaktadır. Ayrıca nedensellik-sonuç içerisinde hatanın kaynağını da belirlemek gerekmektedir.

Tıbbi Standart Kavramı

Tıbbi standart kavramı, tıbbın mevcut bulunulan ülkede geliştiği seviyede, hekimlerin genelince onaylanan, praktifte denenmiş, bilinenen ve aktif olarak uygulanan kavramdır. Bu tanım ülkenin sağlık koşullarının gelişmişlik seviyesiyle standartizasyonun yakın ilişkisi olduğunu belirtmektedir. Tıbbın o ülkedeki ulaştığı seviye standartizasyon için bir ölçüttür.

Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi ikinci kısım madde 13'ü şu şekildedir; *'Tababet prensip ve kaidelerine aykırı veya aldatıcı mahiyette teşhis ve tedavi yasaktır. Tabip ve diş tabibi; teşhis, tedavi veya korunmak gayesi olmaksızın, hastanın arzusuna uyarak veya diğer sebeplerle, akli veya bedeni mukavemetini azaltacak herhangi bir şey yapamaz'*[14]. Taba-

bet kelimesi tıp bilgisi veya hekimlik mesleği anlamına gelmektedir. Bu mevzuatta açıkça hekimlik prensiplerine aykırı hareket etmeyi yani tıbbi standartın dışına çıkmayı yasaklamıştır.

Komplikasyon

Hiçbir tıbbi işlem sonuç garantisi vermemektedir. Her zaman 'olması beklenen' ve bir de 'olan' vardır. Bu sebeple hekimler, hastalarına, sağlık durumu, tanı, tedavi seçenekleri, riskleri, tedavi yönteminin türü ve süresi, olası yan etkileri ve tedaviyi reddetmesi durumunda ortaya çıkabilecek sonuçlar hakkında, kültürel ve psikolojik durumuna uygun şekilde anlaşılır bir biçimde bilgi vermelidir. Her türlü özen ve dikkate rağmen oluşabilecek risklerden yani izin verilen riskler kavramını tanımlayan 'komplikasyon' hakkında da bilgilendirildikten sonra, hastanın ve gerektiğinde yakınlarının onayı, onamı alınarak bu durum belgeye dökülmelidir. Standart güncel uygulamaya dikkat edilen bir durumda gerçekleşen komplikasyonun hekim hatası olarak nitelendirilmemesi gerektiği ve tıbbi uygulama hatası sayılmadığı açıktır. Ancak komplikasyonun yönetimi de hekime aittir ve bu yönetim esnasında standarta aykırı hareket de tıbbi malpraktis sayılmaktadır[15].

Olması beklenen ile olan arasındaki standartizasyonu ölçecek olan yine hekim mesleğine sahip bilirkişilerdir. Tıbbi Deontoloji Nizamnamesinin 3. Maddesi *'Tabip, vazifesi ve ihtısası ne olursa olsun, gerekli bakımın sağlanamadığı acil vakalarda, mücbir sebep olmadıkça ilk yardımda bulunur'* şeklindeki mevzuatıyla gerekli bakımın sağlanmadığı acil vakalarda tüm hekimlere sorumluluk sahibiyse de bu durum dışındaki konularda müdahelenin ilgili alanda ihtisas yapmış, uzmanlığını almış hekimlerin sorumluluğunda olduğunu nettir[14]. Bu açıdan komplikasyonu ayırt edecek ve standartisayonu ölçecek hekimin ilgili alanda uzmanlaşmış olması da önemlidir.

Hata Sadece Hekimin mi?

Bir hata her zaman bütünüyle ele alınmalıdır. Tıbbi malpraktis kavramıyla sadece klinik veya hukuk alanında değil sosyal sansasyon içerisinde, aslında ne olduğu araştırılmadan kamuoyunun günlük tartışmasına konu olan hekimler bu hatadaki tek sorumluluk sahibi gibi algıya maruz kalmakta ve defansif tıbba yönelmektedirler. Ancak bir hastalığın teşhisi ve tedavi süreci için gerekli uzmanlar, donanımlı ameliyathaneler, teknik cihazlar ve acil durumlarda hastanın başka bir kuruma naklini sağlayacak ekipmanlar gibi hizmetlerin de hastane bünyesinde bulunması gerekir. Bu yüzden, bir tıbbi müdahaleden sadece hekim değil hastane yönetimi de sorumludur[16].

Dünya Tabipler Birliği "Mal Practice" Bildirisi 4. Maddesi hem hekimlerin hem de hastaların bu sürece dair adaletli sonuç alması için gereken faaliyetleri sunmuştur[17].

Ulusal Bilimler Akademisi (The National Academy of Sciences), doğru ve zamanında konulan teşhisin kaliteli bakım için kritik olduğunu vurgulayarak, tanı hatalarını bu sürecin önemli bir tehdidi olarak görmektedir. Tanı hatası tek başına hekimin sorumluluğunu doğurmaz, ancak tıp biliminin gereklerine uygun hareket edilmemesi veya yeterli dikkat ve özen gösterilmemesi durumunda hekim hukuki olarak sorumlu tutulabilir[18-19]. Ayrıca, tedavi için hekim tarafından verilen talimatların sağlık personelleri tarafından yanlış anlaşılması veya sağlık personelinin bilgi, beceri ve dikkat eksiklikleri nedeniyle oluşan hatalar da hastalar için risk oluşturabilir.

Tıbbın hızla gelişen bir alan olduğu, standartizasyonun değişebileceği ve bilginin yarılanma ömrü göz önüne alındığında, hekimlerin mezuniyet sonrası eğitimine önem verilmemesi, sorunlara yol açabilecek bir diğer neden olabilir.

Tüm bu sebeplerle malpraktis için faaliyet önerileri sunulsa da faaliyete geçen tek şeyin maddi anlamda bir ölçüde yardımcı olan sigorta olması ise defansif tıbbın önüne geçememektedir.

Bu konuda sorunun tüm yönleriyle ele alınması, hata nedenlerinin incelenmesi ve bu nedenlere yönelik önleyici tedbirlerin sistematik bir şekilde uygulanması, çözüm için temel unsurlardır.

SONUÇ

"Malpraktis" mesleki hata anlamına gelen bir kavram olup, tüm meslekler için geçerlidir. Ancak hekimler, insan sağlığını doğrudan ele aldıkları için mesleklerini daha fazla dikkat ve özenle yerine getirmeleri gerekir.

Son yıllarda artış gösteren tıbbı uygulama hatası davalarında, medyada ve sağlık hizmetinde, her olumsuz sonucun hekime yıkıldığı yaklaşım terk edilmelidir; bu, çözüm için atılacak ilk adımdır. Yapılacak düzenlemelerle, tıbbi uygulama hatalarının ortadan kaldırılması ve hasta memnuniyetindense hasta yararının önemi vurgulanarak defansif tıbbı önlemek için adımlar atılmalıdır.

Nedensellik-sonuç, komplikasyon ve standartizasyon kavramları bağlamında, sorunun tüm yönleriyle ele alınması, hata nedenlerinin incelenmesi ve bu nedenlere yönelik önleyici tedbirlerin sistematik bir şekilde uygulanması, çözüm için temel unsurlardır. ■

DİPNOTLAR

1- Sulmasy LS, Bledsoe TA; ACP Ethics, Professionalism and Human Rights Committee. American College of Physicians Ethics Manual: Seventh Edition. Ann Intern Med. 2019 Jan 15;170(2_Suppl):S1-S32. doi: 10.7326/M18-2160. PMID: 30641552.

2- UYGUR, Atiye B: "Hekimin Kusurunun Değerlendirilmesi", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2019, Sayı 144, s: 355-381.

3- Diri, F., & Diri, B. (2024). Hammurabi Kanunlarındaki Tıbbi Müdahaleden Doğan Cezai Sorumluluklar Hakkında Değerlendirmeler. OANNES - International Journal of Ancient History, 6(1), 299-318.

4- Berlin L. Medical errors, malpractice, and defensive medicine: an ill-fated triad. Diagnosis (Berl). 2017 Sep 26;4(3):133-139. doi: 10.1515/dx-2017-0007. PMID: 29536927.

5- KAHYAOĞLU KHALİL, Elif: 2015-2020 Yılları Arasında Yargıtay'a İntikal Etmiş Malpraktis Dosyalarının Sağlık Yönetimi Açısından Analizi. Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi Ana Bilim Dalı, Ordu, 2022.

6- Bono MJ, Wermuth HR, Hipskind JE. Medical Malpractice. 2022 Oct 31. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2024 Jan–. PMID: 29261897.

7- MANSUR, Fatma / CEYLAN, Ömer: "Defansif Tıp ve Defansif Tıp Konusunda Yapılan Akademik Çalışmalar Üzerine Bir Derleme", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2021, Cilt 23, Sayı 3, s: 721-744

8- KAYA, Abdülkadir / AKTÜRK, Zekeriya / ÇAYIR, Yasemin / TAŞTAN, Kenan: "2007-2013 arası Tıpta Uzmanlık Sınavları: Bir Trend Analizi", Ankara Medical Journal, 2014, Cilt 14, Sayı 2, s: 53-58.

9- Can Öİ, Özkara E, Can M. Yargıtayda karara bağlanan tıbbi uygulama hatası dosyalarının değerlendirilmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2011;25:69-76.

10- Garon-Sayegh P. Analysis of medical malpractice claims to improve quality of care: Cautionary remarks. J Eval Clin Pract. 2019 Oct;25(5):744-750.

11- Stanley IH, Simpson S, Wortzel HS, Joiner TE. Documenting suicide risk assessments and proportionate clinical actions to improve patient safety and mitigate legal risk. Behav Sci Law. 2019 May;37(3):304-312.

12- Nayar R, Barkan GA, Benedict C, Booth C, Chhieng DC, Mody D, Siddiqui MT, Tabatabai LZ, Johnson R. Laboratory management curriculum for cytopathology subspecialty training. J Am Soc Cytopathol. 2018 Mar-Apr;7(2):61-78.

13- AbuDagga A, Carome M, Wolfe SM. Time to End Physician Sexual Abuse of Patients: Calling the U.S. Medical Community to Action. J Gen Intern Med. 2019 Jul;34(7):1330-1333.

14- TIBBİ DEONTOLOJİ NİZAMNAMESİ Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi: 13.1.1960, No: 4/12578Dayandığı Kanunun Tarihi Yayımlandığı R. Gazetenin Tarihi Yayımlandığı Düsturun Tertibi: 23.1.1953, No: 6023: 19.2.1960, No: 10436 : 3, Cildi: 41, S. 164

15- TIBBİ MALPRAKTİS, MEDICAL MALPRACTİCE, L. Verda Ersoy, DOI:10.5152/tcb.2014.004

16- AYAN, Mehmet, "Tıbbi Müdahalelerden Doğan Hukuki Sorumluluk", Kazancı Kitabevi, Ankara, 1991.

17- Dünya Tabipler Birliği "Mal practice" Bildirisi

18- Gündüz,T., Kırımlıoğlu,N.,Eşiyok,B., Erdemir,A.D.(2001). Aydınlatılmış Onam ve Çocuk Hastaya İlişkin Hukuki Düzenlemeler. T Klin J Med Ethics,9,27-34 s:29

19- Güran,S.,(19982)Hekimin Faaliyetlerinden Devletin Sorumluluğu, Danıştay Dergisi, Y.12, Sa.46-47, ss.557.

Etrafı Denizlerle Çevrili Bir Hukuk Sistemi: İngiltere

Mehmet Efe **ZENGİN**
Hukuk Fakültesi Öğrencisi
Durham Üniversitesi

İngiltere veya resmi ismiyle Birleşik Krallık, kendisini dünyadaki diğer ülkelerden ayrıştıran ve farklılaştıran gelenekleri ve uygulamaları ile ün salmıştır. Araba direksiyonlarının sol tarafta değil de sağ tarafta bulunması neredeyse herkesin bildiği ve çoğu zaman da garipsediği bu türden bir 'İngiliz' uygulamasıdır. (İngiltere'de tatile gidecekler veya yaşamayı planlayanlar için bu bağlamda verebileceğim en güzel tavsiye trafikte karşıdan karşıya geçerken alıştıkları gibi soldan değil sağdan yaklaşan araçlara dikkat etmeleri olacaktır.) Gündelik hayatta görünürlüğü araba direksiyonları kadar çok olmayan fakat İngiltere'yi farklı kılan bir başka özellik ise *'common law'* (emsal hukuku) olarak bilinen hukuk sistemleridir. Türkiye ve kara Avrupa ülkelerinin kullandığı *'civil law'* (medeni hukuk) aksine 'anayasa' ve 'düzenlenmiş/kodifike edilmiş yasa' konseptlerine sahip olmayan bu hukuk sistemi günümüz dünya nüfusunun üçte birinde kısmen veya tamamen uygulanmaktadır. Peki, *'common law'* nedir?

Common Law – Emsal Hukuku

'Common law' kökeni Anglo-Sakson geleneklerine dayanan ve İngiltere'nin Normanlar tarafından fethi (1066) sonrasında adanın

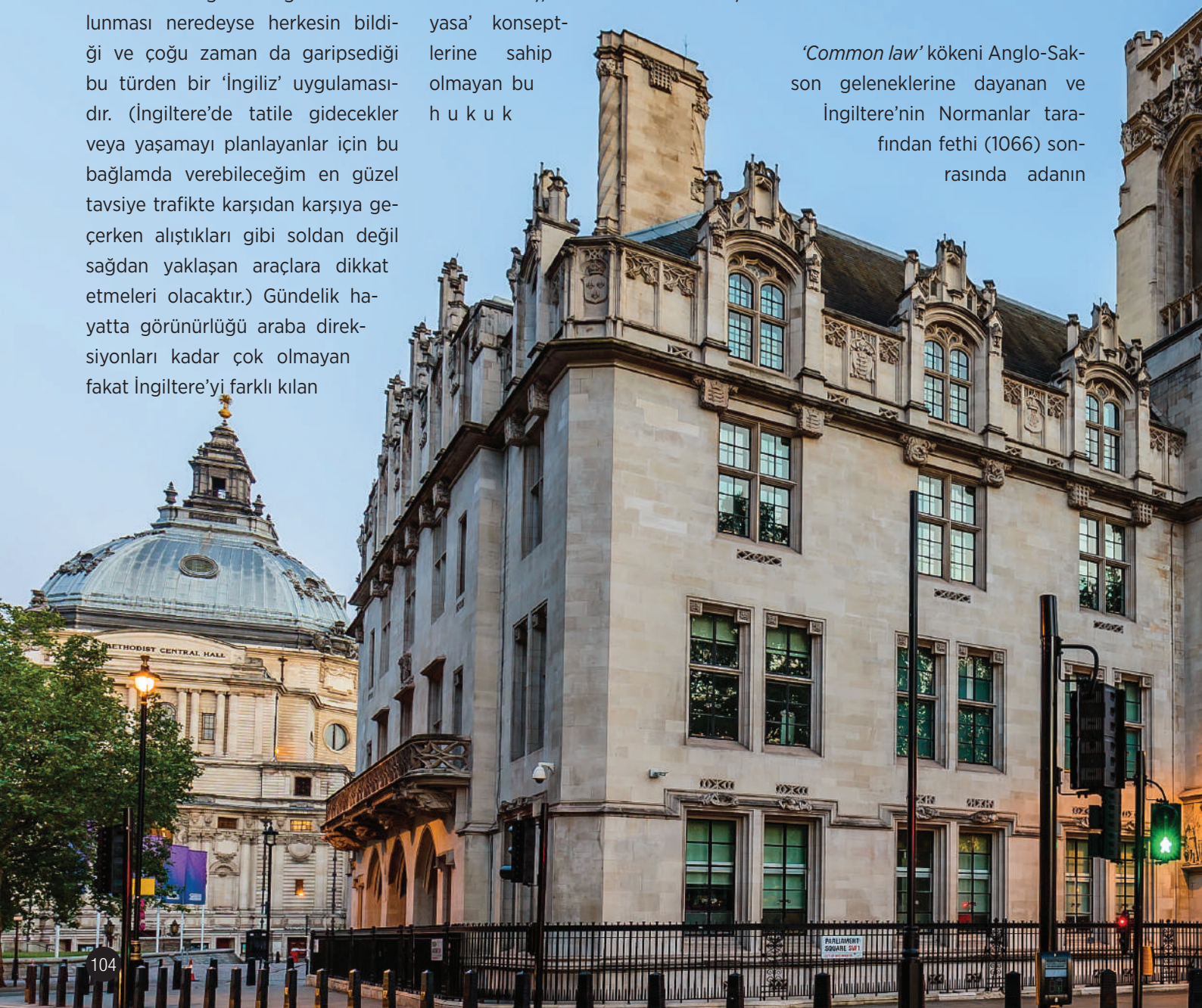

çeşitli bölgelerinde toplanan gezgin mahkemelerin (*'circuit courts'*) verdiği kararların adanın tümünde müşterek ve ortak olarak uygulanmasını öngören bir hukuk sistemidir. Bu sebeptendir ki, İngilizce'de ortak anlamına gelen *'common'* (aynı zamanda Latince'de *'jus commune'* olarak adlandırılmaktadır) sıfatını edinmiştir. Fakat, aslen I. Richard'ın tahta çıkış tarihi olan 1189 yılı, Britanya hukuk sisteminin resmi anlamda *common law* bünyesine geçmesinin miladı olarak kabul edilmektedir. Nitekim, bu tarih sonrasında yazılı kanunlarla ilgili kapsamlı herhangi bir düzenleme veya kodifikasyon yapılmamış ve hukuk teamüllerinin ve prensiplerinin gelişmesi yargıçların davalarla ilgili oluşturdukları yazılı görüş ve kararlar doğrultusunda gerçekleşmiştir. Böylelikle benzer niteliğe ve içeriğe sahip davaların geçmişteki benzerlerine uygun ve yakın sonuçlar doğurması ilkesi aynı zamanda *stare decisis* olarak da bilinmektedir. Kendi içerisinde uyumu ve ahengi olan bir hukuk sistemi ortaya çıkmıştır. Burada önemli olan bir diğer nokta, hâkimlerin uygun gördükleri durumlarda emsallerden ayrılarak dava konusu durumu daha hukuki buldukları prensiplere ve farklı bir yasal yorumlamaya dayandırarak 'yeni' bir karara varabilecekleri gerçeğidir. Bir anlamda hâkimler tarafından yapıldığı ve dikte edildiği düşünülen *common law* bu sebepten ötürü *'judge-made law'* olarak da adlandırılmaktadır.

Common law, Türk ve medeni hukuk sistemleri (*civil law)* ile karşılaştırıldığında ortaya çıkan en bariz fark da işte budur. Medeni hukukta hâkimler kararlarını ve gerekçelerini kanunda öngörülen durum ve sonuçlarına dayandırırken; *common law* yargıçları önlerinde bulunan dava ile benzer özelliklere sahip geçmişte verilmiş emsal kararları ve gerekçelerini dayanak alarak bir sonuca varmaktadır. Beni bu hususta en çok şaşırtan İngiltere'de 'cinayet' suçuna dair halen bir yasal düzenlemenin olmaması ve bu suçun *common law* usul ve esasına göre yargılamasının yapılmasıydı.

Mahkeme Salonunda Geçmişe Doğru bir Yolculuk

Üniversitede öğrenim görürken bölgemizin bağlı

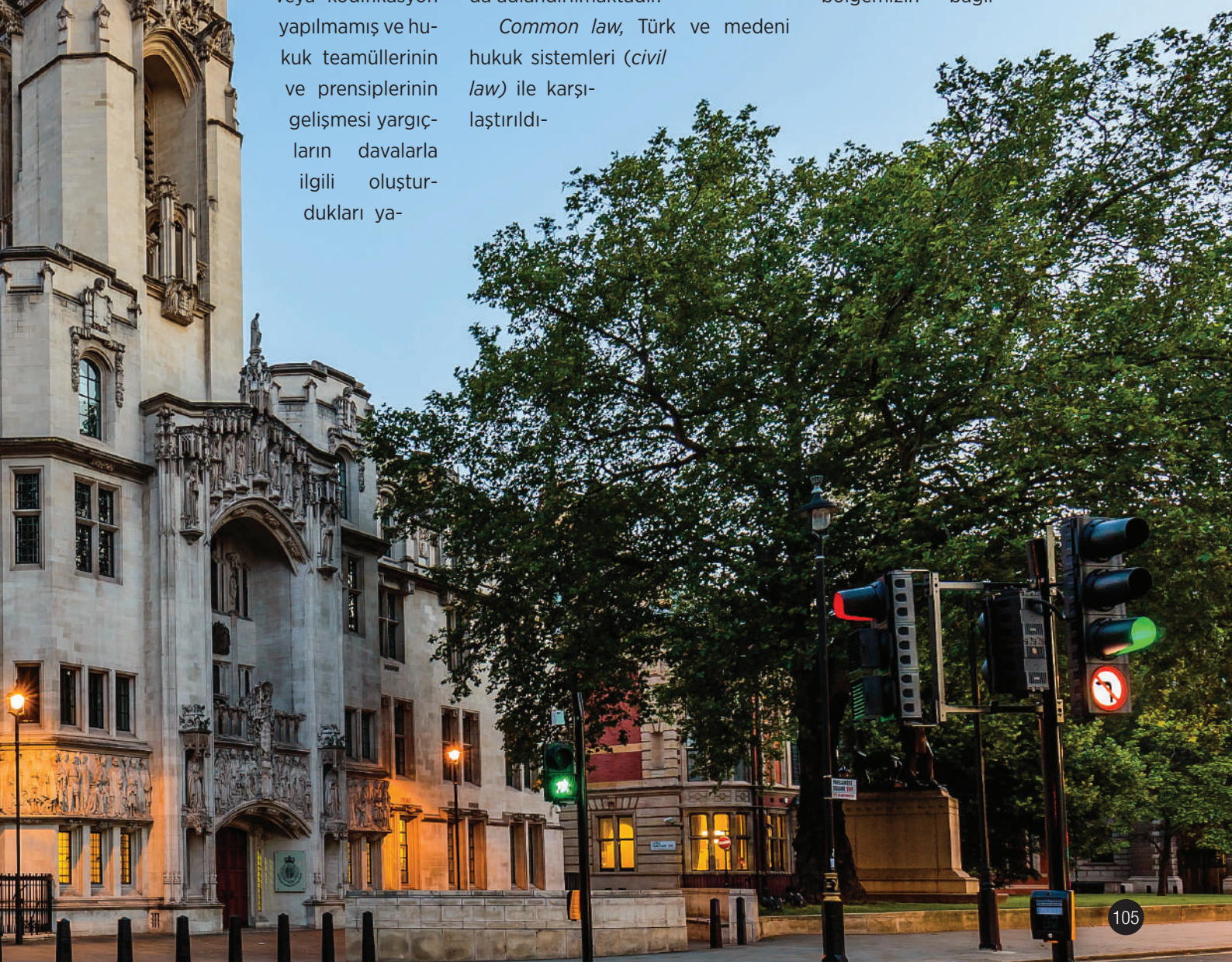

olduğu mahkeme yargıcı ile tanışma şansına sahip oldum. Birçok kez yanında katipliğini yapma olanağını bulmam sebebiyle çeşitli yargılama süreçlerini birincil elden tecrübe ettim. Bu süreçte İngiltere'nin çeşitli bölgelerindeki mahkemelerde de farklı yargıçların yanındaki görevlerim doğrultusunda tümevarım esasıyla bir çıkarımda bulundum: Birleşik Krallık hukuk sisteminin genel olarak gelenekler ve geçmişle ilgili ayrılamadığı bir takıntısı var; Yargıçlar duruşmaya başlarından geçirerek giydikleri ve özel bir boyunluk yardımıyla vücutlarına tutturdukları ipek bir cüppe (rengi ve üzerindeki çizgi sayıları yargıcın seviyesine göre değişen) ve beyaz, kıvırcık bir peruk takarak katılmaktadırlar. Aynı nitelikte peruğu davacı ve davalıyı mahkemede temsil eden avukatlar da (*barrister,* yani duruşma avukatları – İngiliz hukuk sisteminde avukatlar *solicitor* ve *barrister* olarak ayrılmaktadır ve *solicitor,* hukuk danışmanlığı ve duruşma öncesi hukuki destek verirken *barrister,* duruşma sunumunu hazırlayan ve yapan avukattır) giymektedir. Böylelikle içerisinde bulunduğumuz mahkeme salonu ceviz ağacı rengi, rahatsız tahta koltukları ve birbirine teatral tonlarda seslenen peruklu avukatlar ile gotik ve antik özellikler taşıyan bir sahneye dönüşüyor. İngilizlerin farklılaşma çabası yargılama aşamasındaki bu dramatiklikte de rahatça gözlemlenebiliyor.

Parlamenter Egemenlik İlkesi ve *Judge-Made Law* (Hâkim Mamülü Hukuk)

Parlamentonun yasa yapıcı otoritesi söz konusu olduğunda belirtmeyi önemli bulduğum bir nokta, genel olarak doğru bilinen bir yanlış olan, İngiltere'nin hiçbir yazılı kanunu olmadığı olgusudur. Tabii ki de Birleşik Krallık Parlamentosu (*Westminster*) kuruluş tarihi olan 1 Ocak 1801 tarihinden itibaren sayısız yasa çıkarmış ve bir o kadarını da yürürlükten kaldırmıştır. Fakat Lordlar Kamarası yargıçlarından (2005 Anayasal Reform Kanunu evvelinde Birleşik Krallık'ın en üst seviye ve nihai temyiz mahkemesinin üyeleri Lordlar Kamarası'n-

dan seçilmekteydi) Lord Denning'in de kararlarında birçok kez vurguladığı üzere İngiliz hukuk sisteminde yazılı kanunlar mevcuttur. Ancak bir hukuk öğrencisi kütüphaneye gidip bunların hepsini içeren herhangi bir kaynak bulamaz. Çünkü böyle bir kodifikasyon yapılmamış ve sürekli değişiklik gösterebilen özelliğinden dolayı yapılması da olanaksızdır. Bunun sebebi İngiliz hukuk sisteminin Roma Hukuku'nun temellerini dayandırdığı Bizans İmparatoru Justinian'ın emriyle tertip edilen ve hukuk kodifikasyonunun (bir hukuk sistemiyle ilgili tüm yazılı kanunların bir yerde toplanması) ilk örneği olan '*Corpus Juris Civilis'* benzeri bir yapıyı benimsememesidir.

Birleşik Krallık Parlamentosu'nun parlamenter egemenlik ilkesi doğrultusunda sınırsız yetkilere sahip olduğu, hatta istediği takdirde 'sarı saçlı insanların sokağa çıkmasının yasaklanması' benzeri gülünç ve anlamsız durumları dahi yasallaştırılabileceği teorik olarak doğrudur. Fakat şu ana kadar böyle bir durum söz konusu olmamıştır. Hatta tam tersi Birleşik Krallık Yüksek Mahkemesi *(UK Supreme Court),* Rishi Sunak'ın Ruanda Yasası olarak parlamento'ya sunduğu ve illegal yollarla Birleşik Krallık'a giriş yapan mültecilerin Ruanda'ya yollanmasını öngören yasayı 'hukuksuz' bularak geçerliliğini kaybettirmiştir.

Sonuç olarak, İngiltere farklı ve anlaşılması komplike bir hukuk sistemine sahip olmasına rağmen uluslararası uyuşmazlıkların çözümü için başvurulan ilk hukuk mercii olması yönüyle de dikkat çekmektedir. Bir zamanlar Britanya'nın sömürgecilik ile edindiği dünyanın tüm servetinin oluk oluk aktığı bu ada ülkesi her ne kadar zaman içerisinde 'finans merkezi' olma ayrıcalığını kaybediyor gibi gözükse de kendisini çevreleyen denizlere aldırmaksızın hukuk prensipleri ve doktrinlerine dünyanın dört bir tarafından alıcı bulmaya devam ediyor. ■

Melek **MELEMEZ**
Danışman

İstanbul Anadolu Adliyesi

THELEK

Emrah **YILDIZ**
Özel Kalem Müdürlüğü

İstanbul Valiliği

Tarihi ve kültürel dokusu ile herkesi kendine hayran bırakan güzide şehrimiz İstanbul'un kadrajımdan çekilmiş birbirinden güzel görselleri siz değerli okurların beğenisine sunulmuştur.

23 NİSAN ULUSAL EGEMENLİK VE ÇOCUK BAYRAMI

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı münasebetiyle adliyemiz anaokulu öğrencileri Cumhuriyet Başsavcımız Zafer KOÇ'u makamında ziyaret ettiler. Cumhuriyet Başsavcımız minik misafirlerini hediyelerle sevindirdi.

AĞAÇ DİKİMİ

Çevre Haftası Etkinlikleri kapsamında 07/06/2024 tarihinde Adliyemiz bahçesinde Cumhuriyet Başsavcısı Zafer KOÇ, Adalet Komisyonu Başkanı Ahmet KAYA, Cumhuriyet Başsavcı Vekili Uğur SEÇGİN, Adalet Komisyonu Üyesi Nihat ZİNCİRLİ, İcra Daireleri Başkan Yardımcıları Memun KILIÇ ve Bilge Kağan TARIM ile İdari İşler Cumhuriyet Savcısı Furkan OKUDAN Adliyemiz Anaokulu öğrencileri çocuklar eşliğinde ağaç dikme etkinliği gerçekleştirilmiştir.

2024-2025 ADLİ YIL AÇILIŞ TÖRENİ

Adliyemiz fuaye alanında düzenlenen açılış törenine, İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcısı Sayın Zafer Koç, Adalet Komisyonu Başkanı Sayın Ahmet Kaya, Adalet Komisyonu Üyeleri, Cumhuriyet Başsavcı Vekilleri, hâkimler, Cumhuriyet savcıları, baro mensupları, kurum müdürleri ve adliye personeli katılım sağladı.

29 EKİM CUMHURİYET BAYRAMI

Adliyemiz Anaokulu öğrencileri tarafından 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı vesilesiyle adliyemiz konferans salonunda anlamlı bir gösteri düzenlenmiştir. Etkinliğe Cumhuriyet Başsavcısı Zafer Koç, Adalet Komisyonu Başkanı Ahmet Kaya, hâkim ve Cumhuriyet savcıları ile veliler katılım sağlamıştır. Miniklerimizin performansı izleyicilerden büyük beğeni almıştır.

24 KASIM ÖĞRETMENLER GÜNÜ

24 Kasım Öğretmenler Günü münasebetiyle, Adalet Bakanımız Sayın Yılmaz Tunç'un babası, emekli öğretmen Ali Rıza Tunç, Başsavcı Vekilimiz İsmail Değirmenci tarafından ziyaret edilmiştir. Bu vesileyle, 1987 yılında görev yaptığı ilçede "Yılın Öğretmeni" seçilen Ali Rıza Bey'in, günün anlam ve önemine ilişkin olarak yapmış olduğu konuşma metni, Başsavcı Vekilimize takdim edilmiştir. Söz konusu konuşma metnini siz değerli okurlarımızla paylaşıyoruz. Bu vesileyle, Ali Rıza Tunç öğretmenimiz nezdinde bütün öğretmenlerimize en içten şükranlarımızı sunuyoruz.

Ali Rıza Bey'in "Yılın Öğretmeni" seçildiği 1987 yılında yapmış olduğu konuşmaya ilişkin kendisinin kaleme aldığı konuşma metni

Sayın Kaymakamım.
Sayın İlçe Milli Eğitim Gençlik ve Spor Müdürüm,
Değerli daire amirleri ve davetliler,
Çok Muhterem öğretmen arkadaşlarım ve sevgili öğrenciler,

Sözlerime başlamadan önce hepinizi saygı ile selamlar, beni ilçede yılın öğretmeni seçen başta sayın Kaymakamım ve Sayın ilçe Milli Eğitim Gençlik ve Spor Müdürüm ve diğer ilgililere huzurlarınızda teşekkürlerimi arz etmeyi bir borç bilirim.

Son yıllarda Türk Milletinin milli ve manevi günlerine bir de öğretmenler gününün katılması öğretmenliğin kutsal bir meslek olduğunu göstermektedir. Bende bu kutsal meslekten bir kişi olarak müsadelerinizle eğitim ve öğretmen hakkındaki görüş ve intibalarımı arz etmeye çalışacağım.

Güçlü bir devlet kalkınmış bir ülke, refah ve huzurun zirvesine ulaşmış bir toplum, demokrasi ve hürriyet içinde yaşamlarını sürdüren insanlar gibi çağdaş medeniyete ulaşma isteği, her insanın canı gönülden arzusu ve en tabii hakkıdır. Bir memleketin belirttiğim bu seviyeye ulaşması, o ülke insanlarının çok iyi eğitilmesiyle mümkündür. Bununu önemini Baş öğretmen Mustafa Kemal Atatürk şöyle ifade etmişlerdir. " Eğitimdir ki bir milleti ya hür, bağımsız, şanlı ve tek bir toplum halinde yaşatır; ya bir milleti kölelik ve fakirliğe terk eder" Diyerek eğitimin önemini belirtmişlerdir. Atatürk başka bir sözlerinde de "Geleceğin teminatı gençlerimizin yetiştirilmesinde eğitimi hareket noktası olarak göstermiş, onların millî ve manevî değerlerine bağlı, gelişen ilim ve teknik ile bu değerleri yoğuran çağdaş medeniyetin gerektirdiği eğitim ve ilim tarzını benimseyen kişiler olarak yetiştirilmesini istemiştir.

Çağdaş medeniyet seviyesine ulaşmak fen ilimlerinin ve manevî ilimlerin eğitimi ile olur. Bunlardan yalnız manevî ilimlerin eğitimi neticesinde taasup , sadece fen ilimlerinin eğitimi neticesinde de hile ve şüphe doğar. Her ikisinin birlikte tahsil edilmesi sonucu hakikat ortaya çıkar. Atalarımız ilim eğitimine çok değer ve önem vermişlerdir. Atatürk, "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir" Veciz sözü ile ilme ve eğitime verdiği önemi belirtmiştir.

İşlerimizi bilinçli olarak yaptığımız zaman faydalı olur. Bilgisizce yapılan işler fayda yerine zaradır. İlim ve eğiti görmüş bir doktor hastasını daha iyi teşhis ve tedavi eder, avukat müvekkilini daha iyi savunur, hakim daha doğru ve isabetli karar verir, sanatkar işinde verimli ve başarılı olur, Çiftçi üretim ve verimini artırır. Bu misalleri bütü meslekler için verilebilir. Eğitim görmüş insanlar yapacakları işler i tereddütsüz yapar. Toplumun yaşayış ve kurallarını öğrenir. görev ve sorumluluklarını kavrar. Böyle insanlardan oluşan tomlum huzurlu ve mutlu olur. Bu konuda Mustafa Kemal şöyle söylemiştir. "Eğitim işlerinde muhakkak muvaffak olunmalıdır, bir milletin kurtuluşu ancak bu suretle mümkündür" diyerek eğitimin önemini belirtmiştir. İlerlemiş ülkeler İlme ve eğitime çok önem vermişler ve sayede yükselmişlerdir. Peygamberimiz de "İlim Çin'de de olsa gidip öğreniniz" mübarek hadisiyle ilme verdiği değeri göstermiştir.

Çağımızda fen ve teknik hızla gelişiyor. Ülkemizinde bundan payını alması gerekir. Teknolojik gelişmelere ilgisiz kalınmamalıdır. Çağdaş medeniyetin gerektirdiği tüm ders araç gereçlerin her türlü modern eğitim faktörleri eitim ve öğretim kurumlarına sokulmalıdır. Millet olarak daima ileri bakmalı basit işlerle değil kalkınmamaza basamak olacak işlerle uğraşan nesiller yetiştiren eğitim sistemi geliştirilmelidir.

Eğitimin orduları öğretmenlerdir. Öğretmen toplum binasının En büyük işçisi ve kurucusudur. Toplum binasının bütün taşları önce öğretmenin elinden geçer ve duvara konmadan önce son şekli-ni onun elinde alır. sağlam bina yapmak istiyorsak, iyi usta aramalıyız. Öğretmenlik her şeyden önce bir ruh, bir sevgidir. Öğretmenlik, bilgisini öğrenmeden önce, onu duymak ve sevmek gerek. Öğretmenlik mesleğinin b ütün inceliklerini bu ruh ve sevgi potasında eritmedikçe iyi bir öğretmen olunamaz. Öğretmenlik bir sanattır. Bizler bu sanatı Allah'ın en mukaddes ve hassas yaratıklarından olan insanlar üzerinde içra ediyoruz. Mustafa Kemal Atatürk bunu, "Öğretmenler yeni nesil sizin eseriniz olacaktır" veciz sözüyle daha açık ve seçik bir şekilde ifade etmişlerdir.

Gerek devletimiz gerekse anne ve babalarda biz öğretmenlerden çok şey bekliyorlar. Çocuklarımız iyi okusun, terbiyeli ve güzel ahlaklı olsun, ülkesine milletine ailesine faydalı bir yurttaş şuur ve alışkanlını kazanan bir kişi olarak yetişsin istiyor. Bu onların en tabii hakkı. Bizim gayemiz ve görevimiz zaten bu vasıflara sahip kişiler yetiştirmektir. Bir Öğretmen için en büyük sevinçve kıvanç Öğrencisini önemli makam ve mevkilerde görmektir. Bundan dolayı eğitim öğretimde devlet okul aileişbirliği yapmak zorundadır. Devlet okul ve aile birlikte hareket ettiği takdirde başarıya ulaşılamayacak hiç bir neden yoktur. Herkes üzerine düşen sorumluluğu anlayıp görevini yapmalıdır. Bu hususta görevimizi en iyi şekilde fedakarca yerine getirdiğimizi öğretmenler olarak rahatlıkla söyleyebilirim. Çünkü biz öğrencilerime bu gün ne verdim yarın ne vereceğim xi anlayış ve sorumluluğunu vicdanen taşıyan ve hisseden kişileriz. Ülkemizin her yerinde ve en ücra köşesinde fedakarca ve seveseve her zorluğa katlanarak görevimizi yerine getirmeye çalışmamız bunun en büyük delilidir.

Yurdumuzda Atatürk'ün Kurduğu cumhuriyeti yeni nesle benimsetmek onu daima koruyacakları yetiştirmek en büyük amacımızdır. Demokrasiyi iyi anlayan, demokrasiye tahammül edebilecek karakterde kişileriyetiştirmek birinci vazife sayıyoruz. Yine öğrencilerin vatan, bayrak ve millet sevgisiyle yetişmelerini sağlamak, birlik ve beraber lik duygusunu geliştirmek görevimizdir.

Sayın dinleyenlerim birde huzurunuzda şunu belirtmek isterim Yurdumuz dünya üzerinde bulunduğu yerin hassaslığı dolayısıyla ülkemiz üzerinde kötü emelleri olan iç ve dış düşmanların olduğu hepimizin malumlarıdır. Öğretmenler olarak biz bunlara karşı uyanık nesiller yetiştirmeki millî bir görev kabul ediyoruz. Türk istiklal ve cumhuriyetini koruyacak ve yaşatacak sorumluluğunu kazanan fertler yetiştirme çabasındayız.

Sayın Kaymakamım ve sayın dinleyenlerim konuşmalarıma son verirken hiç şüpheniz olmasın ki bütün öğretmen arkadaşlarım kendilerine emanet edilen çocuklarımızı ve gençlerimizi vatan bayrak ve millet sevgisiyle dopdolu, Türk istiklal ve cumhuriyetini koruyacak azim ve kararında kendisine ailesine ve topluma faydalı olabilecek karakterde Atatürk'ün dediği gibi "Fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür gençler yetiştirmeyi en büyük görev ve kendileri için bir vatan bborcu sayacaklardır.

Huzurlarınızdan ayrılırken hepinizi şahsım ve Ulus öğretmenri adına en derin sevgi ve saygılarımla selamlarım.

24 Kasım 1987

3 ARALIK DÜNYA ENGELLİLER GÜNÜ

Cumhuriyet Başsavcılığımız ve Pendik Belediyesi işbirliğiyle, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü kapsamında geleneksel hale gelen ve büyük bir anlam taşıyan futbol maçı gerçekleşti. Ampute Futbol Takımı ile Cumhuriyet Başsavcılığımız personelinden oluşan dostluk maçını FIFA kokartlı hakemler Halil Umut Meler ve Mehmet Türkmen yönetti. Maçta Ampute Futbol Takımı'nın teknik direktörlüğünü Burak Yılmaz, Cumhuriyet Başsavcılığımız futbol takımının teknik direktörlüğünü ise Okan Buruk üstlendi. Karşılaşmayı 3-2'lik skorla Ampute Futbol Takımı kazandı.

YENİŞEHİR FUTBOL SAHASINDA HEYECAN DOLU MAÇ

Bu yıl 4'üncüsü gerçekleştirilen etkinlik Pendik'te bulunan Ampute Futbol Sahası'nda gerçekleştirildi.

Düzenlenen etkinliğe Pendik Belediyesi Başkanı Ahmet Cin, İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcısı Zafer Koç, İstanbul Anadolu Adalet Komisyonu Başkanı Ahmet Kaya, Pendik Kaymakamı Mehmet Yıldız, Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) Başkan Vekili Mecnun Otyakmaz ve TFF yönetim kurulu üyeleri, Galatasaray Kulübü Başkanı Dursun Özbek, Galatasaray Kulübü Sportif AŞ Başkan Vekili İbrahim Hatipoğlu, Fenerbahçe Kulübü Asbaşkanı Acun Ilıcalı, Fenerbahçe Kulübü Genel Sekreteri Burak Çağlan Kızılhan, Fenerbahçe Kulübü Hukuktan Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi Fethi Pekin, Kayserispor Kulübü Yöneticileri, Türkiye Milli Paralimpik Komitesi Başkanı Murat Aksu, Galatasaray Futbol A Takımı Teknik Direktörü Okan Buruk, Galatasaraylı futbolcu Barış Alper Yılmaz, Fenerbahçe Futbol A Takımı kaptanı Edin Dzeko, Pendik Belediyesi Ampute Futbol Takımı, başsavcı vekilleri ile adliyede görevli hâkim ve savcılarından oluşan karma takım, Süper Lig'de görev yapan FIFA kokartlı

hakem Halil Umut Meler ile Mehmet Türkmen, engelli vatandaşlar, davetliler ve basın mensupları katıldı.

Pendik Belediyesi ve Cumhuriyet Başsavcılığımız işbirliğinde düzenlenen anlamlı etkinlik, İstanbul'un tek ampute sahası olan Yenişehir Futbol Sahası'nda oynandı. Karşılaşma, kıyasıya mücadelelere sahne oldu. Bu özel maç, engelli bireylerin toplumsal yaşamda hak ettikleri yeri alabilmesi adına farkındalık yaratmayı amaçladı.

CUMHURİYET BAŞSAVCIMIZ ZAFER KOÇ: "ENGELLİLİK HERKESİN ORTAK SORUMLULUĞUDUR"

Cumhuriyet Başsavcımız Zafer Koç, etkinlikte yaptığı konuşmada şu ifadeleri kullandı:

"Bugün, Dünya Engelliler Günü vesilesiyle, Pendik Belediyesi ile birlikte gerçekleştirdiğimiz bu anlamlı etkinlikte bir arada olmaktan mutluluk duyuyoruz. Engellilik yalnızca engelli bireylerin ya da ailelerinin değil, toplumun her kesiminin sorumluluğudur. Engelli vatandaşlarımız, kendilerine güvenildiğinde ve fırsat verildiğinde her alanda başarıya ulaşabileceklerini defalarca kanıtlamışlardır. Toplumun bu değerli bireylerini daha fazla desteklemek ve hak ettikleri konuma taşımak, milletimizin sosyal yapısını güçlendirecektir. Onların yaşam sevinçlerini artırmak ve sorunlarına çözüm üretmek, devletimizin ve toplumumuzun en temel sorumluluklarından biridir."

ENGELLİLER İÇİN ORTAK DESTEK

Etkinlikte, Fenerbahçe Spor Kulübü yöneticilerinden Fethi Pekin, "Ben de bir kazadan dolayı hafif engelliyim. Bu nedenle onların hislerini anlayabiliyorum. Güzel bir maç olması dileğiyle buradayım," dedi.

Galatasaray Başkanı Dursun Özbek ise, "Engelli vatandaşlarımızın sosyal hayatta ve her alanda daha fazla yer alması gerekiyor. Bu etkinliği düzenleyen Cumhuriyet Başsavcımıza ve Pendik Belediyesi'ne teşekkür ediyorum," ifadelerini kullandı.

Bu anlamlı etkinlik, engelli bireylerin toplumdaki yerini güçlendirme ve farkındalık yaratma hedefiyle bir kez daha dikkat çekti. Engelli vatandaşlarımızın mücadelesine destek veren herkese teşekkür ediyor, bu farkındalığın artarak devam etmesini diliyoruz.

ANADOLU ADLİYESİ

EKOL TV

3 ARALIK DÜNYA ENGELLİLER GÜNÜ
AMPUTE FUTBOL
34
MEHMET TÜRKMEN
35
HALİL UMUT MELER

PENDİK BELEDİYESİ
AMPUTE FUTBOL
TAKIMIMIZA
Başarılar Dilerim
ANADOLU ADLİYESİ

66
YÜCEL

36
ONUR

CEZA İNFAZ KURUMU KAFETERYA

İstanbul Anadolu Adalet Sarayımız'da hükümlülere meslek edindirme kapsamında Maltepe Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından işletilen Anadolu Restorant Kafeterya bulunmaktadır. Adalet Sarayımızın C blok -2. katında bulunan bu Restorant kafeterya 9.02.2024 tarihinde faaliyete geçmiştir.

Anadolu Restorant kafeterya, hükümlülere meslek edindirme ve var olan mesleklerini geliştirme çalışmaları kapsamında işletiliyor olup 1000 metrekare alanda, 4 personel ve yaklaşık 50 işçi hükümlü ile ayni anda 300 kişiye hizmet verme kapasitesine sahiptir. Hükümlülerin üretim faaliyetlerine katılıp Adalet Sarayımızın hâkim-savcı, personel, avukat ve ziyaretçilerine hizmet sunuyor olması onların sorumluluk bilincini geliştirip aynı zamanda topluma yararlı bir birey olma yolunda ilerlemesini sağlamaktadır.

İŞYURTLARI

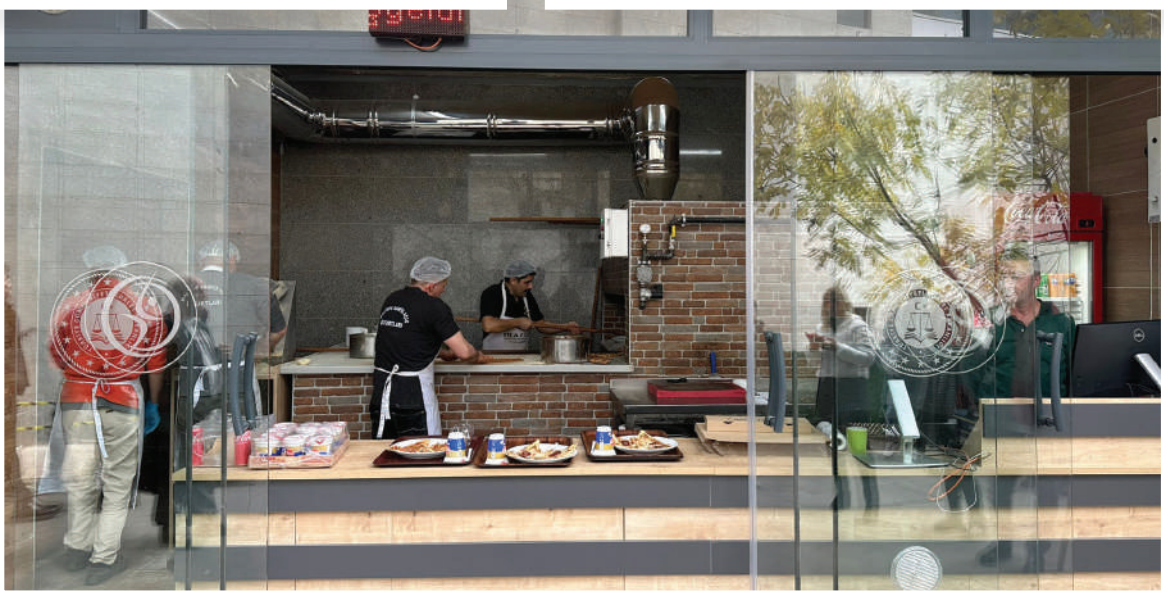

KAFETERYA FİYAT LİSTESİ
KAHVE
ÇAY

armelsan

TÜRKİYE'NİN YÜKSELEN DEĞERİ

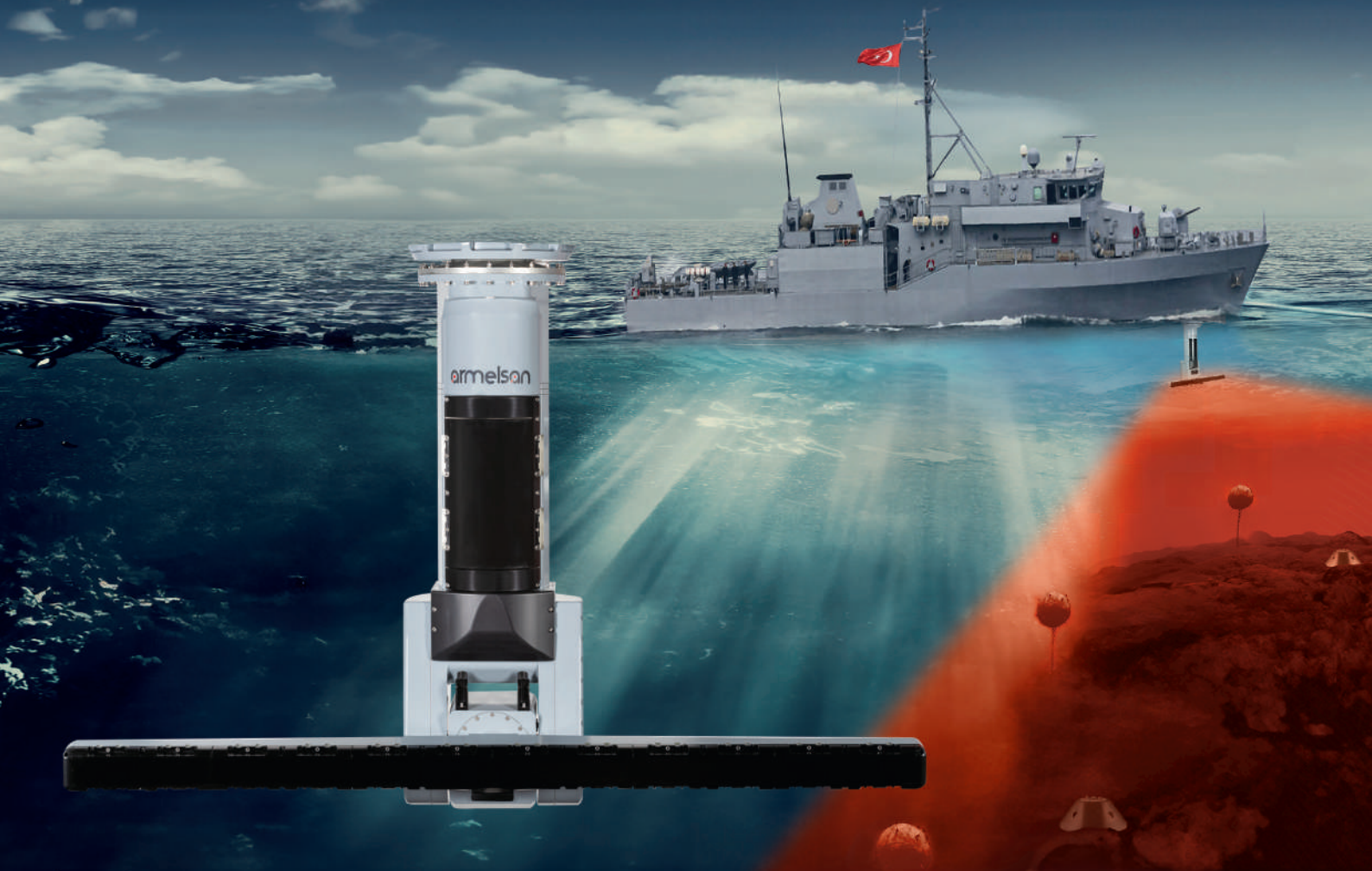

NUSRAT-1915

MAYIN AVLAMA SONARI

TÜRKİYE'NİN İLK VE TEK MAYIN AVLAMA SONARI

Genel Özellikler

- Demirli ve Dip Mayınların Tespiti ve Sınıflandırılması
- ARMELSAN Sonar Performans Tahmin Aracı ile Entegrasyon
- Bilgisayar Destekli Algılama (CAD)
- Bilgisayar Destekli Sınıflandırma (CAC)
- 8 Knots'a Kadar Operasyonel Kabiliyeti
- Savaş Yönetim Sistemi, Gemi Veri Dağıtım Sistemi ile Entegrasyon
- Modüler ve Esnek Mimari
- Entegre Simülasyon Yeteneği

/armelsansavunma | /savunmaarmelsan /armelsansavunma | /ARMELSAN Defence Technologies | armelsan.com

armelsan

TÜRKİYE'NİN YÜKSELEN DEĞERİ

ORKUN-2053

DALDIRMA SONARI

TÜRKİYE'DE YERLİ VE MİLLİ OLARAK GELİŞTİRİLEN İLK DALDIRMA SONARI

Genel Özellikler

- Denizaltı Savunma Harbi Sonarı
- Helikopter ve İnsansız Su Üstü Deniz Aracı Entegrasyonu
- Hem Derin Hem de Sığ Sularda Yüksek Tespit Performansı
- Yüksek Kaynak Seviyesi İle Uzun Menzilli Hedef Tespiti
- Optimum Derinlik Seçimi İçin Entegre Performans Modelleme Yazılımı

/armelsansavunma | /savunmaarmelsan /armelsansavunma | /ARMELSAN Defence Technologies | armelsan.com

BANKASIZ
KEFİLSİZ

PEŞİN ÖDEMELERDE
%20 İNDİRİM

1,29 VADE FARKI

72 AY TAKSİT

YENİ FİKİRTEPE'DEN

Evinizi Alın, Geleceğe Güvenli Bir Yatırım Yapın

Anadolu Yakası'nın gözbebeği Kadıköy'ün merkezinde, Emlak Konut güvencesiyle ev sahibi olma fırsatını kaçırmayın. Avantajlı ödeme koşullarıyla yeni evinize hemen sahip olun, geleceğe güvenli bir yatırım yapın.

DETAYLI BİLGİ | **444 36 55**

ekgyoas | **emlakkonut**.com.tr

T.C. ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

EMLAK KONUT
GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.